

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ¹

[Introduction]

1.1 Αποκαλυψις Ιησου Χριστου ἦν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ—ἃ δεῖ γενεσθαι ἐν ταχεί. Καὶ ἐσημαίνειν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωαννῆ, 2 ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησου Χριστοῦ—ὅσα² εἶδεν, καὶ ἄτινα εἰσὶν καὶ ἃ χρὴ γενεσθαι μετὰ ταῦτα.³ 3 Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωαννῆς, ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησιαῖς ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ⁴ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ Πνευμάτων ἃ ἐστὶν⁵ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, 5 καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μαρτυρῶν ὁ πιστὸς, ὁ πρωτοτόκος ἐκ⁶ τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἀρχὼν τῶν βασιλείων τῆς γῆς.

Τῷ ἀγαπήσαντι⁷ ἡμᾶς καὶ λουσάντι⁸ ἡμᾶς ἀπὸ⁹ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ 6—καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν,¹⁰ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὐτοῦ—αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

7 Ἴδου, ἐρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν καὶ οἴσεται αὐτὸν πᾶς οφθαλμὸς, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν. Καὶ κοίβονται ἐπ’ αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ναι, ἀμήν!

8 “Ἐγὼ εἰμι τὸ Ἄλφα¹¹ καὶ τὸ Ω,¹²” λέγει Κύριος ὁ Θεός,¹³ “Ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ Παντοκράτωρ.”

[John is commissioned]

1.9 Ἐγὼ Ἰωαννῆς, ὁ¹⁴ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ κοινῶν¹⁵ ἐν τῇ θλίψει καὶ¹⁶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,¹⁷ ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλούμενῃ Πατμῷ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ

¹ Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD. I venture to affirm to the reader that all original wording of Revelation is preserved in this edition, if not in the Text, at least in the apparatus. “Diminish not a word” Jeremiah 26:2 (see Deut. 4:2 and Luke 4:4, “every word” [as in 99.6% of the MSS]). The last note at the end of this book gives explanation about the apparatus.

² ὅσα *rell* || 1 τε **M^{opt}** TR

³ εἶδεν καὶ ἄτινα εἰσὶν καὶ α (ἀτινα **M^{d,e}**, -α **M^g**) χρὴ γενεσθαι μετὰ ταῦτα (-μ.τ. **M^{opt}**) **f³⁵** **M^{a1/6,d,e,g}** CP || 1 **M^{a,b,e1/6,f,h,i}** ⱿA,C,RP,HF,OC,NU,TR (The long form has attestation from all three main lines of transmission—**f³⁵** is solid, as are **d-e** and **g**; **h** goes with the bulk of the third line for the short form. εἶδεν would be ‘He saw’, referring to Christ—compare 22:20—He is the one passing on the ‘revelation’; the whole book is what **Jesus Christ** is testifying, as an eye witness; I assume that early copyists missed the point, applying εἶδεν to John, but then they couldn’t make sense of the full text and so proceeded to omit the awkward parts.) [Since modern critics often reason like early copyists, I suspect that this variant at the outset of the book pre-disposed them against **f³⁵** (= **M^c** / **K^t**).]

⁴ ἀπὸ **f³⁵** **M^{d,e2/3,g,hpt}** P¹⁸ ⱿA,C,CP,NU || 1 τοῦ **M^{a,b,e1/3,fpt,hpt,i}** RP,HF,OC || 1 τοῦ **M^{bt}** TR (OC is in small print.) (I would say that Θεοῦ was added to help the reader make the correct association; see the next note.)

⁵ ἀ ἐστὶν **f³⁵** **M^{d1/4,e,g,hpt,ipt}** CP,TR || 1 **M^{a,b,f,hpt,ipt}** P¹⁸ C,RP,HF,OC,NU || τῶν **M^d** ⱿA (Render ‘the seven-fold Spirit that is’; ἀπὸ ὁ ὢν . . . καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ . . . καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ . . . presumably refers to the Trinity, so ‘the seven-fold Spirit’ refers to the Holy Spirit—if the Godhead can be three in one, why may not the Holy Spirit be seven in one? The grammatical anomaly of a plural subject with a singular verb may have given rise to the other variants.)

⁶ ἐκ **f³⁵** **M^{d1/4,e}** CP,TR || --- **M^{a,b,d,e1/4,f,g,h,i}** P¹⁸ ⱿA,C,RP,HF,OC,NU (The figure of death as a huge womb was too strong; by omitting the preposition the interpretation becomes ambiguous; ‘firstborn’ can receive the derived meaning of ‘boss’, or whatever. However, the point is precisely that Jesus Christ was the first one to be ‘born’ from that particular ‘womb’—but only the first!)

⁷ τῷ ἀγαπήσαντι **f³⁵** **M^{d,e}** CP,TR || 1 ἀγαπῶντι **M^{a,f,gpt(pt),h,ipt(pt)}** P¹⁸ (Ɀ)A,C,RP,HF,OC,NU || ὃς ἠγαπήσεν **M^b**

⁸ λουσάντι **f³⁵** **M^{a,d1/4,ept,f,g,hpt,ipt}** lat,bo,CP,RP,HF,OC,TR || λουσάντι **M^{d,ept,g1/4,hpt,ipt}** P¹⁸ ⱿA,C,NU || ἐλούσεν **M^b** (The solid Latin witness takes λουσάντι back to the 2nd century, earlier than P¹⁸.)

⁹ ἀπὸ **f³⁵** **M^{a,b,e1/4,f,g,i}** CP,RP,HF,OC,TR || ἐκ **M^{d,e,h}** P¹⁸ ⱿA,C,NU

¹⁰ βασιλείαν **f³⁵** **M^{a,b,e1/6,f,g,h,i}** P¹⁸ ⱿA,C,CP,RP,HF,OC,NU || βασιλείς καὶ **M^{a1/6,d,e}** TR

¹¹ ἄλφα **f³⁵** **M^{a,b,d2/3,e1/3,f,h1/4,i}** ⱿA,C,CP,RP,HF,NU || Α **M^{d1/3,e2/3,g,h}** OC,TR

¹² Ω **f³⁵** **M^{a,f,g,h,ipt}** A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 ἀρχῆ καὶ τέλος **M^{b,e,i/4}** Ɀ,TR || 1 ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος **M^d**

¹³ κύριος ὁ θεός *rell* || ~ 21 TR

¹⁴ ὁ *rell* || 1 καὶ TR

¹⁵ κοινῶν **f³⁵** **M^{a,f,g,h1/4,i}** CP,RP,HF || συγκοινῶν **M^{a1/6,b,d,e,h1/4}** A(Ɀ)C,OC,NU,TR

¹⁶ καὶ **f³⁵** **M^{a,b,d,f,h,i}** ⱿA,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 ἐν τῇ **M^{g,i1/5}** TR || 1 ἐν **M^{h1/5}**

¹⁷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ **f³⁵** **M^{a,b,f,g,h1/4,i}** CP,RP,HF || ~ 132 OC || 12 Α || ~ 3 χριστοῦ **M^{d,e,h1/4}** TR || 13 **M^{hpt}** ⱿC,NU

δια¹ την μαρτυριαν Ἰησοῦ Χριστοῦ.² 10 Ἐγενομένη ἐν πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἠκούσα φωνῆν ὀπίσω μου, μεγάλην³ ὡς σαλπιγγος, 11 λεγουσῆς,⁴ “Ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ⁵ ἐκκλησίαις·⁶ εἰς Ἐφέσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυατείρα⁷ καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν⁸ καὶ εἰς Λαοδικεῖαν.” 12 Καὶ ἐκεῖ⁹ ἐπεστρεψά βλεπεῖν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει¹⁰ μετ’ ἐμοῦ. Καὶ ἐπιστρεψάς εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσαῶς, 13 καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ¹¹ λυχνιῶν ὅμοιον υἱῷ¹² ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοὺς μαζοὺς¹³ ζώνην χρυσοῦν.¹⁴ 14 Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ, καὶ αἱ τρίχες, λευκαὶ ὡσεὶ¹⁵ ἔριον, λευκὸν ὡς χιτῶν· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός· 15 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβανῶ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι,¹⁶ καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, 16 καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χεὶρὶ αὐτοῦ¹⁷ ἀστέρας ἑπτὰ, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία διστομὸς ὀξεία ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ¹⁸ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἐπεσα¹⁹ πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός. Καὶ ἐπεθῆκεν²⁰ τὴν δεξιάν αὐτοῦ χεῖρα²¹ ἐπ’ ἐμὲ λεγών:²² “Μὴ φοβου· ἐγὼ εἰμι ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Ἐσχάτος, 18 καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενομένη νεκρός, καὶ ἰδοὺ, ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.²³ Καὶ ἔχω τὰς κλείς²⁴ τοῦ Θανάτου καὶ τοῦ Ἄδου.²⁵ 19 Γράψον οὖν²⁶ ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσιν, καὶ ἃ μέλλει γενεσθαι²⁷ μετὰ ταῦτα. 20 Τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ὧν²⁸ εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσαῶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἀγγελοὶ τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν, καὶ αἱ ἑπτὰ λυχνίαι²⁹ ἃς εἶδες ἑπτὰ³⁰ ἐκκλησίαι εἰσιν.

¹ δια **f**³⁵ **M**^{a,e,fpt,g,h1/4,i} **κ**,CP,RP,HF,OC,TR || --- **M**^{b,d,fpt,h} A,C,NU
² χριστοῦ **f**³⁵ **M**^{a,b,dpt,e2/3,f,g,i} CP,RP,HF,OC,TR || --- **M**^{dpt,e1/3,h} **κ**A,C,NU
³ φωνῆν ὀπίσω μου μεγάλην **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,h1/4,i} CP,RP,HF,OC || ~ 2314 **M**^{d,e,h} **κ**C,NU,TR || ~ 1423 (A)[7 other mss]
⁴ λεγουσῆς **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/6,f,h,i} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 ἐγὼ τὸ Α καὶ τὸ Ω ο πρῶτος καὶ ο ἐσχάτος καὶ **M**^{e,(g)} TR
⁵ ἑπτὰ *rell* || --- TR
⁶ ἐκκλησίαις *rell* || 1 ταῖς ἐν ἀσίᾳ TR
⁷ εἰς θυατείρα *rell* || 1 θυατήρα [16 assorted mss] || 1 θυατείραν **M**^{b3/5,hpt} || 1 θυατήραν A,C || ἐν θυατείροις **M**^{ept}
⁸ φιλαδέλφειαν **f**³⁵ **M**^{a2/3,b,dpt,ept,f,gpt,h2/3,i} CP,RP,HF,OC,NU,TR || φιλαδέλφειαν **M**^{a1/3,dpt,ept,gpt,h1/3,i1/4} **κ**A,C
⁹ ἐκεῖ **f**³⁵ **M**^{a,f,g,h1/4,i} CP,RP,HF,OC || --- **M**^{b,d,e,h} **κ**A,C,NU,TR (It was at that point that he turned.) (OC is in small print.)
¹⁰ ἐλάλει *rell* || ἐλάλησεν **M**^{e2/3,g,h1/5} TR || λαλεῖ A || ἐλάλη [13 assorted mss]
¹¹ ἑπτὰ **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,hpt,i} **κ**,CP,RP,HF,OC,TR || --- **M**^{d,e,hpt} A,C,NU
¹² υἱὸν **f**³⁵ **M**^{apt,d,e,h,ipt} A,C,CP,RP,OC,TR || υἱὸν **M**^{apt,b,f,g,ipt} **κ**,HF,NU
¹³ μαζοὺς **f**³⁵ **M**^d A,CP [**M**^{ept} in comm] || μαστοὺς **M**^{a,b,e,f,h,i} C,RP,HF,OC,NU,TR || μασθοὺς **M**^{d1/5,e1/4,g} **κ** (It is possible that μαζοὺς was more commonly used of males, and μαστοὺς of females; since the figure was clothed, the nipples would not be visible, so the point is presumably to give the position of the belt—across the middle of the chest [see 15:6].)
¹⁴ χρυσοῦν *rell* || χρυσαῖν **κ**A,C,NU || three other spellings [6 mss]
¹⁵ ὡσεὶ **f**³⁵ **M**^{d,e2/3(1/3),hpt,ipt} C,CP,TR || ὡς **M**^{apt,f,g,hpt,ipt} **κ**A,RP,OC,NU || καὶ ὡς **M**^{apt,b} HF (Since ὡς occurs twice immediately following, and twice more in the next verse, there may have been an assimilating influence.)
¹⁶ πεπυρωμένοι *rell* || πεπυρωμένης A,C,NU || πεπυρωμένω **κ**[+ 12 assorted mss] || six further spellings [11 mss]
¹⁷ χεὶρὶ αὐτοῦ **f**³⁵ **M**^{b,d,e1/3,f,hpt,i1/4} **κ**A,C,CP,OC,NU || ~ 21 **M**^{a,g,h1/4,i} RP,HF,TR || 2 **M**^{e1/3(1/4)h1/3}
¹⁸ ὁ *rell* || --- **M**^{a1/6,d1/4,e1/3,g1/4,h1/3}
¹⁹ ἐπεσα **f**³⁵ **M**^{a3/5,b,e2/3,g,hpt,ipt} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ἐπεσον **M**^{a2/5,d,e1/3,f,hpt,ipt}
²⁰ ἐπεθῆκεν **f**³⁵ **M**^{d,e,h1/4} **κ**,CP,TR || ἐθηκεν **M**^{a,b,f,g,h,i} A,C,RP,HF,OC,NU
²¹ χεῖρα **f**³⁵ **M**^{d,e} CP,OC,TR || --- **M**^{a,b,f,g,h,i} **κ**A,C,RP,HF,NU (OC is in small print.)
²² λέγων *rell* || 1 μοι **M**^{e2/5} TR
²³ ἀμήν **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/3,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,TR || --- **M**^{e2/3,hpt} **κ**A,C,OC,NU
²⁴ κλείς **f**³⁵ **M**^{a1/5,b,d,e,g,h2/3,ipt} (A,C),RP,OC,NU,TR || κλειδάς **M**^{a,e1/6,f,h1/3,ipt} **κ**,CP,HF
²⁵ θανάτου καὶ τοῦ ἀδου **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/3,ept,f,g,h,i} **κ**A,C,CP,RP(HF)OC,NU || ~4231 **M**^{d2/3,ept,h1/4} TR
²⁶ οὖν *rell* || --- **M**^{e2/5} TR
²⁷ γενεσθαι **f**³⁵ **M**^{d,ept,ipt,ipt} **P**^{98v} **κ**C,CP,NU || γινεσθαι **M**^{a,b,ept,fpt,g,h,ipt} RP,HF,OC,TR || γεινεσθαι A
²⁸ ὧν **f**³⁵ **M**^{a,b,d,f,g,h1/3,i} CP,RP,HF,OC,TR || οὖς **M**^{d1/4,e,h2/3} **κ**A,C,NU
²⁹ αἱ ἑπτὰ λυχνίαι **f**³⁵ **M**^{b,d,e2/3(1/3),hpt} (**κ**)CP,TR || ~ 1312 **M**^{a,f,g,hpt,i} A(C)RP,HF,OC,NU
³⁰ ἃς εἶδες ἑπτὰ **f**³⁵ **M**^{a1/6,d,e} CP,TR || 3 **M**^{a,f,g,h,i} **κ**A,C,RP,HF,OC,NU || αἱ 3 **M**^{b,h1/4}

[The seven letters]

[To *Ephesus*]

2.1 “Τω ἀγγελω τῆς ἐν Ἐφεσῶ¹ ἐκκλησίας γραψόν: Ἐταδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνίων τῶν χρυσοῦν: 2 Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κοποῦν² καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δυνήσασαι κακοῦς. Καὶ ἐπειράσας³ τοὺς λεγόντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι⁴ καὶ οὐκ εἰσιν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· 3 καὶ ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις⁵ διὰ⁶ τὸ ὄνομα μου καὶ οὐκ ἐκοπιάσας.⁷

4 Ἄλλα⁸ ἔχω κατὰ σου ὅτι τὴν ἀγαπῆν σου τὴν πρώτην ἀφήκας.⁹ 5 Μνημονεὺε οὐκ ποθεν ἐκπεπτῶκας¹⁰ καὶ μετανοήσον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μὴ, ἐρχομαι σοὶ ταχὺ¹¹ καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τοποῦ αὐτῆς—εἰ μὴ μετανοήσης. 6 Ἄλλα τοῦτο ἔχεις, ὅτι μίσεις τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ καγῶ μισῶ.’

7 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω¹² φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ Παραδείσου¹³ τοῦ Θεοῦ μου.¹⁴

[To *Smyrna*]

8 “Καὶ τῷ ἀγγελω τῆς ἐν Σμύρῃ ἐκκλησίας¹⁵ γραψόν: Ἐταδε λέγει ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Ἐσχάτος, ὃς¹⁶ ἐγενετο νεκρὸς καὶ ἐζήσεν: 9 Οἶδα σου τὰ ἔργα καὶ¹⁷ τὴν θλιψὴν καὶ τὴν πτωχείαν (ἀλλὰ πλοῦσιος¹⁸ εἶ), καὶ τὴν βλασφημίαν¹⁹ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς καὶ οὐκ εἰσιν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανα. 10 Μὴδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις πασχεῖν.²⁰ Ἴδου δὲ,²¹ μέλλει βαλεῖν²² ὁ διαβόλος ἐξ ὑμῶν²³ εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε θλιψὴν ἡμερῶν²⁴ δέκα. Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοὶ τὸν στεφανὸν τῆς ζωῆς.’

11 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικήθῃ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

[To *Pergamos*]

12 “Καὶ τῷ ἀγγελω τῆς ἐν Πέργαμῳ ἐκκλησίας γραψόν: Ἐταδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν διστομὸν τὴν ὀξείαν: 13 Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ²⁵ πού κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος

¹ ἐν ἐφεσῶ *rell* || ἐφεσινης *TR* || ἐφεσιων *M*^{2/5} || ~ ἐκκλησίας 2 *CP*

² κοποῦν *f*³⁵ *M*^{d,e1/4,i1/4} *A,C,CP,NU* || 1 σου *M*^{a,b,e,f,g,h,i} *κ,RP,HF,OC,TR*

³ ἐπειράσας *rell* || ἐπειρασῶ *TR*

⁴ λεγόντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι *rell* || 123 *κA,C[+ 10 assorted mss]NU* || ~ φασκόντας 43 *TR*

⁵ ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις *f*³⁵ *M*^{d,ept(pt)g,hpt} *CP,TR* || ~ 3421 *M*^{a,b,f,hpt,i} [*κ*] *A,C,RP,HF,OC,NU*

⁶ διὰ *rell* || καὶ 1 *TR*

⁷ καὶ οὐκ ἐκοπιάσας *f*³⁵ *M*^{a,b,d,ept,f,gpt,hpt,i} *κ,CP,RP,HF* || 1 οὐ κεκοπιακῆς (*A*) *C,NU* || 1 οὐ κεκοπιακῆς *OC* || 1 κεκοπιακῆς *M*^{ept,g1/3} || κεκοπιακῆς 1 οὐ κεκμηκῆς *M*^{hpt} *TR*

⁸ ἀλλὰ *f*³⁵ *M*^{a,b,f,g1/4,h1/3,i2/3} *κ,CP,RP,HF,OC,NU* || ἀλλ *M*^{b1/5,d,e,g,h2/3,i1/3} *A,C,TR*

⁹ ἀφήκας *rell* || ἀφήκῆς *κC,NU*

¹⁰ ἐκπεπτῶκας *f*³⁵ *M*^{d,e,g,h1/3} *CP,TR* || πεπτῶκας *M*^{a,b,f,h2/3,i} (*κ*) *A,C,RP,HF,OC,NU* (They had not taken a sudden fall, they had drifted from their moorings, a process so gradual that it may go unnoticed for some time.) [It can happen to us too.]

¹¹ ταχὺ *rell* || --- *κA,C[+ 6 mss]NU* || ταχεῖ *TR*

¹² δώσω *f*³⁵ *M*^{e1/5} *κ,CP* || 1 αὐτῷ *M*^{a,b,d,e,f,g,h,i} *A,C,RP,HF,OC,NU,TR* (The pronoun is redundant.)

¹³ μέσῳ τοῦ παραδείσου *f*³⁵ *M*^{a1/6,b,d,e,h,i} *CP,TR* || τῷ παραδείσῳ *M*^{a,f,g} (*κA,C*) *RP,HF,OC,NU*

¹⁴ μου *f*³⁵ *M*^{a,b,f,g,h,i} *CP,RP,HF,OC* || --- *M*^{d,e,i1/4} *κA,C,NU,TR*

¹⁵ ἐν σμύρῃ ἐκκλησίας *rell* || 1 σμύρνης 3 *A* || 1 σμύρνην 3 *κ^v* || σμύρναίων 3 *M*^{d2/3} || ~ 3 σμύρναίων *TR*

¹⁶ ὃς *f*³⁵ *M*^{a1/4,b,d,e,f3/5,g,h,i} *κA,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR* || --- *M*^{a,f2/5,h1/4}

¹⁷ τὰ ἔργα καὶ *rell* || --- *A,C,NU*

¹⁸ ἀλλὰ πλοῦσιος *rell* || ~ 2 δε *TR*

¹⁹ βλασφημίαν *f*³⁵ *M*^{d,e,g} *CP,TR* || 1 ἐκ *M*^{a,b,f,h,i} *A,C,RP,HF,OC,NU* || 1 τὴν ἐκ *κ*

²⁰ πασχεῖν *f*³⁵ *M*^{b,d,e,g,hpt} *κA,C,CP,NU,TR* || παθεῖν *M*^{a,f,hpt,i} *RP,HF,OC*

²¹ δὲ *f*³⁵ *M*^{a,e1/4,f,i2/3} *CP,RP,HF,OC* || --- *M*^{b,d,e,g,h,i1/3} *κA,C,NU,TR*

²² βαλεῖν *f*³⁵ *M*^{a2/3,d,e1/3,f,g,h,ipt} *CP,RP,HF,OC,TR* || βαλλεῖν *M*^{a1/3,b,e2/3,ipt} *A(C)NU* || βαλλεῖν βαλεῖν *κ*

²³ ὁ διαβόλος ἐξ ὑμῶν *rell* || ~ 3412 *M*^{ept} *κ,TR*

²⁴ ἡμερῶν *f*³⁵ *M*^{b,d,e,g,hpt} *κA,C,CP,RP,NU,TR* || ἡμέρας *M*^{a,f,hpt,i} *HF,OC*

²⁵ τὰ ἔργα σου καὶ *rell* || ~ 3124 [12 assorted mss] || --- *M*^{hpt} *κA,C,NU*

του Σατανα. Και κρατεις το ονομα μου, και ουκ ηρησω την πιστιν μου¹ εν ταις ημεραις εν αις² Αντιπας ο μαρτυς μου ο πιστος,³ ος απεκτανθη παρ' υμιν, όπου ο Σατανας κατοικει.⁴

14 'Αλλ'⁵ εχω κατα σου ολιγα, οτι εχεις εκει κρατουντας την διδαχην Βαλααμ, ος εδιδασεν⁶ τον Βαλακ⁷ βαλειν σκανδαλον ενωπιον των υιων Ισραηλ,⁸ φαγειν ειδωλοθυτα και πορνευσαι. 15 Ουτως εχεις και συ κρατουντας την διδαχην των⁹ Νικολαιτων ομοιως.¹⁰

16 Μετανοησον!¹¹ Ει δε μη, ερχομαι σοι ταχυ και πολεμησω μετ' αυτων εν τη ρομφαια του στοματος μου.'

17 "Ο εχων ους ακουσατω τί το Πνευμα λεγει ταις εκκλησιαις. Τω νικωντι δωσω αυτω φαγειν απο του μαινα¹² του κεκρυμμενου. Και δωσω αυτω ψηφον λευκην, και επι την ψηφον ονομα καινον γεγραμμενον, ο ουδεις οιδεν¹³ ει μη ο λαμβανων.

[To *Thyatira*]

18 "Και τω αγγελω της εν θαυατειροις¹⁴ εκκλησιας γραψον: 'Ταδε λεγει ο Υιός του Θεου, ο εχων τους οφθαλμους αυτου ως φλογα πυρος, και οί ποδες αυτου ομοιοι χαλκολιβανω: 19 Οιδα σου τα εργα και την αγαπην και την πιστιν και την διακονιαν¹⁵ και την υπομοινην σου· και τα εργα σου¹⁶ τα εσχατα πλειονα των πρωτων.

20 'Αλλ'¹⁷ εχω κατα σου¹⁸ οτι αφεις¹⁹ την γυναικα σου²⁰ Ιεζαβελ,²¹ η λεγει²² εαυτην προφητιν, και διδασκει και πλανα τους²³ εμους δουλους πορνευσαι και φαγειν ειδωλοθυτα.²⁴

21 Και εδωκα αυτη χρονον ινα μετανοηση, και ου θελει μετανοησαι²⁵ εκ της πορνειας αυτης.²⁶ 22 Ιδου,²⁷ βαλλω αυτην εις κλινην, και τους μοιχευοντας μετ' αυτης εις θλιψιν μεγαλην, εαν μη μετανοησωσιν εκ των εργαων αυτης.²⁸ 23 Και τα τεκνα αυτης αποκτενω εν θανατω· και γνωσονται πασαι αι εκκλησιαι οτι εγω ειμι ο ερευνηων²⁹ νεφρους και καρδιας, και δωσω υμιν εκαστω κατα τα εργα υμων.

¹ μου **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e,f,g,hpt,i} κ,CP,RP,HF || 1 και **M**^{hpt} A,C,OC,NU,TR (OC is in small print.)

² εν αις **f**³⁵ **M**^{b,d,e,g,h1/3} CP,RP,OC,TR || 1 ταις κ || 2 **M**^{a,f,h1/3,i} HF || --- **M**^{h1/3} A,C,NU

³ πιστος *rell* || 1 μου A,C[+ 5 mss]NU || 1 οτι πας μαρτυς 1 **M**^e

⁴ ο σατανας κατοικει *rell* || ~ 312 TR

⁵ αλλ **f**³⁵ **M**^{a1/6,b,d,e2/3,g,h,ipt} κA,C,CP,RP,NU,TR || αλλα **M**^{a,e1/3,f,h1/4,ipt} HF,OC

⁶ εδιδασεν **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,h1/4,i} CP,RP,HF,OC || εδιδασκειν **M**^{d,e,h} κA,C,NU,TR

⁷ τον βαλακ **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/4,f,g,h,i} CP,RP,HF,OC || τω 2 A(C),NU || εν τω 2 **M**^{ep1} TR || εν τω βαλααμ 12 **M**^{e1/3} || --- κ [βαλαακ **M**^{a1/6,d1/5,e1/3,ipt,gpt,h1/6,i1/3}]

⁸ ισραηλ **f**³⁵ **M**^{d,e,h} κA,C,CP,NU,TR || 1 και **M**^{a,b,f,gpt,h1/4,i} RP,HF,OC || 1 του **M**^{a1/6,gpt}

⁹ των **f**³⁵ **M**^{a1/5,d,e,g,h1/3} κ,CP,RP,OC[NU]TR || --- **M**^{a,b,f,i2/3} A,C,HF

¹⁰ ομοιως *rell* || ο μισω TR || ην μισω **M**^{e1/3} || 1 ο μισω **M**^{e1/6} || --- [4 mss]

¹¹ μετανοησον **f**³⁵ **M**^{d,e2/3,hpt} κ,CP,TR || 1 ουν **M**^{a,b,e1/3,f,g,hpt,i} A,C,RP,HF,OC,NU

¹² φαγειν απο του μαινα **f**³⁵ **M**^{a1/6,d,e,g,h1/3,i1/3} CP,TR || ~ 341 **M**^b || 34 **M**^{a,f,h2/3,i2/3} A,C,HF,OC,NU || 1 εκ 34 κ[+ 10 assorted mss] || 134 [4 mss]RP

¹³ οιδεν *rell* || εγνω TR || ειδεν [12 assorted mss]

¹⁴ θαυατειροις *rell* || θαυατειρη **M**^{a1/3,i1/4} || θαυατηροις **M**^{d2/3,e1/3,i1/4} || θαυατιροις A,C || θαυατηρη **M**^{g1/2}

¹⁵ την αγαπην και την πιστιν και την διακονιαν *rell* || 1235678 C[+ 4 mss] || ~ 18342675 **M**^{e1/4} || ~ 12348675 TR || 12345 κ[+ 4 mss]

¹⁶ σου *rell* || 1 και TR

¹⁷ αλλ **f**³⁵ **M**^{d,e,f,g,h,ipt} κC,CP,RP,TR || αλλα **M**^{a,b,h1/4,ipt} A,HF,OC,NU

¹⁸ σου **f**³⁵ **M**^{a,b,e2/3,f,g,h,i} A,C,CP,RP,HF,NU || 1 πολυ **M**^{e1/3} κ || 1 πολλα **M**^d || 1 ολιγα OC,TR

¹⁹ οτι αφεις *rell* || 1 αφιης **M**^{bpt,h1/4} || 1 εας TR || 1 αφηκας **M**^{e1/5} || --- **M**^{e1/3}

²⁰ σου **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/5,f,h1/4,i2/3} CP,RP,HF,OC || 1 την A || --- **M**^{e,g,h,i1/3} κC,NU,TR ("your wife" is presumably the original; which means that the 'messengers' are men, not angels.)

²¹ ιεζαβελ *rell* || ιεζαβηλ TR || ιαζαβελ κ

²² η λεγει **f**³⁵ **M**^{a,b,d,f,g,h1/3,i} CP,RP,HF,OC || την λεγουσαν **M**^{e,h2/3} TR || 1 λεγουσα κA,C,NU

²³ και διδασκει και πλανα τους *rell* || διδασκειν 3 πλανασθαι TR

²⁴ φαγειν ειδωλοθυτα *rell* || ~ 21 **M**^{e1/5} TR

²⁵ και ου θελει μετανοησαι *rell* || 1 ουκ ηθελησεν 4 A || --- **M**^{e,h1/3} κ,TR

²⁶ αυτης *rell* || 1 και ου μετενοησεν **M**^{ep1} TR || ταυτης κ

²⁷ ιδου *rell* || 1 εγω TR

²⁸ αυτης **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/3,f,g,h,i} κC,CP,RP,HF,OC,NU || αυτων **M**^{a1/6,d,e2/3,h1/4,i1/4} A,TR ("her" works—what is involved here is spiritual adultery.)

²⁹ ερευνηων *rell* || εραυνων A,C,NU

24 “Υμιν δε λεγω, τοις¹ λοιποις τοις εν Θουατειροις, ὅσοι ουκ εχουσιν την διδαχην ταυτην,² οἱτινες ουκ εγνωσαν τα βαθεα³ του Σατανα, ὡς λεγουσιν, ου βαλω⁴ εφ’ ὑμας αλλο βαρος· 25 πλην ὃ εχετε κρατησατε αχρις⁵ οὐ αν ηξω.⁶ 26 Και ὁ νικων και ὁ τηρων αχρι τελους τα εργα μου, δωσω αυτω εξουσιαν επι των εθνων 27—και ποιμανει αυτους εν ραβδω σιδηρα· ὡς τα σκευη τα κεραμικα⁷ συντριβησεται⁸—28 ὡς καγω ειληφα παρα του Πατρος μου. Και δωσω αυτω τον αστερα τον πρωινον.”

29 “Ο εχων ους ακουσατω τί το Πνευμα λεγει ταις εκκλησιαις.

[To Sardis]

3.1 “Και τω αγγελω της εν Σαρδεσιν εκκλησιας γραψον: ‘Ταδε λεγει ὁ εχων τα ἑπτα⁹ πνευματα του Θεου και τους ἑπτα αστερας: Οἶδα σου τα εργα, ὅτι¹⁰ ονομα εχεις ὅτι¹¹ ζης και νεκρος εἶ. 2 Γινου γρηγορων και στηρισον¹² τα λοιπα ἃ εμελλες αποβαλειν,¹³ ου γαρ εὔρηκα σου τα εργα πεπληρωμενα ενωπιον του Θεου μου.¹⁴ 3 Μνημονευε ουν πως ειληφας και ηκουσας, και τηρει,¹⁵ και μετανοησον· εαν ουν μη γρηγορησης, ηξω επι σε¹⁶ ὡς κλεπτης, και ου μη γνωσ¹⁷ ποιαν ὡραν ηξω επι σε.

4 ‘Αλλ¹⁸ ολιγα εχεις ονοματα¹⁹ εν Σαρδεσιν ἃ²⁰ ουκ εμολυναν τα ἱματια αυτων· και περιπατησουσιν μετ’ εμου εν λευκοις, ὅτι αξιοι εισιν. 5 ‘Ο νικων οὕτως²¹ περιβαλειται²² εν ἱματιοις λευκοις, και ου μη εξαλειψω το ονομα αυτου εκ της Βιβλου της Ζωης, και ὁμολογησω²³ το ονομα αυτου ενωπιον του Πατρος μου και ενωπιον των αγγελων αυτου.’

6 “Ο εχων ους ακουσατω τί το Πνευμα λεγει ταις εκκλησιαις.

¹ τοις *rell* || 1 εν *κ* || και TR

² ταυτην *rell* || 1 και TR

³ βαθεα *f*³⁵ *M*^{a,b,d1/4,f,g,h2/3,i} A,C,CP,RP,HF,OC,NU || βαθη *M*^{d,e,h1/3} *κ*,TR

⁴ βαλω *f*³⁵ *κ*,TR || βαλλω *M*^{a,b,d,e,f,g,h,i} A,C,CP,RP,HF,OC,NU (Representatives of *M*^{a,d,e,h,i} also have the future; but the present may appear to fit the context better [to copy only one ‘l’ instead of two would be an easy slip of eye and pen; of course, a copyist expecting the present could assume that his predecessor had inadvertently dropped an ‘l’, and so on into the night].)

⁵ αχρις [NU]*rell* || αχρι *κ*,C,RP || εως A

⁶ αν ηξω *f*³⁵ *M*^{a1/6,b,d,e,f3/5,g,h,i} *κ*A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ανοιξω *M*^{a,f2/5,g1/4,h1/4,i1/4}

⁷ κεραμικα *rell* || κεραμεικα *M*^{a1/3,c1/5,d1/5,e1/6,f2/3,h1/6,i1/4}

⁸ συντριβησεται *f*³⁵ *M*^{a,b,d,ept,f,g2/3,hpt,i} CP,RP,HF,OC || συντριβεται *M*^{d1/5,ept,g1/3,hpt} *κ*A,C,NU,TR

⁹ επτα *rell* || --- TR

¹⁰ οτι *rell* || 1 το TR

¹¹ οτι *f*³⁵ *M*^{b,d,e,g,h2/3} *κ*A,C,CP,RP,OC,NU,TR || και *M*^{a,f,h1/3,i} HF

¹² στηρισον *f*³⁵ *M*^{apt,f,hpt,ipt} A,C,RP,OC,NU || στηριξον *M*^{a1/6,b,d1/3,e} *κ*,CP,TR || στηριζων *M*⁹ || τηρησον *M*^{a1/3,d2/3} HF (The evidence for στηριζω is overwhelming against τηρεω; the aorist is stronger than the future.)

¹³ εμελλες αποβαλειν *f*³⁵ (CP) || 1 αποβαλλειν *M*^{apt,f,ipt} RP,HF || ημελλες αποβαλλειν *M*^{apt,e1/3} || εμελλον αποθανειν *M*^{b,ept,hpt} (*κ*)A,C,NU || ημελλεν αποθανειν *M*⁹ || εμελλον αποθνησκειν *M*^d OC || μελλει αποθανειν TR (‘throw’ is supported by *f*³⁵ *M*^{a,e1/3,i} [66%]; ‘die’ is supported by *M*^{b,d,ept,g,hpt} *κ*A,C [33%]; ‘throw away’ was possibly thought to be too harsh, but is presumably correct [the verb controls the person: ‘they die’; ‘you throw’]. The atticized form of the imperfect, η- [27%], loses to ε- [72%]. The aorist is supported by *f*³⁵ *M*^{b,ept,g,hpt} *κ*A,C,lat,sa,sy^h; the present is supported by *M*^{a,d,ept,i,j} bo,sy^{ph}. Putting it all together, *f*³⁵ preserves the correct reading.)

¹⁴ μου *rell* || --- *M*^e TR

¹⁵ και ηκουσας και τηρει *f*³⁵ *M*^{a1/6,b,d1/3,e,g,h,ipt} *κ*A,C,CP,RP,HF,NU,TR || 124 *M*^{d2/3} || --- *M*^{a,f,h1/4,ipt} || 123 τηρεν OC (OC is in small print.)

¹⁶ επι σε *f*³⁵ *M*^{a,b,ept,f,g,hpt,i} *κ*,CP,RP,HF,OC,TR || --- *M*^{d,ept,hpt} A,C,NU (OC is in small print.)

¹⁷ γνωσ *f*³⁵ *M*^{d,e,f,gpt,h1/3,ipt} A,C,CP,RP,NU,TR || γνωση *M*^{a,b,gpt,h2/3,ipt} *κ*,HF,OC

¹⁸ αλλ *f*³⁵ *M*^{a,b,d,ept,f,g,hpt,i} CP,RP,HF || αλλα *M*^{hpt} *κ*A,C,OC,NU || --- *M*^{9pt} TR

¹⁹ ολιγα εχεις ονοματα *f*³⁵ *M*^{a,b,ept,ipt,g,h1/3,ipt} CP,RP,HF || ~ 213 *M*^{d,ept,h2/3} (*κ*)A,C,OC,NU || ~ 132 *M*^{ipt,i1/4} || ~ 213 και TR

²⁰ α *rell* || οι *M*^{d,e,h1/3}

²¹ ουτως *f*³⁵ *M*^{a1/3,hpt,i1/4} *κ*(A)C,lat,syr,cop,OC,NU || ουτος *M*^{a2/3,b,c1/5,d,e,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,TR (ουτως links ‘white’ in verse 5 to ‘white’ in verse 4.)

²² περιβαλειται *rell* || περιβαλλεται CP || περιβαλλεται C || περιβαλειτε A

²³ ὁμολογησω *rell* || ἐξομολογησομαι TR [Compare Matthew 10:32.]

[To Philadelphia]

7 “Και τω ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδέλφεια¹ ἐκκλησίας γραψόν: Ἐγὼ λέγει ὁ Ἅγιος, ὁ Ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν² τοῦ³ Δαυὶδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει⁴ αὐτὴν εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων,⁵ καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει.⁶ 8 Οἶδα σου τὰ ἔργα. Ἴδου, δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεώγμεν⁷, ἣν⁸ οὐδεὶς δύναται κλείσαι αὐτὴν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν καὶ ἐτήρησας μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἠρησῶ τὸ ὄνομα μου. 9 Ἴδου, δίδωμι⁹ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανα, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι καὶ οὐκ εἰσιν, ἀλλὰ ψευδονται—ἴδου, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἤξουσιν¹⁰ καὶ προσκυνήσωσιν¹¹ ἐνώπιόν τῶν ποδῶν σου καὶ γίνωσιν ὅτι¹² ἠγάπησα σε. 10 Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομοχθῆς μου, καγὼ σε τήρησω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μέλλουσας ἐρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

11 Ἐρχομαι¹³ ταχύ. Κρατεῖ ὃ ἔχεις, ἵνα μὴδεις λαβῆ τὸν στεφάνον σου. 12 Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἐξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἐτι. Καὶ γράψω ἐπ’ αὐτὸν¹⁴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ, ἣ καταβαίνει¹⁵ ἐκ¹⁶ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα μου¹⁷ τὸ καινόν.’

13 Ὁ ἔχων οὐς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

[To Laodicea]

14 “Και τω ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας¹⁸ γραψόν: Ἐγὼ λέγει ὁ Ἄμην, ὁ μαρτυρῶν ὁ πιστός καὶ ἀληθινός, ἡ Ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ: 15 Οἶδα σου τὰ ἔργα, ὅτι οὐτε ψυχρὸς εἶ οὐτε ζεστός. Ὁφελὸν ψυχρὸς ἢς ἢ ζεστός.¹⁹ 16 Οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὐ²⁰ ζεστός οὐτε ψυχρὸς,²¹ μέλλω σε ἐμεῖσαι ἐκ τοῦ στόματος μου. 17 Ὅτι λέγεις,²² ‘Πλούσιος εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐδενός²³ χρεῖαν ἔχω,’ καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαιπώρος—καὶ ὁ²⁴ ἐλεεινός καὶ πτωχός καὶ τυφλός καὶ γυμνός—18 συμβουλεύω σοὶ ἀγοράσαι χρυσοῖον παρ’

¹ φιλαδέλφεια **f**³⁵ **M**^{apt,b2/3,d,e3/5,f2/3,g1/4,hpt,i1/3} CP,RP,HF,OC,NU,TR || φιλαδέλφεια **M**^{apt,b1/3,d1/4,e2/5,f1/3,gpt,hpt,i2/3} **κ**C || φιλαδέλφια **M**^{9/14} **A**

² κλεῖν **f**³⁵ **M**^{a,b,f,h2/3,i2/3} CP,RP,HF,OC,NU || κλιν **κ**A,C || κλείδα **M**^{d,e,g,h1/3,i1/3} TR

³ του *rell* || --- A,C[+ 7 mss]NU

⁴ κλείσει **f**³⁵ **M**^{a,b,(g)h,i} CP,RP,HF,OC,NU || κλίσσει **κ**A,C || κλείει **M**^e TR || κλείων **M**^d

⁵ αὐτὴν εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων (+ καὶ κλείων **M**⁹) **f**³⁵ **M**^{a,fp,t,g,h1/4,ip,t} CP,RP,HF || καὶ κλείων **M**^{b,dpt,(pt)e,f1/4,hpt} **κ**,OC,NU || κλείων **A** || καὶ κλείει **M**^{f1/4} C,TR (We are accustomed to the more balanced form, but the basic point remains the same.)

⁶ ἀνοίξει **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,h,i} **κ**,CP,RP,HF,OC || ἀνοίγει **M**^e A,C,NU,TR || ἀνοίγων **M**^d

⁷ ἀνεώγμεν *rell* || ἠνεώγμεν **M**^{b,e1/3} **κ**,NU

⁸ ἦν *rell* || καὶ **M**^{ept} TR

⁹ δίδωμι *rell* || δίδω A,C,NU || δέδωκα **κ**

¹⁰ ἤξουσιν **f**^{35/2/3} **M**^{a1/6,d2/3,e1/5,i2/5,h1/3} **κ**A,C,CP,OC,NU || ἤξωσιν **f**^{35/3} **M**^{a,b,d1/3,e,f3/5,g,h2/3,i} RP,HF,TR (One's first impression is that the three verbs controlled by ἵνα are parallel and should be in the same mode, namely subjunctive—γίνωσιν is home free, προσκυνήσωσιν has a heavy majority [including **f**³⁵] but with some dissent; with ἤξωσιν the dissent becomes stronger, including 2/3 of Family 35 [a preponderance of the better representatives read the indicative]. The generalized splitting suggests that the ‘norm’ of subjunctive with ἵνα was at work in the minds of the copyists, the more so since the other two verbs are in that mode; but the indicative isn't all that infrequent, and in this case presumably emphasizes certainty—they **will** come.)

¹¹ προσκυνήσωσιν **f**³⁵ **M**^{a,b,d2/3,e,f,g,h,i2/3} CP,RP,HF,TR || προσκυνήσουσιν **M**^{b1/5,d1/3,e1/5,h1/4,i1/3} **κ**A,C,OC,NU

¹² ὅτι **f**³⁵ **M**^{a,b,f,h1/4,i} CP,RP,HF || 1 ἐγὼ **M**^{d,e,g,h} **κ**A,C,OC,NU,TR

¹³ ἐρχομαι **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/3,e,f,g,h,i} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU || ἴδου 1 **M**^{d2/3} TR

¹⁴ αὐτὸν *rell* || αὐτοῦ CP || αὐτῷ **M**^{d,ept}

¹⁵ καταβαίνει **f**³⁵ **M**^{a,b,d2/5,e1/3,f,g,h1/3,i} CP,RP,HF,OC || καταβαίνουσα **M**^{d3/5,e2/3,h2/3} **κ**A,C,NU,TR

¹⁶ ἐκ **f**³⁵ **M**^{a1/3,d,e,h,i3/5} **κ**A,C,CP,RP,OC,NU,TR || ἀπὸ **M**^{a2/3,b,f,g,h1/4,i2/5} HF

¹⁷ μου **f**³⁵ **M**^{a1/6,b,d,e,hpt,ip,t} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- **M**^{a,e1/6,f,g,hpt,ip,t}

¹⁸ ἐν λαοδικείᾳ (λαοδικεία **κ**A,C) ἐκκλησίας *rell* || ~ 3 λαοδικέων TR

¹⁹ ὀφελὸν ψυχρὸς ἢς ἢ ζεστός *rell* || 12 εἰς 45 TR || --- **M**^{e1/3} A

²⁰ οὐ **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/3,f,g,hpt,i2/3} CP,RP,HF || οὐτε **M**^{d,e2/3,hpt,i1/3} **κ**A,C,OC,NU,TR

²¹ ζεστός οὐτε ψυχρὸς *rell* || ~ 321 A,TR || ζεστρός 23 εἰ **κ**

²² λέγεις **f**³⁵ **M**^{a,d1/4,e,gpt,h1/4,i2/3} **κ**,CP,RP,HF || 1 ὅτι **M**^{b,d,e1/6,f,gpt,h1/3} A,C,OC,NU,TR

²³ οὐδενός *rell* || οὐδεν **M**^{e1/4} A,C,NU

²⁴ ὁ **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,h2/3,ip,t} A,CP,RP,HF,OC || --- **M**^{a1/4,d,e,h1/3,ip,t} **κ**C,NU,TR

εμου¹ πεπυρωμενον εκ πυρος ινα πλουτησης· και ιματια λευκα ινα περιβαλη και μη φανερωθη η αισχυνη της γυμνοτητος σου· και κολλουριον² εγχρισον επι³ τους οφθαλμους σου ινα βλεπης. 19 Εγω οσους εαν φιλω ελεγω και παιδευω. Ζηλωσον⁴ ουν και μετανοησον.

20 Ίδου, εστηκα επι την θυραν και κρουω. Εαν τις ακουση της φωνης μου και ανοιξη την θυραν, και⁵ εισελουσομαι προς αυτον και δειπησω μετ' αυτου, και αυτος μετ' εμου.

21 Ο νικων, δωσω αυτω καθισαι μετ' εμου εν τω θρονω μου, ως καγω ενικησα και εκαθισα μετα του Πατρος μου εν τω θρονω αυτου.'

22 "Ο εχων ους ακουσατω τι το Πνευμα λεγει ταις εκκλησιαις."

["The things that must happen after these"]

4.1 Μετα ταυτα ειδον και ιδου, θυρα ανεωγμενη⁶ εν τω ουρανω, και η φωνη η πρωτη ην ηκουσα ως σαλπιγγος λαλουσης μετ' εμου, λεγουσα,⁷ "Αναβα ωδε, και δειξω σοι ἃ δει γενεσθαι μετα ταυτα."

[The Throne Room]

2 Και⁸ ευθεως εγενομην εν πνευματι και ιδου, θρονος εκειτο εν τω ουρανω (και επι του θρονου⁹ καθημενος) 3 ομοιος¹⁰ ορασει λιθω ιασπιδι και σαρδιω,¹¹ και ιρις κυκλοθεν του θρονου, ομοια¹² ορασει¹³ σμαραγδινω,¹⁴ 4 και κυκλοθεν¹⁵ του θρονου θρονοι¹⁶ εικοσι τεσσαρες,¹⁷ και επι τους θρονους ειδον¹⁸ τους¹⁹ εικοσι τεσσαρας²⁰ πρεσβυτερους καθημενους, περιβεβλημενους εν ιματιοις λευκοις, και²¹ επι τας κεφαλας αυτων στεφανους χρυσους. 5 Και εκ του θρονου εκπορευονται αστραπαι και φωνα και βρονται.²² Και εpta λαμπαδες πυρος

¹ χρυσιον παρ εμου **f**³⁵ **M**^{a,f,g,h2/3,i2/3} CP,RP,HF || ~ 231 **M**^{d,e,h1/3,i1/3} **κ**A,C,OC,NU,TR || 1 **M**^b

² κολλουριον **f**³⁵ **M**^{d1/5,e1/4} A(CP)[NU]TR || κολλουριον **M**^{d3/5} || κολλυριον **M**^{a,b,ept,f,g,h2/3,i} **κ**C,RP,HF,OC (There are at least nine variants, but the only real question is whether to read a single vowel or a diphthong after the double lambda: for the diphthong—**f**³⁵ **M**^{a1/5,d,ept,f1/6,h1/3} A; for the vowel—**M**^{a,b,ept,f,g,h2/3,i} **κ**C.)

³ εγχρισον επι **f**³⁵ CP || 1 **M**^{epi} TR || ινα εγχριση **M**^{a,b,f,ipt} RP,HF,OC || ινα εγχρισαι A,C || εγχρισαι **M**^{epi} (**κ**)NU (There are over 25 variants; **M**^{d,ept,gpt,h,ipt} are badly splintered; but **f**³⁵ **M**^{d,e,g,h} agree in omitting ινα, which takes the subjunctive with it, which leaves the imperative in control.)

⁴ ζηλωσον **f**³⁵ **M**^{d,e,g,hpt} **κ**,CP,RP,TR || ζηλευε **M**^{a,b,f,hpt,i3/5} A,C,0169,HF,OC,NU

⁵ και **f**³⁵ **M**^{a,b,f,h1/4,i2/3} **κ**,0169,CP,RP,HF,OC[NU] || --- **M**^{d,e,g,h,i1/3} A,TR

⁶ ανεωγμενη **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e3/5,f,g,hpt,i} 0169,CP,RP,HF,OC || ηνεωγμενη **M**^{e2/5,hpt} **κ**A,NU,TR

⁷ λεγουσα **f**³⁵ **M**^{a1/5,d,e,h1/4,i1/3} CP,TR || και λεγουσης **M**^g || λεγων **M**^{a,b,f,h,i2/3} **κ**A,0169,RP,HF,OC,NU (The subject of the verb is 'voice', feminine.)

⁸ και **f**³⁵ **M**^{b,d,e,g,h1/3,i} CP,RP,OC,TR || --- **M**^{a,f,h2/3,i1/4} **κ**A,0169,HF,NU (OC is in small print.)

⁹ του θρονου **f**³⁵ **M**^{d,e,g1/4,i1/3} CP,TR || τον θρονον **M**^{a,b,f,g,h,i2/3} **κ**A,0169,RP,HF,OC,NU

¹⁰ ομοιος **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e,f,gpt,hpt,i3/5} CP,RP,HF,OC || και ο καθημενος 1 **M**^{a1/5,gpt,hpt,i1/3} **κ**A,0169,NU || και ο καθημενος ην 1 TR (I suppose the parenthetical observation that closes verse 2 got some copyists off the track, but it was the throne, not the One, that was like jasper.)

¹¹ σαρδιω **rell** || σαρδινω **M**^{e2/3} TR || σαρδειω **M**^{a1/3}

¹² ομοια **f**³⁵ **M**^{b,g} CP || ομοιος **M**^{d,e,fpt,hpt,i} A,NU,TR || ομοιως **M**^{a,fpt,hpt} RP,HF,OC (The adjective is modifying 'rainbow'.)

¹³ ορασει **f**³⁵ **M**^{b,d,e,fpt,g,hpt,ipt} A,CP,NU,TR || ορασις **M**^{a,fpt,hpt,ipt} RP,HF,OC

¹⁴ σμαραγδινω **f**³⁵ **M**^{d,e,fpt,g,h,i} A,CP,NU,TR || σμαραγδινων **M**^{a,fpt} RP,HF,OC || σμαραγδω **M**^b

¹⁵ και κυκλοθεν **f**³⁵ **M**^{a1/4,b,e,f2/3,g,h2/3,i2/3} A,CP,RP,OC,NU,TR || 1 κυκλω **M**^d || κυκλωθεν **M**^{a,f1/3,h1/3,i1/3} HF (OC is in small print.)

¹⁶ θρονοι **rell** || θρονους **M**^{b,h1/3} NU

¹⁷ εικοσι τεσσαρες **f**^{35/1/4} **M**^{apt,d1/3,ept,f,hpt,i2/3} CP,RP,HF,OC,NU || κδ' **f**³⁵ **M**^{apt,bpt,d1/3,ept,gpt,hpt} || 1 και 2 **M**^{bpt,d1/3,gpt} **κ**A,TR (The split in virtually every group suggests that some factor other than conviction as to the original form was at work [especially since there is no difference in meaning]; the distribution of MSS to the three variants is roughly 40:50:10 % [the abbreviation loses 15 MSS below]; the economic factor behind the use of abbreviated forms for numbers and sacred names would presumably make itself felt when copies began to be proliferated, not when the Autographs were being penned; I conclude that the abbreviation is not original.)

¹⁸ ειδον **f**³⁵ **M**^{i1/3} CP,TR || --- **M**^{a,b,d,e,f,g,h,i2/3} A,RP,HF,OC,NU (Are the elders to receive separate treatment, or not? Given their prominence in what follows, probably so. Verses 2-3 are without an independent verb, so it is about time. Note also that the definite article occurs with the first mention of the elders.)

¹⁹ τους **rell** || --- **M**^{d2/3,e2/3,i1/3}

²⁰ εικοσι τεσσαρας **f**^{35/1/4} **M**^{apt,d1/4,ept,f,h1/3,ipt} A,CP,RP,HF,OC,NU || κδ' **f**³⁵ **M**^{apt,b,dpt,e1/3,g} || 1 και 2 **M**^{d1/4,e1/4,h} TR

²¹ και **rell** || 1 εσχον TR

²² φωνα και βρονται **rell** || ~ 321 TR

καιομεναι ενωπιον του θρονου αυτου,¹ αἵ εἰσιν² ἑπτα³ πνευματα του Θεου· 6 και ενωπιον του θρονου ὡς⁴ θαλασσα ὑαλινη,⁵ ὁμοια κρυσταλω.⁶

[the four living beings]

Και εν μεσω του θρονου και κυκλω του θρονου τεσσαρα ζωα γεμοντα οφθαλμων εμπροσθεν και οπισθεν. 7 Και το ζων το πρωτον ὁμοιον λεοντι, και το δευτερον ζων ὁμοιον μοσχῳ, και το τριτον ζων εχον⁷ το προσωπον ὡς ανθρωπος,⁸ και το τεταρτον ζων⁹ ὁμοιον αετω πετομενω.¹⁰ 8 Και τα¹¹ τεσσαρα ζωα, ἐν καθ' ἐν αυτων,¹² εχον¹³ ανα περυγας ἕξ, κυκλοθεν και εσωθεν γεμουσιν¹⁴ οφθαλμων. Και αναπαυσιν ουκ εχουσιν ἡμερας και νυκτος λεγοντα,¹⁵ “Ἄγιος, ἄγιος, ἄγιος· ἄγιος, ἄγιος, ἄγιος· ἄγιος, ἄγιος, ἄγιος.”¹⁶ Κυριος ὁ Θεος ὁ Παντοκρατωρ, ὁ ἦν και ὁ ων και ὁ ερχομενος!”

[the twenty-four elders]

9 Και ὅταν δωσιν¹⁷ τα ζωα δοξαν και τιμην και ευχαριστιαν τῷ καθημενω ἐπι του θρονου,¹⁸ τῷ ζωντι εἰς τους αιωνας των αιωνων, 10 πεσουνται οἱ εικοσι τεσσαρες¹⁹ πρεσβυτεροι ενωπιον του καθημενου ἐπι του θρονου και προσκυνησουσιν²⁰ τῷ ζωντι εἰς τους αιωνας των αιωνων, και βαλουσιν²¹ τους στεφανους αυτων ενωπιον του θρονου λεγοντες, 11 “Ἄξιος εἶ, ὁ Κυριος και ὁ Θεος ἡμων, ὁ Ἄγιος,²² λαβειν την δοξαν και την τιμην και την δυναμιν, ὅτι συ εκτισας τα²³ παντα, και δια το θελημα σου εἰσιν²⁴ και εκτισθησαν!”

¹ αυτου **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e2/5,f,g2/3,h1/4,i} CP,RP,HF || --- **M**^{e3/5,g1/3,h,i/4} **ξ**A,OC,NU,TR

² αι εἰσιν *rell* || α 2 **M**^{a1/8,e1/3} NU || α εστιν A || **ξ** omits ten words

³ ἑπτα **f**³⁵ **M**^{a,b,e3/5,f,g2/3,h1/3,i} CP,RP,HF || τα 1 **M**^{d,e2/5,h2/3} A,OC,NU,TR (Without the article the reference is presumably not to the Holy Spirit.)

⁴ ὡς *rell* || --- **M**^{e2/3} TR || αυτου 1 **M**⁹

⁵ υαλινη *rell* || υελινη **M**^{a1/6,b1/5,c1/5,ept,h1/3} CP

⁶ κρυσταλω **f**^{35pt} **M**^{a1/8,e1/6,g1/3,h1/4} || κρυσταλλω **f**^{35pt} **M**^{a,b,d,e,f,g2/3,h,i} **ξ**A,CP,RP,HF,OC,NU,TR (Although λλ→λλ would presumably be easier as a transcriptional error than the reverse, in 21:12 John apparently invents the verb κρυσταλιζω, spelling it with a single 'l'—I take it that he did the same thing with the noun, here and in 22:1, but the unusual spelling led copyists to 'correct' him, especially in a matter perceived to be of virtually no consequence.)

⁷ εχον *rell* || εχων **M**^{a1/4,b1/3,d1/5,e1/3,f1/5,g,h1/5,i2/5} A,NU

⁸ το (-- **M**⁹) προσωπον ὡς ανθρωπος **f**³⁵ **M**^{d,e,g,h2/3,i1/3} CP,TR || 2 ανθρωπου **M**^{a,b,e1/5,f1/3,i2/3} RP,HF || 123 ανθρωπου A,OC,NU || 123 ὁμοιον ανθρωπω **ξ**

⁹ ζων **f**³⁵ **M**^{a1/5,d,e,g,h1/3} **ξ**A,CP,RP,OC,NU,TR || --- **M**^{a,b,e1/5,f1/3,i2/3} HF

¹⁰ πετομενω *rell* || πετωμενω [15 assorted mss]CP,TR

¹¹ τα **f**³⁵ **M**^{a1/3,b,d,fpt,g,h,i3/5} **ξ**A,RP,HF,OC,NU || --- **M**^{a2/3,e,fpt,i2/5} CP,TR

¹² εν αυτων **f**³⁵ **M**^{d,e2/3,g,hpt,i1/3} **ξ**A,CP,OC,NU || 12 εστως **M**^b || 1 **M**^{a,e1/3,f,i2/3} RP,HF || εαυτο TR || 1 εκαστον **M**^{hpt} **ξ**

¹³ εχον **f**³⁵ **M**^{a,bpt,d1/3,e3/5,f1/4,i3/5} CP,RP,HF,OC || εχων **M**^{a1/5,bpt,e2/5,g,h1/5,i1/3} A,NU || εχει **M**^d || ειχον **ξ**,TR || εχοντα **M**^{hpt} (The neuter singular is correct.)

¹⁴ γεμουσιν *rell* || γεμοντα **M**^{h1/3} TR

¹⁵ λεγοντα **f**^{35/3} **M**^{h1/3} CP,TR || λεγοντες **f**^{35/3} **M**^{a,b,d,e,f,g,h2/3,i} **ξ**A,RP,HF,OC,NU (The Subject of the participle is τα ζωα, neuter, so the neuter form is correct, in spite of the slim attestation. It seems clear from verse 9 that it is only the four living beings who are repeating 'holy', but if copyists thought the elders were in chorus with the living beings, they would naturally change the gender to masculine. In spite of the split in **f**³⁵, most of the better representatives of the family attest the first variant.)

¹⁶ αγιος (nine times) **f**³⁵ **M**^{a2/3,b,f} (**ξ**)CP,HF || αγιος (three times) **M**^{a1/3,d,e,g,h,i} A,RP,OC,NU,TR (Surely it is more likely that 'nine' would be changed to 'three' than vice versa; in fact, try reading 'holy' nine times in a row out loud—it starts to get uncomfortable! Since in the context the living ones are repeating themselves endlessly, the 'nine' is both appropriate and effective; three 'holies' for each member of the Trinity.)

¹⁷ δωσιν **f**³⁵ **M**^{a,b,e2/5,f,h1/4,ipt} RP,HF,OC || δωσωσιν **M**^{ept,g} **ξ** || δωσουσιν **M**^{a1/6,d,h1/3} A,NU,TR || δωσει CP

¹⁸ του θρονου *rell* || τῷ θρονῳ **ξ**A[+6 mss]NU

¹⁹ εικοσι τεσσαρες **f**^{35/4} **M**^{apt,b,d1/4,ept,f,g1/3,hpt,ipt} **ξ**A,CP,RP,HF,OC,NU || κδ' **f**³⁵ **M**^{apt,d,ept,g2/3,hpt} || 1 και 2 TR

²⁰ προσκυνησουσιν *rell* || προσκυνουσιν TR

²¹ βαλουσιν *rell* || βαλλουσιν **M**^{e1/4,g1/3} **ξ**,CP,TR

²² ο κυριος και ο θεος ημων ο αγιος **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/5,f,h1/4,i2/3} CP,RP,HF || 123456 **M**^{h1/3} A,NU || 12356 **ξ**,OC || κυριε 456 **M**^{d,e2/3,g,h1/3} || κυριε TR

²³ τα **f**³⁵ **M**^{d,e,h1/3} **ξ**A,CP,OC,NU,TR || --- **M**^{a,b,e1/4,f,g,h1/4,i2/3} RP,HF

²⁴ εἰσιν **f**³⁵ **M**^{b,d,e,g,hpt,i1/3} CP,TR || ησαν **M**^{a,f,hpt,i2/3} **ξ**A,RP,HF,OC,NU || ουκ ησαν **M**^{h1/3}

[The Lamb takes the scroll]

5.1 Και ειδον επι την δεξιαν του καθημενου επι του θρονου βιβλιον γεγραμμενον εσωθεν και εξωθεν¹ κατεσφραγισμενον σφραγισιν ἑπτα. 2 Και ειδον αγγελου ισχυρου κηρυσσονται² φωνη μεγαλη, “Τίς αξιος³ ανοιξει το βιβλιον και λυσαι τας σφραγιδας αυτου?” 3 Και ουδεις εδυνατο⁴ εν τω ουρανω⁵ ουδε⁶ επι της γης ουδε⁷ ὑποκατω της γης ανοιξει το βιβλιον ουδε⁸ βλεπειν αυτο. 4 Και εγω⁹ εκλαιον πολυ,¹⁰ ὅτι ουδεις αξιος εὑρεθη ανοιξει και αναγνωσαι¹¹ το βιβλιον ουτε βλεπειν αυτο.

5 Και εἰς εκ των πρεσβυτερων λεγει μοι: “Μη κλαιε. Ἴδου, ενικησεν ὁ λεων ὁ¹² εκ της φυλης Ἰουδα, ἡ ῥιζα Δαυιδ, ανοιξει¹³ το βιβλιον και¹⁴ τας ἑπτα σφραγιδας αυτου.” 6 Και ειδον¹⁵ εν μεσω του θρονου και των τεσσαρων ζων, και εν μεσω των πρεσβυτερων, Ἀρνιου ἑστηκος,¹⁶ ὡς εσφαγμενον, εχον¹⁷ κερата ἑπτα και οφθαλμους ἑπτα, ἃ¹⁸ εἰσιν τα ἑπτα¹⁹ πνευματα του Θεου²⁰ αποστελλομενα²¹ εις πασαν την γην. 7 Και ηλθεν και ειληφεν²² εκ της δεξιας του καθημενου επι του θρονου.

[a new song]
8 Και ὅτε ελαβεν το βιβλιον, τα τεσσαρα²³ ζωα και οἱ εικοσι τεσσαρες²⁴ πρεσβυτεροι επεσον²⁵ ενωπιου του Ἀρνιου, εχοντες ἕκαστος κιθαρας,²⁶ και φιαλας χρυσας γεμουσας θυμιαματων, αἱ εἰσιν αἱ²⁷ προσευχαι των ἁγιων. 9 Και αδουσιν ωδην καινην λεγοντες, “Αξιός εἰ λαβειν το βιβλιον και ανοιξει τας σφραγιδας αυτου· ὅτι εσφαγης και ηγορασας τω Θεω ἡμας²⁸ εν τω αἵματι σου εκ πασης φυλης και γλωσσης και λαου και εθνους· 10 και εποιησας αυτους²⁹ τω Θεω ἡμων βασιλεις και ἱερεις,¹ και βασιλευσουσιν² επι της γης.”

¹ εξωθεν **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e2/3,f,g,h,i} CP,RP,HF,OC || οπισθεν **M**^{e1/3} (**κ**)A,NU,TR

² κηρυσσονται **f**³⁵ **M**^{d,ept,hpt} CP,TR || 1 εν **M**^{a,b,ept,f,g,hpt,i} **κ**A,RP,HF,OC,NU

³ αξιος **f**³⁵ **M**^{ept,h} **κ**A,CP,NU || 1 εστιν **M**^{a,b,d,ept,f,g,i} RP,HF,OC || εστιν 1 TR (Does the absence of the verb emphasize the adjective?)

⁴ εδυνατο **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/3,e2/5,f,g1/3,hpt,ipt} **κ**,CP,RP,HF,OC,NU || ηδυνατο **M**^{d2/3,ept,g2/3,hpt,ipt} A,TR

⁵ ουρανω **f**³⁵ **M**^{d,e,h2/3} **κ**A,CP,OC,NU,TR || 1 ανω **M**^{a,b,e1/4,f,g,h1/3,i} RP,HF

⁶ ουδε **f**³⁵ **M**^{d,ept,g,h,i1/5} A,CP,NU,TR || ουτε **M**^{a,b,ept,f,h1/4,i2/3} **κ**,RP,HF,OC

⁷ ουδε **f**³⁵ **M**^{d,ept,g,h,i1/5} A,CP,NU,TR || ουτε **M**^{a,b,ept,f,h1/4,i2/3} RP,HF,OC || --- **M**^{a1/6} **κ**

⁸ ουδε **f**³⁵ **M**^{d,ept,hpt} CP,TR || ουτε **M**^{a,b,ept,f,g,hpt,i} **κ**A,RP,HF,OC,NU

⁹ εγω *rell* || --- **M**^{ept} **κ**,NU || A omits the whole verse

¹⁰ πολυ *rell* || πολλα TR || A omits the whole verse

¹¹ και αναγνωσαι **f**³⁵ **M**^{d1/5,e,g1/3,i1/3} syr,CP,TR || --- **M**^{a,b,d,e1/5,f,g2/3,h,i2/3} **κ**,lat,cop,RP,HF,OC,NU (The clause forces an awkward meaning upon βλεπειν αυτο, which now must really mean ‘look at it’.)

¹² ο *rell* || 1 ων **M**^{e1/4} TR || --- **M**^{h2/3} **κ**

¹³ ανοιξει **f**³⁵ **M**^{d,e,g,h} **κ**A,CP,OC,NU,TR || ο ανοιγων **M**^{a,b,f,i} RP,HF

¹⁴ και *rell* || 1 λυσαι **κ**,TR

¹⁵ ειδον *rell* || ιδον [22 assorted mss] || 1 και ιδου **M**^b CP,TR || ιδου και A

¹⁶ εστηκος *rell* || εστηκως **M**^{b2/5,e1/3,g1/4} **κ**

¹⁷ εχον *rell* || εχων **M**^{d1/5,e1/4,g,h1/4} P²⁴ **κ**A,NU

¹⁸ α **f**³⁵ **M**^{a,b,d,f,g,i} CP,RP,HF,OC || οι **M**^{e,h} **κ**A,NU,TR (The gender agrees with ‘horns’, not ‘eyes’, which is unexpected.)

¹⁹ επτα *rell* [NU] || --- **M**^{ept} A

²⁰ πνευματα του θεου *rell* || ~ 231 **M**^{ept} TR

²¹ αποστελλομενα **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,i3/4} CP,RP,HF,OC || τα 1 **M**^{e1/4,g,i1/5} || τα απεσταλμενα **M**^{d3/4,ept} TR || απεσταλμενα **M**^{hpt} P²⁴ **κ** || απεσταλμενοι A,NU

²² ειληφεν *rell* || 1 το βιβλιον TR || add το βιβλιον at end of verse **M**^{ept}

²³ τεσσαρα **f**^{352/5} **M**^{a,b,d,e,f,gpt,h,i} CP,RP,HF,OC,NU,TR || τεσσαρα **κ**A || δ’ **f**^{353/5} **M**^{gpt}

²⁴ εικοσι τεσσαρες **f**^{351/4} **M**^{a1/3,b,dpt,ept,f,gpt,hpt,i} **κ**A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || κδ’ **f**³⁵ **M**^{a2/3,dpt,ept,gpt,hpt}

²⁵ επεσον *rell* || επεσαν **M**^{a1/4,e1/4,g} **κ**A,OC,NU

²⁶ κιθαρας **f**³⁵ **M**^{d1/3,e,g,ipt} CP,TR || κιθαραν **M**^{a,b,d2/3,e1/4,f,h,ipt} **κ**A,RP,HF,OC,NU

²⁷ αι **f**³⁵ **M**^{a1/6,b2/5,d,e,g,h,ipt} A,CP,OC,NU,TR || --- **M**^{a,b3/5,e1/4,f,g1/4,ipt} **κ**,RP,HF

²⁸ τω θεω ημας **f**³⁵ **M**^{a,d,e2/3,f,h,i3/5} **κ**,CP,RP,HF,OC,TR || ~ 312 **M**^{b,g,i2/5} || 3 **M**^{e1/3} || 12 A,NU [Why do you suppose NU follows a single MS, of demonstrably inferior quality in Revelation (objectively so), against virtually all others (perhaps six scattered cursives have ‘our’ for ‘us’) plus lat,syr,bo? And why do the editors of modern versions follow their lead? Why? (Hoskier says the word was ‘lost’ in the transition from one column to the next—I don’t have access to a facsimile of the codex to check it, but assuming that Hoskier is correct about the location then the omission was probably inadvertent, one of the many slips that disfigure the MS.)]

²⁹ αυτους *rell* || ημας TR

[all the angels]
 11 Και ειδον, και ηκουσα ὡς³ φωνην ἀγγέλων πολλων κυκλω⁴ του θρονου και των ζων και των πρεσβυτερων. Και ἦν ὁ αριθμος αυτων μυριαδες μυριαδων και χιλιαδες χιλιαδων, 12 λεγοντες φωνη μεγαλη, “Αξιον εστιν το Αρνιον το εσφαγμενον λαβειν την δυναμιν και⁵ πλουτον και σοφιαν και ισχυν και τιμην και δοξαν και ευλογιαν!”

[every creature]
 13 Και παν κτισμα ὃ εστιν⁶ εν τω ουρανῳ και επι της γης⁷ και ὑποκατω της γης και επι της θαλασσης (ἅ εστιν⁸ και τα εν αυτοις)—παντας⁹ ηκουσα λεγοντας, “Τω καθημενω επι του θρονου,¹⁰ και τω Αρνιω, ἡ ευλογια και ἡ τιμη και ἡ δοξα και το κρατος εις τους αιωνας των αιωνων. Αμην!”¹¹ 14—και τα τεσσαρα ζωα λεγοντα το¹² Αμην. Και οἱ¹³ πρεσβυτεροι επεσον¹⁴ και προσεκυνησαν.¹⁵

[The Lamb opens the seals]

[The first seal]

6.1 Και ειδον οτι¹⁶ ηνοιξεν το Αρνιον μιαν εκ των ἑπτα σφραγιδων,¹⁷ και ηκουσα ἑνος εκ των τεσσαρων ζων λεγοντος, ὡς φωνη¹⁸ βροντης, “Ερχου!” 2 Και ειδον και ιδου,¹⁹ ἵππος λευκος, και ὁ καθημενος επ’ αυτον²⁰ εχων τοξον. Και εδοθη αυτω στεφανος· και εξηλθεν νικων, και ἵνα νικηση.

[The second seal]

3 Και ὅτε ηνοιξεν την δευτεραν σφραγιδα²¹ ηκουσα του δευτερου ζου λεγοντος, “Ερχου!” 4 Και²² εξηλθεν αλλος ἵππος, πυρρος,²³ και τω καθημενω επ’ αυτον²⁴ εδοθη αυτω λαβειν την ειρηνην εκ²⁵ της γης,²⁶ ἵνα αλληλους σφαξωσιν·²⁷ και εδοθη αυτω μαχαيرا μεγαλη.

¹ βασιλεις και ιερεις *rell* || βασιλειαν 23 **M**^{hpt} A,NU || βασιλιαν 2 ιερατειαν **κ**
² βασιλευσουσιν **f**³⁵ **M**^{apt,b,d3/5,e2/3,f2/3,g,h1/3,i} **κ**,RP,HF,OC,NU || βασιλευουσιν **M**^{apt,d2/5,e1/3,f1/3,g1/4,h2/3} A,CP || βασιλευομεν TR
³ ὡς **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/4,ept,f,g,hpt,i} **κ**,CP,RP,HF,OC || --- **M**^{d,ept,hpt} A,NU,TR
⁴ κυκλω *rell* || κυκλοθεν TR
⁵ και **f**³⁵ **M**^{a1/6,d,e,h} **κ**A,CP,NU,TR || 1 τον **M**^{a,b,e1/5,f,g,i} RP,HF,OC (OC is in small print.)
⁶ εστιν **f**³⁵ **M**^{b,d,e,h1/4,i1/3} CP,TR || --- **M**^{a,f,g,h,i2/3} **κ**A,RP,HF,OC,NU
⁷ επι της γης **f**³⁵ **M**^{a,b,e,f,g,h,i} **κ**A,CP,RP,HF,OC,NU || 13 **M**^{d,g1/4} || εν τη γη **M**^{d1/7,e1/4} TR
⁸ α εστιν **f**³⁵ **M**^{a1/6,d1/4,e,h1/3,ipt} CP,TR || οσα 2 **M**^p || 2 **M**^{a,f,g,h1/3,ipt} A,RP,HF,OC || --- **M**^{d,h1/3} **κ**,NU
⁹ παντας **f**³⁵ **M**^{a2/3,d1/4,ept,fpt,g,hpt,i3/5} CP,RP,HF || και 1 **M**^{d3/5} || παντα **M**^{a1/5,ept,fpt,hpt,i1/5} A,OC,NU,TR || παντα και **M**^{b,d1/5} **κ**
¹⁰ του θρονου **f**³⁵ **M**^{a1/3,d,e,g1/3,h,i2/3} **κ**,CP,RP,OC,TR || τω θρονῳ **M**^{a2/3,b,f,g2/3,i1/3} A,HF,NU
¹¹ αμην **f**³⁵ **M**^{a,d,e,f,gpt,hpt,i} CP,RP,HF || --- **M**^{b,e1/6,gpt,hpt} **κ**A,OC,NU,TR
¹² λεγοντα το **f**³⁵ **M**^{a,f,ipt} CP,RP,HF || ελεγεν 2 **M**^p || ελεγον 2 **M**^{g,i1/4} || ελεγον **M**^{a1/4,d,e,h} **κ**A,OC,NU,TR (The participle is controlled by ηκουσα; the article should be read in any case.)
¹³ οι *rell* || 1 εκκοσι τεσσαρες TR
¹⁴ επεσον **f**³⁵ **M**^{a2/3,d,e3/5,f,h,i} CP,RP,HF || επεσαν **M**^{a1/3,b,e2/5,g,h1/4,i2/7} **κ**A,OC,NU,TR
¹⁵ προσεκυνησαν *rell* || 1 ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων TR
¹⁶ οτι **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/4,e1/3,f,i2/3} CP,RP,HF,OC || οτε **M**^{d,e2/3,g,h,i1/3} **κ**A,C,NU,TR (Assimilation to the following seals?)
¹⁷ επτα σφραγιδων **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/3,ept,f,g,h,i} A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 2 **M**^{d2/3,ept} TR || 1 **κ**
¹⁸ φωνη *rell* || φωνης **M**^{e2/3} TR || φωνην **κ**[+12 assorted mss] || **M**^{d2/3} transpose
¹⁹ ειδον (ιδον A,C) και ιδου **f**³⁵ **M**^{d,ept,h,i1/3} (A,C)CP,OC,NU || ιδε και ιδου **M**^{a,b,e1/3,f,i1/3} RP,HF || βλεπε και ειδον και ιδου TR || ιδε και ειδον (ιδον **M**^{g2/3}) και ιδου **M**^{g,i1/3} **κ** (Note that **κ** conflates the minuscule groups, so they must be older; the “Come!” was directed to the horse, not to John [since he was right there, there would be no need to address him with a thunderous roar]; each of the living beings called out a horse.)
²⁰ αυτον *rell* || αυτω TR
²¹ δευτεραν (β’ **M**^{hpt}) σφραγιδα **f**³⁵ **M**^{a,d,e1/4,f,g,h2/3,i} CP,RP,HF,TR || ~ 2 την 1 **M**^{b,e,h1/3} **κ**A,C,OC,NU
²² και *rell* || 1 ιδε 1 ειδον 1 ιδου **M**^p || 1 ιδε 1 ιδον 1 ιδου **κ** || 1 βλεπε 1 TR
²³ πυρρος **f**³⁵ **M**^{a1/4,d1/3,ept,f2/3,hpt,i2/5} **κ**C,CP,OC,NU,TR || πυρος **f**^{351/4} **M**^{a,b,d2/3,ept,f1/3,g,hpt,i3/5} A,RP,HF (πυρρος is the reading of all the more faithful members of **f**³⁵. As an unintentional error, ρρ→ρ would be much easier than ρ→ρρ.)
²⁴ αυτον *rell* || αυτω **M**^e TR
²⁵ εκ *rell* || απο **M**^{ept} TR || --- **M**^{e1/3,g} A
²⁶ γης **f**³⁵ **M**^{a,d,e1/6,f,g,h1/4,i} CP,RP,HF || 1 και **M**^{b,e,h} **κ**A,C,OC,NU,TR
²⁷ σφαξωσιν *rell* || σφαξουσιν A,C[+ 5 mss]NU || κατασφαξωσιν **M**^d

[The third seal]

5 Και ὅτε ηνοιξεν την σφραγιδα την τριτην,¹ ηκουσα του τριτου ζωου λεγοντος, “Ερχου!” Και ειδον και ιδου,² ἵππος μελας, και ὁ καθημενος επ’ αυτου³ εχων⁴ ζυγον εν τη χειρι αυτου. 6 Και ηκουσα⁵ φωνην εν μεσω των τεσσαρων ζων λεγουσαν, “Χοινηξ σιτου δηναριου, και τρεις χοιδικες κριθης⁶ δηναριου· και το ελαιον και τον οινον μη αδικησης.”

[The fourth seal]

7 Και ὅτε ηνοιξεν την σφραγιδα την τεταρτην, ηκουσα φωνην⁷ του τεταρτου ζωου λεγοντος, “Ερχου!” 8 Και ειδον και ιδου,⁹ ἵππος χλωρος, και ὁ καθημενος επανω αυτου, ονομα αυτω Θανατος,¹⁰ και ὁ Ἄδης ακολουθει¹¹ μετ’ αυτου.¹² Και εδοθη αυτω¹³ εξουσια επι το τεταρτον της γης αποκτειναι¹⁴ εν ρομφαια και εν λιμω και εν θανατω, και ὑπο των θηριων της γης.

[The fifth seal]

9 Και ὅτε ηνοιξεν την πεμπτην σφραγιδα, ειδον ὑποκατω του θυσιαστηριου τας ψυχας των ανθρωπων¹⁵ των εσφαγμενων δια τον λογον του Θεου και δια την μαρτυριαν του Αρνιου¹⁶ ἣν ειχον. 10 Και εκραξαν¹⁷ φωνη μεγαλη,¹⁸ λεγοντες, “Ἐως ποτε, ὁ Δεσποτης, ὁ ἅγιος και¹⁹ αληθινος, ου κρινεις και εκδικεις το αιμα ἡμων εκ²⁰ των κατοικουντων επι της γης?” 11 Και εδοθη²¹ αυτοις ἑκαστω²² στολη λευκη,²³ και ερρεθη αυτοις ἵνα αναπαυσωνται²⁴ ετι χρονον,²⁵ ἕως οὔ²⁶ πληρωσασιν²⁷ και οἱ συνδουλοι αυτων και οἱ αδελφοι αυτων²⁸ οἱ μελλοντες αποκτεινεσθαι²⁹ ὡς και αυτοι.

¹ την σφραγιδα την τριτην *rell* || ~ 342 [6 mss]TR || **M**^d alter and transpose

² ειδον (ιδον A) και ιδου **f**³⁵ **M**^{d,ept,h,i1/3} (A)C,CP,OC,NU || ιδε 23 **M**^{a,b,e1/3,f,i1/3} RP,HF || βλεπε 2123 TR || ιδε 21 (ιδον **M**^{g2/3})
23 **M**^{g,i1/3} & (& conflates again.)

³ αυτου *rell* || αυτω **M**^{e1/4} TR

⁴ εχων *rell* || εχον [8 mss]CP

⁵ ηκουσα *rell* || 1 ως **M**^{ept,ft,h1/3} &A,C,OC,NU

⁶ κριθης *rell* || κριθων **M**^{e,hpt} &A,C,NU

⁷ φωνην **f**³⁵ **M**^{d,e1/3(1/3)hpt} P²⁴ &A,CP,OC,NU,TR || --- **M**^{a,b,e1/3,f,g,hpt,i} C,RP,HF

⁸ λεγοντος *rell* || λεγουσαν TR

⁹ ειδον (ιδον A,C) και ιδου **f**³⁵ **M**^{d,ept,h,i1/3} (A,C)CP,OC,NU || ιδε 23 **M**^{a,b,ept,ft} RP,HF || βλεπε 2123 TR || ιδε 21 (ιδον **M**^g)
23 **M**^g & (& conflates again.)

¹⁰ θανατος **f**³⁵ **M**^{hpt} &C,syr,CP || ο 1 **M**^{a,b,d,e,f,g,hpt,i} cop,RP,HF,OC[NU]TR || ο αθανατος A (The Text does not say that Hades was on a horse.)

¹¹ ακολουθει **f**³⁵ **M**^{d,ept} CP,TR || ηκολουθει **M**^{a,b,e1/4,f,h,ipt} C,RP,HF,OC,NU || ηκολουθη **M**^{e1/4,g,i1/3} || ηκολουθι &(A) (John is stating a fact of human existence: Hades follows death—so it has been for 6000 years.)

¹² μετ αυτου **f**³⁵ **M**^{d,ept,g,h1/5} A,C,CP,OC,NU,TR || αυτω **M**^{a,b,ept,f,h2/5,i} &,RP,HF || οπισω αυτου **M**^{h2/5}

¹³ αυτω **f**³⁵ **M**^{a,b,ept,f,g,h1/3,i2/3} CP,RP,HF,OC || αυτοις **M**^{d,ept,h2/3,i1/3} &A,C,NU,TR (It is death that does the killing; Hades just collects the dead.)

¹⁴ επι το τεταρτον της γης αποκτειναι (C)*rell* || ~ 612345 TR || 123 μερος 456 **M**^d

¹⁵ των ανθρωπων **f**³⁵ **M**^{e,h1/3} &(CP) || --- **M**^{a,b,d,f,g,h2/3,i} A,C,RP,HF,OC,NU,TR (Animals also have souls, and they are excluded here.)

¹⁶ του αρνιου **f**³⁵ **M**^{a,ept,f,g,i} CP,RP,HF,OC || ιησου χριστου **M**^b || --- **M**^{d,ept,h} &A,C,NU,TR

¹⁷ εκραξαν **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,i} &A,C,CP,RP,HF,OC,NU || εκραζον **M**^{d,e,h} TR

¹⁸ φωνη μεγαλη **f**³⁵ **M**^{a1/5,d,e,g,h,i3/5} &A,C,CP,RP,OC,NU,TR || φωνην μεγαλην **M**^{a,b,f,i2/5} HF

¹⁹ και *rell* || ο [10 assorted mss]OC,TR

²⁰ εκ **f**³⁵ **M**^{a,b,f,hpt,i} &A,C,CP,RP,HF,OC,NU || απο **M**^{d,e,g,hpt} TR

²¹ εδοθη *rell* || εδωθη **M**^g || εδοθησαν TR

²² αυτοις εκαστω **f**³⁵ **M**^{b,e,g,h,ipt} &A,C,RP,OC,NU || 1 **M**^{a,f,ipt} HF || ~ 2 αυτων **M**^d || εκαστοις TR || --- (CP) [homoioteleuton] (OC is in small print.)

²³ στολη λευκη *rell* || στολαι λευκαι TR || --- (CP)

²⁴ αναπαυσωνται *rell* || αναπαυσονται **M**^{d1/4,ept,g2/3} A,NU

²⁵ ετι χρονον **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,i3/5} CP,RP,HF || 12 μικρον **M**^{d,e,h3/5,i1/3} (A)C,OC,NU,TR || επι 2 μικρον & (OC is in small print.)

²⁶ ου **f**³⁵ **M**^{d,e,i2/5} CP,TR || --- **M**^{a,b,f,g,h3/5,i3/5} &A,C,RP,HF,OC,NU || αν **M**^{h2/5}

²⁷ πληρωσασιν **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/3,e,f,g,h,i2/3} RP,HF,OC || πληρωσουσιν **M**^{d2/3,e1/6,h1/5,i1/3} || πληρωθωσιν A,C,CP,NU || πληρωσονται TR

²⁸ αυτων **f**³⁵ **M**^{b,d,e2/3,g,h,i1/3} &A,C,CP,OC,NU,TR || 1 και **M**^{a,e1/3,f,i2/3} RP,HF

²⁹ αποκτεινεσθαι **f**³⁵ **M**^{a3/5,d2/3,e1/4,ft,g,h1/3,i3/5} CP,RP,HF || αποκτεινεσθαι **M**^{a1/4,b,e1/6,ft,h1/5,i1/5} &C,OC,NU || αποκτεινεσθαι **M**^{a1/6,d1/3,ept(e1/6)hpt,i1/5} A,TR (The single vowel is clearly stronger than the diphthong, and the single consonant than the double.)

[The sixth seal]

12 Και ειδον, και¹ ὅτε ηνοιξεν την σφραγιδα την ἑκτην, και² σεισμος μεγας εγενετο· και ὁ ἥλιος μελας εγενετο³ ὡς σακκος τριχινος, και ἡ σεληνη⁴ εγενετο ὡς αἷμα. 13 Και οἱ αστερες του ουρανου επεσον⁵ εις την γην ὡς συκη βαλλει⁶ τους ολυνθους αυτης, ὑπο μεγαλου ανεμου⁷ σειομενη. 14 Και ὁ ουρανος απεχωρισθη ὡς βιβλιον ἔλισσομενον,⁸ και παν ορος και νησος εκ των τοπων αυτων εκινηθησαν.

15 Και οἱ βασιλεις της γης και οἱ μεγιστανες και οἱ χιλιαρχοι και οἱ πλουσιοι⁹ και οἱ ισχυροι,¹⁰ και πας δουλός και πας ελευθερος,¹¹ εκρυψαν ἑαυτους εις τα σπηλαια και εις τας πετρας των ορειων. 16 Και λεγουσιν τοις ορεισιν και ταις πετραις, “Πεσετε εφ’ ἡμας και κρυψατε ἡμας απο προσωπου του καθημενου επι του θρονου¹² και απο της οργης του Αρνιου! 17 Ὅτι ηλθεν ἡ ἡμερα ἡ μεγαλη της οργης αυτου,¹³ και τις δυναται σταθηναι?”

[Parenthesis]

[The sealed of Israel]

7.1 Και¹⁴ μετα τουτου¹⁵ ειδον τεσσαρας αγγελους ἑστωτας επι τας τεσσαρας γωνιας της γης, κρατουντας τους τεσσαρας ανεμους της γης, ἵνα μη πνεη ανεμος επι της γης, μητε επι της θαλασσης, μητε επι παν¹⁶ δεινδρον. 2 Και ειδον αλλον αγγελον αναβαινοντα¹⁷ απο ανατολης ἡλιου, εχοντα σφραγιδα Θεου ζωντος. Και εκραξεν φωνη μεγαλη τοις τεσσαρσιν αγγελοις, οἷς εδοθη αυτοις αδικησαι την γην και την θαλασσαν, 3 λεγων, “Μη αδικησητε την γην, μητε την θαλασσαν, μητε τα δεινδρα, αχρις ου¹⁸ σφραγισωμεν τους δουλους του Θεου ἡμων επι των μετωπων¹⁹ αυτων.” 4 Και ηκουσα τον αριθμον των εσφραγισμενων, ἑκατον και²⁰ τεσσαρακοντα τεσσαρες²¹ χιλιαδες εσφραγισμενοι²² εκ πασης φυλης υἱων Ισραηλ· 5 εκ φυλης Ιουδα δωδεκα²³ χιλιαδες εσφραγισμενοι,²⁴ εκ φυλης Ῥουβιμ²⁵ δωδεκα¹ χιλιαδες,² εκ

¹ και f³⁵ M^{e2/3} CP || --- M^{a,b,d,e1/3,f,g,h,i} ⚭ A,C,RP,HF,OC,NU,TR (The second και is emphatic.)

² και rell || 1 ιδου A,TR

³ μελας εγενετο f³⁵ M^{a,b,e1/5,f,g,i2/3} ⚭ CP,RP,HF,OC || εγενετο μελας M^{a1/6,d,e,h,i1/3} A,C,NU,TR

⁴ σεληνη f³⁵ M^{a1/6,b,d1/4,e,h2/5} CP,TR || 1 ολη M^{a,d,e1/6,f,g,h3/5,i} ⚭ A,C,RP,HF,OC,NU

⁵ επεσον rell || επεσαν ⚭ A,C,OC,NU,TR

⁶ βαλλει f³⁵ M^{e,hpt,ipt} A,C,CP,NU,TR || αποβαλλει M^d || βαλλουσα M^{b,g1/3} ⚭ OC || βαλουσα M^{a,e1/4,f,gpt} RP,HF (The present is stronger than the aorist.)

⁷ μεγαλου ανεμου f³⁵ M^{d,e} CP,TR || ~ 21 M^{a,b,d1/4,e1/5,f,g,h,i} (⚭)A,C,RP,HF,OC,NU (A great wind knocks down all figs.)

⁸ ελισσομενον f³⁵ M^{a1/4,b,gpt,h1/3} A,C,CP,RP,OC,NU || ειλισσομενον M^{b1/4,d1/4,e2/3} TR || ειλισσομενος M^{a,e1/4,f,gpt,hpt,i2/5} ⚭ HF || ειλισσομενος M^{d,i1/3} (The Ionic spelling need not detain us, but what of the gender? In the context the participle modifies 'scroll', not 'sky', so the neuter is correct.)

⁹ οι χιλιαρχοι και οι πλουσιοι rell || ~ 45312 M^{ept,h1/4} TR

¹⁰ και οι ισχυροι rell || 13 ⚭ || --- M^{e1/3} || 12 δυνατοι TR

¹¹ πας ελευθερος f³⁵ M^{d,e,hpt,i1/3} CP,TR || 2 M^{a,b,f,g,hpt,i2/3} A,C,RP,HF,OC,NU || --- ⚭ (Remember Granville Sharp; since 'slave' and 'free' obviously refer to distinct groups, the adjective should be repeated.)

¹² του θρονου f³⁵ M^{a1/5,d,e,gpt,hj2/3} A,C,CP,RP,OC,NU,TR || τω θρονω M^{a,b,f,gpt,i1/3} ⚭ HF (As far as the speakers are concerned, the One on the throne is leaning forward, taking an active interest in the proceedings [genitive].)

¹³ αυτου rell || αυτων M^{hpt} ⚭ C,NU

¹⁴ και rell || --- M^{h1/4} A,C,NU

¹⁵ τουτου f³⁵ M^{a,b,f,g,h,i} ⚭ A,C,CP,RP,HF,OC,NU || ταυτα M^{a1/6,d,e,i1/4} TR

¹⁶ παν f³⁵ M^{d,e,hpt} ⚭ C,RP,OC,NU,TR || τι M^{a,b,f,g,hpt,i} C,RP,HF || --- A

¹⁷ αναβαινοντα rell || αναβαντα TR

¹⁸ αχρις ου f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,h,i} CP,HF,OC,TR || 1 αν M^d || 1 ⚭ || αχρι M^{ept,h1/4} A,C,NU || αχρι 2 RP

¹⁹ μετωπων rell || μετοπων M^{a1/5,e1/3,h1/4,i1/3} CP

²⁰ εκατον και f³⁵ M^{a2/5,b1/3,g1/4,hpt,i2/5} C,CP,RP,HF || 1 M^{a1/8,d1/3,ept,f1/4,gpt,h1/5,i1/5} ⚭ A,OC,NU || ρ' M^{a1/7,d2/3,e1/3,g1/4,h1/5,i1/3} TR || --- M^{a1/3,e1/6,f1/6}

²¹ τεσσαρακοντα τεσσαρες f³⁵ M^{apt,b,d1/3,ept,f,g,hj3/5} (A)CP,RP,HF,OC || τεσσαρακοντα 2 (-2 ⚭) (⚭)C,NU || μδ' M^{a1/7,d2/3,e1/3,g1/4,h1/5,i1/3} TR || --- M^{a1/3,e1/6,f1/6}

²² εσφραγισμενοι f³⁵ M^{d1/3,e,h,ipt} ⚭ A,C,CP,OC,NU,TR || εσφραγισμενων M^{apt,b,d2/3,f,g,ipt} RP,HF || --- M^{a1/3,e1/6} (The nominative is presumably correct, the genitive being an assimilation to the same form earlier in the verse.)

²³ δωδεκα f^{352/5} M^{apt,b,dpt,e2/3,f,hpt,i3/5} ⚭ A,C,CP,RP,HF,OC,NU || ιβ' f^{353/5} M^{apt,dpt,e1/3,g,hpt,i2/5} TR

²⁴ εσφραγισμενοι f³⁵ M^{a1/6,b,d,e,g2/3,h,ipt} ⚭ A,C,CP,OC,NU,TR || εσφραγισμεναι M^{a,e1/6,f,g1/3,ipt} RP,HF

²⁵ ρουβιμ f^{352/3} M^{apt,b1/4,d,e,gpt,h1/3,ipt} RP,HF || ρουβειμ f^{351/3} M^{b1/4,ipt} || ρουβ(ε)ν M^{a1/6,b1/3,f1/3,h1/3} CP || ρουβην M^{a1/4,t1/4,gpt,h1/3,ipt} ⚭ A,C,OC,NU,TR (Over half of the f^{351/3} are from one monastery.)

φυλης Γαδ δωδεκα χιλιαδες, 6 εκ φυλης Ασηρ δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Νεφθαλειμ³ δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Μανασση δωδεκα χιλιαδες, 7 εκ φυλης Συμεων δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Λευι δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Ισαχαρ⁴ δωδεκα χιλιαδες, 8 εκ φυλης Ζαβουλων δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Ιωσηφ δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Βενιαμιν δωδεκα χιλιαδες εσφραγισμενοι.⁵

[A multitude from the Great Tribulation]

9 Μετα ταυτα ειδον και ιδου, οχλος πολυς ὄν αριθμησαι⁶ ουδεις εδυνατο,⁷ εκ παντος εθνους και φυλων και λαων και γλωσσων, ἔστωτες⁸ ενωπιον του Θρονου και ενωπιον του Αρνιου, περιβεβλημενοι⁹ στολας λευκας, και φοινικας¹⁰ εν ταις χερσιν αυτων. 10 Και κραζουσιν¹¹ φωνη μεγαλη, λεγοντες, “Ἡ σωτηρια τω Θεω ἡμων¹² τω καθημενω επι τω θρονω,¹³ και τω Αρνιω!”

11 Και παντες οἱ αγγελοι εἰστηκεισαν¹⁴ κυκλω του θρονου και των πρεσβυτερων και των τεσσαρων ζωνων, και επεσον¹⁵ ενωπιον του θρονου¹⁶ επι τα προσωπα¹⁷ αυτων και προσεκυνησαν τω Θεω 12 λεγοντες: “Αμην! Ἡ ευλογια και ἡ δοξα και ἡ σοφια και ἡ ευχαριστησια και ἡ τιμη και ἡ δυναμις και ἡ ισχυς τω Θεω ἡμων εις τους αιωνας των αιωνων. Αμην.”

13 Και απεκριθη εἰς εκ των πρεσβυτερων λεγων μοι, “Οὔτοι οἱ περιβεβλημενοι τας στολας τας λευκας, τίνες εισιν, και ποθεν ηλθον?” 14 Και ειπον¹⁸ αυτω, “Κυριε μου,¹⁹ συ οιδας.” Και ειπεν μοι, “Οὔτοι εισιν οἱ ερχομενοι εκ της θλιψεως της μεγαλης, και επλυναν²⁰ τας στολας αυτων και ελευκαναν αυτας²¹ εν τω αἵματι του Αρνιου. 15 Δια τουτου εισιν ενωπιον του θρονου του Θεου, και λατρευουσιν αυτω ἡμερας και νυκτος εν τω νωω αυτου. Και ὁ καθημενος επι τω θρονω²² σκηνωσει επ’ αυτους. 16 Ου πεινασουσιν ετι, ουδε διψησουσιν ετι,²³ ουδ’ ου²⁴ μη πεση επ’ αυτους ὁ ἥλιος, ουδε παν καυμα· 17 ὅτι το Αρνιον

¹ δωδεκα **M**^{a1/3,b,ept,f,hpt,ipt} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU || ιβ’ **f**³⁵**M**^{a2/3,d,ept,g,hpt,ipt} TR (A similar statement obtains for all the following tribes.)

² χιλιαδες **f**³⁵**M**^{a,b,d,e,f,g,h,i} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 εσφραγισμενοι **M**^{a1/9,e1/6} TR (This statement obtains for all the remaining tribes except the last, Benjamin, with the further exception that **d**, **e**^{1/3}, **g**^{pt} side with TR for Ruben [only].)

³ νεφθαλειμ *rell* || νεφθαλιμ [22 assorted mss]A,NU || νεφθαλι **κ** || νεφθαλιν C || νεφθαλημ [20 assorted mss]

⁴ ισαχαρ *rell* || ισσαχαρ [21 assorted mss]A,OC,NU

⁵ εσφραγισμενοι **f**³⁵**M**^{a1/3,b,d,ept,f1/4,g1/4,h,i3/5} **κ**A,C,CP,OC,NU,TR || εσφραγισμεναι **M**^{a2/3,e1/5,f,g,h1/4,j2/5} RP,HF || --- **M**^{e1/3}

⁶ αριθμησαι **f**³⁵**M**^{a,b,d,e2/5,f,g,h1/3,i} CP,RP,HF || 1 αυτον **M**^{e3/5,g1/5,h2/3,i1/5} **κ**A,C,OC,NU,TR

⁷ εδυνατο **f**³⁵**M**^{a,f,g,hpt,i3/5} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU || ηδυνατο **M**^{b,d,e,hpt,i2/5} TR

⁸ εστωτες **f**³⁵**M**^{a1/6,d1/3,e,ipt} **κ**A,CP,NU,TR || εστωτας **M**^{a,b,d2/3,f,g,hpt,ipt} RP,HF,OC || εστωτων **M**^{e1/4,h1/3} C (The nominative is correct; it agrees with οχλος.)

⁹ περιβεβλημενοι **f**³⁵**M**^{d2/3,e,h1/3,ipt} CP,TR || περιβεβλημενους **M**^{a,b,d1/3,e1/4,f,g,h2/3,ipt} **κ**A,C,RP,HF,OC,NU (The nominative is correct; it agrees with οχλος.)

¹⁰ φοινικας **f**³⁵**M**^{a,d,f,g3/5,i} **κ**RP,HF || φοινικες **M**^{b,d1/4,e,g2/5,h} A,C,CP,OC,NU,TR (The accusative is correct, being the direct object of the implicit verb.)

¹¹ κραζουσιν *rell* || κραζοντες TR

¹² τω θεω ημων *rell* || του θεου 3 A || 23 **M**^{e2/7} || --- TR

¹³ τω θρονω **f**³⁵**M**^{a,b,e2/5,f,gpt,hpt,ipt} **κ**A,C,RP,HF,NU || του θρονου **f**³⁵**M**^{1/3} OC || του θρονου του θεου ημων **M**^{a1/4,d,e2/7,gpt,hpt,ipt} CP,TR || του θρονου θεω ημων **M**^{e2/7} (The Father is firmly seated, dative. Almost all of the **f**³⁵**M**^{1/3} are among the least faithful members of the family, but they are followed by OC.)

¹⁴ εισηκεισαν *rell* || εστηκεσαν TR || ιστηκεισαν A || εστηκεισαν C || ιστηκεισαν **κ** || at least 10 further spellings

¹⁵ επεσον *rell* || επεσαν **M**^{a1/4,e1/4,g} **κ**A,C,OC,NU

¹⁶ θρονου **f**³⁵**M**^{a1/6,d,e,h,ipt} **κ**A,C,CP,RP,OC,NU,TR || 1 αυτου **M**^{a,b,f,g,ipt} HF (Here is a clear example that **a,b,f,g,i** share a common influence, vouching for an infelicitous gloss.)

¹⁷ τα προσωπα *rell* || προσωπων **M**^{e1/5} TR

¹⁸ ειπον **f**³⁵**M**^{a,b,f,g,hpt,i} CP,RP,HF || ειρηκα **M**^{d,e,hpt} **κ**A,OC,NU,TR

¹⁹ μου *rell* || --- **M**^{e1/3} A,TR

²⁰ επλυναν *rell* || επλατυναν **M**^{a2/3}

²¹ αυτας **f**³⁵**M**^{d,e,h1/4} **κ**A,CP,OC,NU || --- **M**^{a,b,f,g,i} RP,HF || στολας αυτων TR (Another clear example of a common influence for **a,b,f,g,i**.)

²² τω θρονω **f**³⁵**M**^{a,e2/7,f,g,ipt} CP,RP,HF || του θρονου **M**^{a1/6,b,d,e,h,ipt} **κ**A,OC,NU,TR (He is still firmly seated, dative.)

²³ ετι *rell* || --- **M**^{b,e2/3,h1/3}

²⁴ ουδ’ ου **f**³⁵**M**^{a,b,d1/4,e2/3,f,g,h2/3,j2/3} CP,RP,HF,OC || ουδε **M**^{d,e1/3,h1/3,i1/3} **κ**A,NU,TR

το ανα μεσον του θρονου ποιμαινει¹ αυτους και οδηγει² αυτους επι ζωης³ πηγας υδατων. Και εξαλειψει ο Θεος παν δακρυον εκ⁴ των οφθαλμων αυτων.”

[The seventh seal]

8.1 Και οτε⁵ ηνοιξεν την σφραγιδα την εβδομη, εγενετο σιγη εν τω ουρανω ως ημιωριον. 2 Και ειδον τους επτα αγγελους οι ενωπιον του Θεου εστηκασιν, και εδοθησαν αυτοις επτα σαλπιγγες.

3 Και αλλος αγγελος ηλθεν και εσταθη επι του θυσιαστηριου,⁶ εχων λιβανωτον χρυσου. Και εδοθη αυτω θυμιαματα πολλα ινα δωσει⁷ ταις προσευχαις των αγιων παντων επι το θυσιαστηριον το χρυσου το ενωπιον του θρονου. 4 Και ανεβη ο καπνος των θυμιαματων ταις προσευχαις των αγιων εκ χειρος του αγγελου ενωπιον του Θεου. 5 Και ειληφεν ο αγγελος τον λιβανωτον και εγεμισεν αυτον εκ του πυρος του θυσιαστηριου και εβαλεν εις την γην. Και εγενοντο φωναι και βρονται και αστραπαι⁸ και σεισμος. 6 Και οι επτα αγγελοι οι εχοντες τας επτα σαλπιγγας ητοιμασαν εαυτους⁹ ινα σαλπισωσιν.

[The first trumpet]

7 Και ο πρωτος¹⁰ εσαλπισεν, και εγενετο χαλαζα και πυρ μεμιγμενα εν¹¹ αιματι και εβληθη εις την γην. Και το τριτον της γης κατεκαη,¹² και το τριτον των δενδρων κατεκαη¹³ και πας χορτος χλωρος κατεκαη.

[The second trumpet]

8 Και ο δευτερος αγγελος εσαλπισεν, και ως ορος μεγα¹⁴ καιομενον εβληθη εις την θαλασσαν, και εγενετο το τριτον της θαλασσης αιμα. 9 Και απεθανεν το τριτον των κτισματων¹⁵ εν τη θαλασση, τα εχοντα ψυχας. Και το τριτον των πλοιων διεφθαρσαν.¹⁶

[The third trumpet]

10 Και ο τριτος αγγελος εσαλπισεν, και επεσεν εκ του ουρανου αστηρ μεγας καιομενος ως λαμπας, και επεσεν επι το τριτον των ποταμων και επι τας πηγας των υδατων. 11 Και το ονομα του αστερος λεγεται ο Αψινθος.¹⁷ Και εγενετο¹⁸ το τριτον των υδατων εις αψινθον, και πολλοι των ανθρωπων απεθανον εκ των υδατων οτι επικρανησαν.

[The fourth trumpet]

12 Και ο τεταρτος αγγελος εσαλπισεν, και επληγη το τριτον του ηλιου και το τριτον της σεληνης και το τριτον των αστερων ινα σκοτισθη το τριτον αυτων και η ημερα μη φαινη το τριτον αυτης,¹⁹ και η νυξ ομοιως.

¹ ποιμαινει f^{35pt} M^{a,b,f,i2/5} RP,HF,OC || ποιμαινει f^{35pt} M^{a1/4,d,e,g,h,i3/5} xA,CP,NU,TR (The better representatives of f³⁵ have the present tense.)

² οδηγει f^{35pt} M^{a,b,f,g,i2/5} RP,HF || οδηγησει f^{35pt} M^{d,e,h,i3/5} xA,CP,OC,NU,TR (The better representatives of f³⁵ have the present tense.)

³ ζωης *rell* || ζωσας M^{e2/3,hpt} TR

⁴ εκ *rell* || απο M^d x,TR

⁵ οτε *rell* || οταν A,C,NU

⁶ του θυσιαστηριου *rell* || το θυσιαστηριον M^{ept} A,TR || 1 θυσιαστηριον C

⁷ δωσει f³⁵ M^{a2/5,b,d,e1/3,f1/3,h1/3,i3/5} xA,HF,OC,NU || δωση M^{a3/5,b1/4,c1/4,d1/4,e2/3,f2/3,g,h1/3,i2/5} CP,RP,TR (The generalized splitting suggests that the 'norm' of subjunctive with ινα was at work in the minds of the copyists; but the indicative isn't all that infrequent, and in this case presumably emphasizes certainty.)

⁸ φωναι και βρονται και αστραπαι f³⁵ M^{a1/5,d,e,ipt} CP,TR || ~ 12543 M^{gpt} || ~ 32145 M^{a,b,f,g1/3,h1/4,ipt} P¹¹⁵ x,RP,HF,OC,NU || ~ 32541 M^{hpt} A

⁹ εαυτους *rell* || αυτοις xA,NU

¹⁰ πρωτος f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,g,hpt,i} xA,CP,RP,HF,OC,NU || 1 αγγελος M^{d,e2/3,hpt,i1/4} TR

¹¹ εν *rell* || --- M^e TR

¹² και το τριτον της γης κατεκαη *rell* || --- TR

¹³ και το τριτον των δενδρων κατεκαη *rell* || --- [15 assorted mss]CP

¹⁴ μεγα f³⁵ M^{a,e2/7,f,g,i2/3} CP,RP,HF || 1 πυρι M^{b,d,e,h,i1/3} xA,OC,NU,TR (OC is in small print.)

¹⁵ κτισματων f³⁵ M^{a,d,ept,f,g,h1/4,i} CP,RP,HF || 1 των M^{b,d1/5,ept,h1/4} x,OC,NU,TR

¹⁶ διεφθαρσαν f³⁵ M^{d,e1/3,h1/4} x(A)CP,NU || διεφθαρη M^{a,b,e2/3,f,g,h,i} RP,HF,OC,TR (*ad sensum*, or not?)

¹⁷ ο αψινθος *rell* || 2 M^{e2/3,g1/3} TR || αψινθιον x

¹⁸ εγενετο *rell* || γινεται M^{ept} TR || λεγεται και εγενετο x

¹⁹ η ημερα (+ ινα M^d) μη φαινη (ουκ εφαινευ M^b) (φαινη M^h xA,NU) το τριτον (τεταρτον A) αυτης f³⁵ M^{b,d,e,h,ipt} (xA)CP(NU)TR || ~ 567 (αυτων M^{apt}) μη φαινη 12 M^{a,f,g,ipt} RP,HF,OC

13 Και ειδον και ηκουσα ενος αετου,¹ πετομενου² εν μεσουρανηματι, λεγοντος φωνη μεγαλη τρις,³ “Ουαι, ουαι, ουαι τοις κατοικουσιν⁴ επι της γης, εκ των λοιπων φωνων της σαλπιγγος των τριων αγγελων των μελλοντων σαλπιζειν!”

[The **fifth** trumpet]

9.1 Και ο πεμπτος αγγελος εσαλπισεν, και ειδον αστερα εκ του ουρανου πεπτωκοτα εις την γην. Και εδοθη αυτω η κλεις του φρεατος της Αβυσσου. 2 Και ηνοιξεν το φρεαρ της Αβυσσου,⁵ και ανεβη καπνος εκ του φρεατος ως καπνος καμινου καιομενης.⁶ και εσκοτισθη⁷ ο ηλιος και ο αηρ εκ του καπνου του φρεατος. 3 Και εκ του καπνου εξηλθον ακριδες εις την γην. Και εδοθη αυταις εξουσια ως εχουσιν εξουσιαν οι σκορπιοι της γης. 4 Και ερρεθη αυταις ινα μη αδικησωσιν⁸ τον χορτον της γης ουδε παν χλωρον ουδε παν δενδρον, ει μη τους ανθρωπους μονους⁹ οιτινες ουκ εχουσιν την σφραγιδα του Θεου επι των μετωπων αυτων.¹⁰ 5 Και εδοθη αυταις¹¹ ινα μη αποκτεινωσιν αυτους, αλλ’ ινα βασανισθωσιν¹² μηνας πεντε. Και ο βασανισμος αυτων ως βασανισμος σκορπιου όταν πληξη¹³ ανθρωπον. 6 Και εν ταις ημεραις εκειναις ζητουςιν¹⁴ οι ανθρωποι τον θανατον, και ου μη ευρησουσιν¹⁵ αυτον· και επιθυμησουσιν αποθανειν, και φευζεται¹⁶ απ’ αυτων ο θανατος.¹⁷

7 Και τα ομοιωματα των ακριδων ομοια ιπποις ητοιμασμενοις εις πολεμον, και επι τας κεφαλαις αυτων ως στεφανιοι χρυσοι,¹⁸ και τα προσωπα αυτων ως προσωπα ανθρωπων. 8 Και ειχον τριχας ως τριχας γυναικων, και οι οδοντες αυτων ως λεοντων ησαν. 9 Και ειχον θωρακας ως θωρακας σιδηρους, και η φωνη των περυγων αυτων ως φωνη αρματων ιππων πολλων τρεχοντων εις πολεμον. 10 Και εχουσιν ουρας ομοιας σκορπιοις, και κεντρα. Και¹⁹ εν ταις ουραις αυτων εξουσιαν εχουσιν του²⁰ αδικησαι τους ανθρωπους μηνας πεντε, 11 εχουσαι βασιλεα επ’ αυτων²¹ αγγελον της Αβυσσου· ονομα αυτω ‘Εβραιστι Αββαδδων,¹ εν δε² τη ‘Ελληνικη ονομα εχει Απολλυων.

¹ αετου **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/3,f,gpt,h,i2/3} **P**¹¹⁵ **Σ**^{A,CP,RP,HF,OC,NU} || αγγελου **M**^{d,e2/3,gpt,i1/3} **TR**

² πετομενου *rell* || πετωμενου [24 assorted mss] **TR**

³ τρις **f**³⁵ **M**^{d,e1/6,gpt} **CP** || --- **M**^{a,b,e,f,gpt,h,i} **Σ**^{A,RP,HF,OC,NU,TR} (Who would have added τρις; why?)

⁴ τοις κατοικουσιν **f**³⁵ **M**^{d,e,g2/3,h2/3,ipt} **A,CP,RP,TR** || τους κατοικουντας **M**^{a,b,f,g1/3,h1/3,ipt} **Σ,HF,OC,NU** (The dative is presumably correct.)

⁵ και ηνοιξεν το φρεαρ της αβυσσου **f**³⁵ **M**^{b,d,e,g,h,ipt} **A,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || --- **M**^{a,e1/3,f,h1/4,ipt} **Σ** (OC is in small print.)

⁶ καιομενης **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,ipt} **RP,HF,OC** || μεγαλης **M**^{d,e,hpt,ipt} **ΣA,CP,NU,TR** || μεγαλης καιομενης **M**^{hpt}

⁷ εσκοτισθη *rell* || εσκοτωθη **A,0207,NU**

⁸ αδικησωσιν *rell* || αδικησουσιν **A,NU**

⁹ μονους **f**³⁵ **CP,TR** || --- **M**^{a,b,d,e,f,g,h,i} **ΣA,lat,syr,cop,RP,HF,OC,NU** (The adjective emphasizes that it is only those without God's mark; all greenery has already been excluded, and here people with God's mark are expressly excluded.)

¹⁰ αυτων **f**³⁵ **M**^{a,b,e2/3,f,g,h,i} **CP,RP,HF,OC,TR** || --- **M**^{d,e1/3,h1/4} **ΣA,NU**

¹¹ αυταις *rell* || αυτοις **M**^{e1/3,gpt} **ΣA,NU**

¹² βασανισθωσιν *rell* || βασανισθησονται **M**^{e2/3(1/6)} **ΣA,NU**

¹³ πληξη **f**³⁵ **CP** || παιση **M**^{a,b,c1/4,d3/5,e,f,g1/3,h,i} **RP,HF,OC,NU,TR** || πεση **M**^{a1/6,b2/7,g2/3,h2/7} **ΣA** (It is difficult to imagine medieval monks changing παιση to πληξη; on what basis would they do so? On the other hand, the unfamiliar πληξη could be changed to παιση, and even πεση, early on [πλησσω having been used with the 2nd aorist in 8:12 above, the 1st aorist would be unexpected]. πλησσω is used for sudden, violent strikes, like from lightning or God's wrath; it is used expressly of a scorpion's sting in the 1st century AD [Sammelb.1267.6]. In this context πληξη is precisely appropriate, although the difference in meaning is slight.)

¹⁴ ζητουςιν **f**³⁵ **M**^{a1/3,f1/3} **CP** || ζητησουσιν **M**^{a2/3,b,c1/4,d,e,f2/3,g,h} **ΣA,RP,HF,OC,NU,TR** (The **c**¹⁴ is mostly made up of the least faithful members of the family.)

¹⁵ ου μη ευρησουσιν **f**³⁵ **M**^{a2/3,ept,f,g1/3,h1/3,ipt} **Σ,CP,RP,HF,OC,NU** || 12 ευρησωσιν **M**^{a1/5,gpt} || 12 ευρωσιν **M**^{b,d,ept,h1/3,ipt} **A** || ουχ **3 M**^{h1/4} **TR**

¹⁶ φευζεται *rell* || φευγει **M**^{e2/3,h2/3} **A,NU** || φυγη **Σ**

¹⁷ απ αυτων ο θανατος **f**³⁵ **M**^{a,b,f,gpt,i} **CP,RP,HF,OC** || ~ 3412 **M**^{d,e,h} **ΣA,NU,TR** || 12 **M**^{gpt}

¹⁸ χρυσοι **f**³⁵ **M**^{a,f,g,i} 0207, **CP,RP,HF** || ομοιοι χρυσω **M**^{b,d,e,h} **A,NU,TR** || ομοιοι χρυσιω **OC** || ομοιοι **Σ**

¹⁹ και **f**³⁵ **M**^{a,f,gpt,h2/3,i} **ΣA,CP,RP,HF,OC,NU** || --- **M**^{a1/6,b,d,e,gpt,h1/3} || ην **TR**

²⁰ εξουσιαν εχουσιν του **f**³⁵ **M**^{a,gpt(pt),h1/3,i2/3} **CP,RP,HF,OC** || 12 **M**^{d1/3,f,i1/3} || και 12 **M**^{d2/3} || και η εξουσια αυτων **M**^e **TR** || η εξουσια αυτων **M**^{b,e1/6,h2/3} **P**⁴⁷ **ΣA(0207)NU**

²¹ εχουσαι βασιλεα επ αυτων **f**³⁵ **M**^{a,f,gpt(pt),i} **CP,RP,HF** || εχουσι 234 **OC** || και εχουσιν 234 **M**^b || ~ και (--- **P**⁴⁷ **A,NU**[and some of the cursives]) εχουσιν 342 του **M**^{d,e,h,i1/4} (**P**⁴⁷ **A**)(**NU**) || ~ και εχουσιν εφ 42 του **TR** || εχουσιν εαυτων του 2 του **Σ**

12 Ἡ οὐαι ἢ μια ἀπηλθεν. Ἴδου, ἐρχεται³ ἐτι δυο οὐαι μετα ταυτα.

[The sixth trumpet]

13 Καὶ ὁ ἕκτος ἀγγελος ἐσαλπυσεν, καὶ ἤκουσα φωνὴν μιαν ἐκ τῶν τεσσαρῶν⁴ κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, 14 λεγούσαν⁵ τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἐχὼν⁶ τὴν σαλπγγα, “Λύσον τοὺς τεσσαράς ἀγγελοὺς τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφρατῆ.” 15 Καὶ ἐλυθησαν οἱ τεσσαρὲς ἀγγελοὶ οἱ ἠτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ τὴν ἡμέραν⁷ καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτὸν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. 16 Καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν⁸ στρατευμάτων τοῦ ἵππου⁹ μυριάδες¹⁰ μυριάδων· ἤκουσα¹¹ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. 17 Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὄρασει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ’ αὐτῶν, ἐχόντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑάκινθινους καὶ θειωδεῖς. Καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. 18 Ἀπο¹² τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκταίνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ¹³ τοῦ πυρός καὶ¹⁴ τοῦ καπνοῦ καὶ¹⁵ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. 19 Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων¹⁶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστίν¹⁷ καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὁμοίαι ὀφείσιν¹⁸ ἐχούσαι κεφαλᾶς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν.

20 Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκταίνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ¹⁹ μετενόησαν ἐκ τῶν ἐργῶν τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσιν²⁰ τὰ δαιμόνια, καὶ τὰ εἰδῶλα,²¹ τὰ χρυσα καὶ τὰ ἀργυρα καὶ τὰ χαλκᾶ²² καὶ τὰ λιθίνα καὶ τὰ ξυλίνα, ἃ οὐτε βλέπειν δύναται²³ οὐτε ἀκούειν οὐτε περιπατεῖν· 21 καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φονῶν αὐτῶν οὐτε ἐκ τῶν φαρμακείων²⁴ αὐτῶν οὐτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὐτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

¹ ἀββαδδων **f**^{35pt} || ἀββαδων **f**^{35pt} **M**^{a1/4,d,e2/3,f} CP,RP,HF || ἀββαδδων **M**^{a1/6,bpt} || ἀββαδδδων **M**^{a1/4,g1/3} || ἀβαδδων **M**^{bpt,e1/4,gpt,hpt,ipt} **κ**A,OC,NU,TR || βαττων **P**⁴⁷ (There are some 25 variants, half being singular readings. There are three basic questions: how many ‘betas’, ‘alphas’ and ‘deltas’. The evidence looks like this: ββ – **f**^{35M}^{apt,bpt,d,e2/3,f,g1/3,h1/4,i2/3} VS β – **M**^{apt,bpt,e1/3,g2/3,h1/3} **P**⁴⁷ **κ**A; αα – **M**^{apt,bpt,g1/3,h1/4} VS α – **f**^{35M}^{apt,bpt,d,e,f,g2/3,h,i} **P**⁴⁷ **κ**A; δδ – **f**^{35pt} **M**^{a1/4,bpt,e1/4,g2/3,hpt,ipt} (**P**⁴⁷) **κ**A VS δ – **f**^{35pt} **M**^{a,bpt,d,e,f,g1/3,hpt,ipt}. Putting it all together, the single vowel appears certain; the evidence for the double ‘beta’ is stronger, as also for the single ‘delta’, except that almost all of the better representatives of **f**³⁵ have the double delta, while most of the least faithful ones show the single delta, so there is little question but that the family archetype read two deltas, that also have a better geographical distribution. The Hebrew has a double δ but a single β, the reading of OC,NU,TR, but the evidence for ββ is quite strong—probably the archetypal spelling for all three main lines of transmission.)

² ἐν δε **f**³⁵ **M**^{a,b,d,f,g,i} CP,RP,HF,OC || ~ καὶ 1 **M**^{e,h} **P**⁴⁷ **κ**A,NU,TR

³ ἐρχεται **f**³⁵ **M**^{a,e1/3,f,g,h2/5,i3/5} **P**⁴⁷ **κ**A,CP,RP,HF,NU || ἐρχονται **M**^{a1/6,b,d,e2/3,h3/5,i2/5} 0207,OC,TR

⁴ τεσσαρων *rell* [NU] || --- **M**^{d,h1/3} **P**⁴⁷ A,0207 || **κ** omits five words

⁵ λεγούσαν **f**³⁵ **M**^{a1/4,b,d,e,gpt,h3/5,i1/4} **P**⁴⁷ 0207,CP,RP,TR || λεγόντος **M**^{a,f,gpt,h2/5,i} HF,OC || λεγόντα **κ**A,NU

⁶ ο ἐχων *rell* || τω ἐχοντι **M**^b || ος εἶχε TR

⁷ καὶ τὴν ἡμέραν **f**³⁵ **M**^{d,hpt} || 1 εἰς 23 **M**^{a,b,f,g,i} RP,HF,OC || 13 **M**^{d1/4,e,hpt} **P**⁴⁷ A,NU,TR || --- **κ**,CP (For εἰς we have **a,b,f,g,i**; against we have **f**³⁵ **d,e,h**,**P**⁴⁷ **κ**A; the evidence for τὴν is tranquil.) (A clear instance of **a,b,f,g,i** working as a group.) (OC is in small print.)

⁸ τῶν *rell* || --- TR

⁹ ἵππου **f**³⁵ **M**^{a,b,f3/5,gpt,ipt} CP,RP,HF,OC || ἵππικου **M**^{d,e,f2/5,gpt,h,ipt} **P**⁴⁷ **κ**A,NU,TR (‘horse’ or ‘horsy’?)

¹⁰ μυριάδες **f**³⁵ **M**^{a,b,ept,f3/5,g,h2/3,i} CP,RP,HF || δυο 1 **M**^d **P**⁴⁷ (**κ**)OC,TR || δις 1 **M**^{ept,f2/5,h1/3} A,NU (Just one hundred million.) (OC is in small print.)

¹¹ ἤκουσα *rell* || καὶ 1 TR

¹² ἀπο *rell* || ὑπο HF,TR

¹³ ἐκ **f**³⁵ **M**^{d,e,h} **P**⁴⁷ **κ**A,C,CP,OC,NU,TR || ἀπο **M**^{a,b,e1/5,f,g,i} RP,HF

¹⁴ καὶ **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/4,f,g,h3/5,i} **κ**A,CP,RP,HF,OC,NU || 1 ἐκ **M**^{e,h2/5} **P**⁴⁷,C,TR

¹⁵ καὶ **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,h2/3,i} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 ἐκ **M**^{d,e,h1/3} **P**⁴⁷,TR

¹⁶ ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων *rell* || 1234 τοπῶν A || ~ ἦν 21345 **P**⁴⁷ || αὶ 2 ἐξουσίαι αὐτῶν TR

¹⁷ ἐστίν *rell* || εἰσι TR

¹⁸ ὀφείσιν **f**³⁵ **M**^{d,e3/5,h1/3} **P**⁴⁷ (**κ**A,C)CP,OC,NU,TR || ὀφείων **M**^{a,b,e2/5,f,g,i2/3} RP,HF (ομοίως normally takes the dative, but the genitive does occur.)

¹⁹ οὐ **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/4,f,g,h2/5,i} C,CP,RP,HF,OC || οὐτε **M**^{e,h1/5} A,TR || οὐδε **M**^{hpt} **P**⁴⁷ **κ**,NU

²⁰ προσκυνήσωσιν *rell* || προσκυνήσουσιν **P**⁴⁷ **κ**A,C,NU

²¹ καὶ τὰ εἰδῶλα *rell* || 13 TR || --- **P**⁴⁷

²² καὶ τὰ χαλκᾶ **f**³⁵ **M**^{b,d,e,hpt} **P**⁴⁷ (**κ**)A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || 13 **M**^{e1/6,h2/5,i1/4} || --- **M**^{a,f,gpt}

²³ δύναται **f**³⁵ **M**^{a,e1/4,f,gpt,i1/3} **P**⁴⁷,CP,RP,HF,OC,TR || δύναται **M**^{a1/4,b,d,e,gpt,h,i2/3} **P**^{85,115} **κ**A,C,NU

²⁴ φαρμακείων **f**³⁵ **M**^{d,e,h2/3,i} RP,OC,TR || φαρμακίων **M**^{d1/5,e1/4,gpt} A,CP || φαρμακῶν **M**^{a,b,f,gpt,h1/3} **P**⁴⁷ **κ**C,HF,NU

[Parenthesis]

[John eats a little book]

(10.1 Και ειδον¹ αγγελον ισχυρον καταβαινοντα εκ του ουρανου, περιβεβλημενον νεφελην, και η ιρις² επι της κεφαλης αυτου,³ και το προσωπον αυτου ως ο ηλιος, και οι ποδες αυτου ως στυλοι πυρος, 2 και ειχεν⁴ εν τη χειρι αυτου βιβλιδαριον⁵ ανεωγμενον.⁶ Και εθηκεν τον ποδα αυτου τον δεξιον επι της θαλασσης,⁷ τον δε ευωνυμον επι της γης,⁸ 3 και εκραξεν φωνη μεγαλη ωσπερ λεων μυκαται. Και οτε εκραξεν, ελαλησαν αι επτα βρονται τας εαυτων φωνας. 4 Και οτε ελαλησαν αι επτα βρονται⁹ εμελλον¹⁰ γραφειν. Και ηκουσα φωνην εκ του ουρανου λεγουσαν,¹¹ “Σφραγισον ἃ ελαλησαν αι επτα βρονται” και “Μετα ταυτα γραφεις.”¹² 5 Και ο αγγελος ον ειδον εστωτα επι της θαλασσης και επι της γης ηρεν την χειρα αυτου την δεξιαν¹³ εις τον ουρανον 6 και ωμοσεν εν¹⁴ τω ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων, ος εκτισεν τον ουρανον και τα εν αυτω, και την γην και τα εν αυτη, και την θαλασσαν και τα εν αυτη, οτι χρονος ουκετι εσται.¹⁵ 7 αλλ¹⁶ εν ταις ημεραις της φωνης του εβδομου αγγελου, οταν μελλη σαλπιζειν, τελεσθη¹⁷ το μυστηριον του Θεου, ο¹⁸ ευηγγελισατο¹⁹ τους δουλους αυτου τους προφητας.²⁰

8 Και η φωνη ην ηκουσα εκ του ουρανου παλιν λαλουσα²¹ μετ’ εμου και λεγουσα,²² “Υπαγε, λαβε το βιβλιδαριον²³ το ανεωγμενον²⁴ εν τη χειρι του²⁵ αγγελου του εστωτος επι της θαλασσης και επι της γης.” 9 Και απηλθον²⁶ προς τον αγγελον λεγων αυτω, “Δος²⁷ μοι το βιβλιδαριον.”²⁸ Και λεγει μοι, “Λαβε και καταφαγε αυτο· και πικρανει σου την κοιλιαν,

¹ ειδον **f**³⁵ **M**^{a,d,e2/5,f,ipt} CP,RP,HF || 1 αλλον **M**^{b,e3/5,g,h,ipt} P⁴⁷ **ξ** A,C,OC,NU,TR (OC is in small print.)

² η ιρις **f**³⁵ **M**^{a,b,f,gpt,h2/3,i} P^{47,115vid} (A)(C)CP,RP,HF,OC,NU || 2 **M**^{e,gpt,h1/3,i1/4} TR || ιριν **M**^d || 1 θριξ **ξ**

³ αυτου *rell* || --- TR

⁴ ειχεν **f**³⁵ **M**^{d,e,gpt,h2/5,i1/3} CP,TR || εχων **M**^{a,b,f,gpt,h3/5,i2/3} **ξ** A,C,RP,HF,OC,NU

⁵ βιβλιδαριον **f**³⁵ **M**^{d,e1/3,gpt,h,i3/5} CP || βιβλαριδιον **M**^{e2/3} **ξ** A,C,NU,TR || βιβλιον **M**^{a,b,f,gpt,i2/5} P⁴⁷,RP,HF,OC

⁶ ανεωγμενον **f**³⁵ **M**^{a,d,e1/4,f,gpt,h2/3,i} CP,RP,HF,OC,TR || ηνεωγμενον **M**^{b,e,gpt,h1/3} P⁴⁷ **ξ** C,NU || --- A

⁷ της θαλασσης *rell* || την θαλασσαν TR

⁸ της γης *rell* || την γην TR

⁹ βρονται *rell* || 1 τας φωνας εαυτων TR

¹⁰ εμελλον **f**³⁵ **M**^{apt,b,d,e3/5,f,g,ipt} **ξ**,CP,RP,HF,OC,TR || ημελλον **M**^{apt,e2/5,h,ipt} A,C,NU || και ημελλον αυτα P⁴⁷

¹¹ λεγουσαν *rell* || λεγουσης P⁴⁷ || 1 μοι TR

¹² μετα ταυτα γραφεις **f**³⁵ **M**^{d2/3,e3/5,i1/4} CP || μη 2 γραψης **M**^{e1/4} TR || μη αυτα γραψης **M**^{a,b,d1/3,e1/6,f,g,h,i} **ξ** A,C,RP,HF,OC,NU (The text has been generally misunderstood since the beginning. Having been told to seal what the thunders uttered, why would John be told he would write it later? So many copyists altered the text, reinforcing the prohibition. However, I take it that the voice was giving two unrelated instructions: not to record the thunders; and to put his notebook aside until later—he is going to be busy interacting with the angel and eating a book, and the voice doesn't want him to be distracted by trying to write at the same time.)

¹³ την δεξιαν *rell* || --- **M**^{e1/3} A,TR

¹⁴ εν **f**³⁵ **M**^{d,e,f2/3,gpt,h2/5,ipt} A,C,CP,OC,NU,TR || --- **M**^{a,b,e2/7,f1/3,gpt,h3/5,ipt} P⁴⁷ **ξ**,RP,HF

¹⁵ ουκετι εσται *rell* || 1 εστιν **ξ** || ουκ 2 ετι **M**^{e1/3} TR

¹⁶ αλλ *rell* || αλλα TR

¹⁷ τελεσθη **f**³⁵ **M**^{a1/6,e1/6} CP || και 1 **M**^{d,e,gpt(p)} TR || και ετελεσθη **M**^{a,b,f,h,i} P⁴⁷ **ξ** A,C,RP,HF,OC,NU (The subjunctive is presumably correct; the indicative doesn't fit; the και could be emphatic, otherwise it doesn't fit either.)

¹⁸ ο **f**³⁵ **M**^{d,e1/3} CP || ως **M**^{a,b,e2/3,f,g,h,i} P⁴⁷ **ξ** A,C,RP,HF,OC,NU,TR

¹⁹ ευηγγελισατο **f**³⁵ **M**^d CP || ευηγγελισεν **M**^{a,b,ept,f,g,h,i} **ξ** A,C,RP,HF,OC,NU,TR || ευηγγελησε **M**^{e1/3} (I take it that this is an instance of the double accusative with the passive voice [see the related variant sets above and below]; render ‘which was announced to His slaves’.)

²⁰ τους δουλους αυτου τους προφητας **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,h1/3,i2/3} CP,RP,HF,OC || ~ τοις 3 δουλους τοις προφηταις **M**^d || ~ 1 εαυτου 245 **M**^{e2/3,h3/5} A,C,NU || ~ 1 εαυτου 2 και 45 P⁴⁷ **ξ** || ~ τοις εαυτου δουλους τοις προφηταις **M**^{e1/3,i1/3} TR

²¹ λαλουσα *rell* || λαλουσαν **M**^{e1/3} **ξ** A,C,NU

²² λεγουσα *rell* || λεγουσαν **M**^{e1/3} **ξ** A,C,NU

²³ βιβλιδαριον **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/4,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,OC || βιβλαριδιον **M**^e **ξ**,TR || βιβλιον **M**^{h2/5} A,C,NU

²⁴ ανεωγμενον **f**³⁵ **M**^{a,d,e1/3,f,g,h,i} P⁴⁷,CP,RP,HF,OC || ηνεωγμενον **M**^{b,e2/3} **ξ** A,C,NU,TR

²⁵ του *rell* || --- TR

²⁶ απηλθον *rell* || απηλθα **M**^{9/13} P⁴⁷ A,OC,NU

²⁷δος **f**³⁵ **M**^{d,e,h3/5,i1/4} CP,TR || δουνα **M**^{a,b,f,g,h2/5,i} P⁴⁷ **ξ** A,C,RP,HF,OC,NU

²⁸ βιβλιδαριον **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/3,f,g,h1/3,i} CP,RP,HF,OC || βιβλαριδιον **M**^{e2/3} P^{85,115} C,NU,TR || βιβλιον **M**^{h3/5} P⁴⁷ **ξ** || βιβλαριον A

ἀλλ' ἐν τῷ στοματι σου ἐστὶ γλυκὺ ὡς μέλι.” 10 Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλιδάριον¹ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στοματι μου ὡς μέλι γλυκὺ. Καὶ ὅτε ἐφαγον αὐτό επικραίνθη ἡ κοιλία μου. 11 Καὶ λέγει² μοι, “Δεῖ σε παλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοὺς καὶ ἐπὶ³ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλευσὶν πολλοῖς.”

[The two witnesses]

11.1 Καὶ ἐδόθη μοι καλάμος ὁμοῖος ῥάβδῳ. Καὶ εἰστήκει ὁ ἀγγέλος λέγων,⁴ “Ἐγείραι⁵ καὶ μετρήσον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. 2 Καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἐξῶθεν⁶ τοῦ ναοῦ ἐκβάλε ἐξῶθεν,⁷ καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσης, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν. Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἅγιαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαρακοντα δύο.⁸ 3 Καὶ δώσω τοῖς ὄσιν μαρτυρίαν μου, καὶ προφητεῦσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περιβεβλημένοι σακκοῦς.”

4 Οὗτοι εἰσὶν αἱ δύο ελαίαι, καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου⁹ τῆς γῆς ἑστῶσαι.¹⁰ 5 Καὶ εἰ τις αὐτοὺς θελεῖ¹¹ ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορευεταὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. Καὶ εἰ τις θελεῖ αὐτοὺς ἀδικῆσαι,¹² οὕτως¹³ δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. 6 Οὗτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν κλείσαι τὸν οὐρανὸν¹⁴ ἵνα μὴ ὑέτος βρέχη τὰς ἡμέρας¹⁵ τῆς προφητείας αὐτῶν.¹⁶ καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρεφῆναι αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ παταξάει τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὄσακίς εἰαν θελήσωσιν.¹⁷

7 Καὶ ὅταν τελεσωσὶν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν τὸ Θῆριον τὸ ἀναβαίνειν ἐκ τῆς Ἀβύσσου ποιῆσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτοὺς 8—καὶ τὰ πτώματα¹⁸ αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης (ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σοδομα καὶ Αἴγυπτος) ὅπου καὶ¹⁹ ὁ Κύριος αὐτῶν²⁰ ἐσταυρώθη.

9 Καὶ βλέπουσιν²¹ ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλώσσων καὶ ἔθνων τὰ πτώματα²² αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς²³ ἡμίση, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσιν²⁴ τεθῆναι εἰς μνημα.¹

¹ βιβλιδάριον **f**³⁵ **M**^{d,e,i/4,hpt,i3/5} CP || βιβλίον **M**^{a,b,f,g,hpt,i2/5} **κ**,RP,HF,OC || βιβλαριδίου **M**^e A,C,NU,TR

² λέγει **f**³⁵ **M**^{d,e,f,pt,gpt,h3/5,ipt} CP,TR || λεγουσιν **M**^{a,b,pt,gpt,h2/5,ipt} P⁴⁷ **κ**A,RP,HF,OC,NU (Where is the subject for the plural verb?)

³ ἐπὶ **f**³⁵ **M**^{a,b,d,f,g,ipt} CP,RP,HF || --- **M**^{a1/6,e,h,ipt} P⁴⁷ **κ**A,C,OC,NU,TR

⁴ καὶ εἰστήκει ὁ ἀγγέλος λέγων **f**³⁵ **M**^b **κ**^c,CP || 1 φωνῆ λεγούσα **M**^d || 5 **M**^{a,e,f,g,h,i} P⁴⁷ A,RP,HF,OC,NU,TR || λέγει **κ** (I take it that the angel shifted position, perhaps with both feet on land—his legs had been spread or straddled, now he stands normally.)

⁵ ἐγείραι **f**³⁵ **M**^{apt,b2/3,dpt,e1/3,ipt,h} CP,RP,TR || ἐγείρε **M**^{apt,b1/3,dpt,ept,ipt,g,i} P⁴⁷ **κ**A,HF,OC,NU || ἐγείρον **M**^{e1/6}

⁶ ἐξῶθεν *rell* || ἐσῶθεν **M**^{b,e1/3} **κ**

⁷ ἐξῶθεν **f**³⁵ **M**^{b,d,ept,h2/3} A,CP,NU || ἐξω **M**^{a,ept,f,g,h1/3,i} P⁴⁷,RP,HF,OC,TR || ἐσω **κ**

⁸ τεσσαρακοντα δύο **M**^{a1/4,b,c1/8,d1/3,e2/5,f1/3,g1/3,h,ipt} (**κ**)CP,OC,TR || 1 καὶ 2 **M**^{a,f2/3,g2/3,h1/4,i1/3} (A)RP,HF([NU]) || μβ' **f**³⁵ **M**^{d2/3,e3/5,i1/6} P⁴⁷

⁹ κυρίου **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,h,i} **κ**(A)C,CP,RP,HF,OC,NU || θεοῦ **M**^{d,e,i1/4} TR

¹⁰ ἐστῶσαι **f**³⁵ **M**^{a1/3,d,e,g2/3,h,i2/3} CP,RP,OC,TR || ἐστῶτες **M**^{a2/3,b,f,g1/3,i1/3} **κ**A,C,HF,NU

¹¹ αὐτοὺς θελεῖ *rell* || ~ 21 **M**^b **κ** || 1 θελή TR || 1 θελήσει P⁴⁷

¹² θελεῖ αὐτοὺς ἀδικῆσαι **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/6,f,g2/3,h1/4,i2/3} C,CP,RP,HF,OC || ~ 213 **M**^{e2/3} || ~ 2 θελή 1 **M**^{e1/4,g1/3} TR || 12 ἀποκτεναί

M^d || θελήση 23 **M**^a A,NU || ~ θελήση 32 **κ**(P⁴⁷)

¹³ οὕτως *rell* || οὕτω [30 assorted mss] OC,TR || --- A

¹⁴ ἐξουσίαν κλείσαι τὸν οὐρανὸν **f**³⁵ **M**^{d,e,h1/5,i2/5} **κ**,CP,TR || τὴν 1234 **M**^{h3/5} P⁴⁷(A,C)NU || ~ 3412 **M**^{a,b,f,g,i3/5} RP,HF ||

~ 1342 OC

¹⁵ ὑέτος βρέχη τὰς ἡμέρας **f**³⁵ **M**^{a,b,d2/3,e3/5,f,g,hpt(i),i2/3} P⁴⁷ **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 βρέχει 34 **M**^{d1/3,i1/3} || ~ 21 ἐν ταῖς

ἡμεραῖς **M**^{e1/4} || ~ 21 ἐν ἡμεραῖς TR

¹⁶ τῆς προφητείας αὐτῶν *rell* || ~ 312 **M**^{ept} TR

¹⁷ ἐν (--- P⁴⁷,TR) πάσῃ πληγῇ ὄσακίς (ὠσακίς **M**^{e1/3}) εἰαν (ἂν **M**^{h,i1/4} C) θελήσωσιν (θελήσουσιν C; θελώσιν P⁴⁷) **f**³⁵

M^{d,e,h,i1/4} (P⁴⁷) **κ**A(C)CP,OC,NU(TR) || ~ 4 (ὠσακίς **M**^{ept}) 56123 **M**^{a,b,f,g,i} RP,HF

¹⁸ τὰ πτώματα **f**³⁵ **M**^{b,d,e,g1/3,h3/5,ipt} P⁴⁷ **κ**,CP,TR || τὸ πτώμα **M**^{a,f,g2/3,h2/5,ipt} A,C,RP,HF,OC,NU (The plural is presumably correct.)

¹⁹ καὶ **f**³⁵ **M**^{a,d,e1/5,f,g2/3,h,i3/5} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- **M**^{b,e,g1/3,i2/5} P⁴⁷

²⁰ αὐτῶν *rell* || ἡμῶν TR || --- P⁴⁷ **κ**

²¹ βλέπουσιν *rell* || βλέψουσιν TR

²² τὰ πτώματα **f**³⁵ **M**^{d,e,h3/5,ipt} CP,TR || τὸ πτώμα **M**^{a,b,f,g,h2/5,ipt} P⁴⁷ **κ**(A)C,RP,HF,OC,NU (The plural is presumably still correct.)

²³ τρεῖς **f**³⁵ **M**^{a,b,e,f,g,h2/5,i} CP,RP,HF || 1 καὶ **M**^{d,e1/5,h3/5} P⁴⁷ **κ**(A,C)OC,NU,TR (ἡμισὺ following a numeral occurs both with and

without the intervening καὶ since ancient times.)

²⁴ ἀφήσουσιν **f**³⁵ **M**^{a,b,ept,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,OC,TR || ἀφίουσιν **M**^{d,ept,hpt} **κ**A,C,NU

10 Και οἱ κατοικουντες επι της γης χαιρουσιν² επ' αυτοις και ευφρανθησονται³ και δωρα πεμψουσιν⁴ αλληλοις, οτι ουτοι οἱ δυο προφηται εβασανισαν τους κατοικουντας επι της γης.

11 Και μετα⁵ τρεις ημερας και ημισυ πνευμα ζωης εκ του Θεου εισηλθεν επ' αυτοις⁶ και εστησαν επι τους ποδας αυτων, και φοβος μεγας επεπεσει⁷ επι τους θεωρουντας αυτους.

12 Και ηκουσα⁸ φωνης μεγαλης εκ του ουρανου λεγουσης⁹ αυτοις, "Αναβητε¹⁰ ωδε." Και ανεβησαν εις τον ουρανον εν τη νεφελη, και εθεωρησαν αυτους οἱ εχθροι αυτων. 13 Και εν¹¹ εκεινη τη ημερα¹² εγενετο σεισμος μεγας και το δεκατον της πολεως επεσει, και απεκτανθησαν εν τω σεισμω ονοματα ανθρωπων χιλιαδες επτα. Και οἱ λοιποι εμφοβοι εγενοντο και εδωκαν δοξαν τω Θεω του ουρανου.)

14 'Η ουαι η δευτερα απηλθεν. 'Η ουαι η τριτη, ιδου,¹³ ερχεται ταχυ.

[The seventh trumpet]

15 Και ο εβδομος αγγελος εσαλπισεν, και εγενοντο φωναι μεγαλαι εν τω ουρανω λεγουσαι,¹⁴ "Εγενετο η βασιλεια¹⁵ του κοσμου του Κυριου ημων και του Χριστου αυτου, και βασιλευσει εις τους αιωνας των αιωνων!" 16 Και οἱ εικοσι τεσσαρες¹⁶ πρεσβυτεροι, οἱ¹⁷ ενωπιον¹⁸ του Θεου καθημενοι¹⁹ επι τους θρονους αυτων, επεσον²⁰ επι τα προσωπα αυτων και προσεκυνησαν τω Θεω 17 λεγοντες, "Ευχαριστουμεν σοι, Κυριε ο Θεος ο Παντοκρατωρ, ο ων και ο ην και ο ερχομενος,²¹ οτι ειληφας την δυναμιν σου την μεγαλην και εβασιλευσας. 18 Και τα εθνη ωργισθησαν, και ηλθεν η οργη σου, και ο καιρος των νεκρων κριθηναι και δουναι τον μισθον τοις δουλοις σου τοις προφηταις και τοις αγιοις και τοις φοβουμενοις το ονομα σου, τοις μικροις και τοις μεγαλοις,²² και διαφθειραι τους διαφθειραντας²³ την γην." 19 Και ηνοιγη²⁴ ο ναιος του Θεου²⁵ εν τω ουρανω, και ωφθη η κιβωτος της διαθηκης του

¹ μνημα *rell* || μνηματα TR || μνημιον C

² χαιρουσιν *rell* || χαρουσιν TR

³ ευφρανθησονται **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,OC,TR || ευφρανιονται **M**^{d,e,hpt} P⁴⁷ **ξ**(A)C,NU

⁴ πεμψουσιν **f**³⁵ **M**^{d1/5,e,gpt,h} A,C,CP,OC,NU,TR || πεμψουσιν **M**^d **ξ** || δωσουσιν **M**^{a,b,e1/6,f,gpt,i} RP,HF ('send' is stronger than 'give'.)

⁵ μετα **f**³⁵ **M**^{a1/5,d2/5,e3/5,h2/5,i2/5} **ξ**,CP || 1 τας **M**^{a,b,d3/5,e2/5,f,g,h3/5,i3/5} P⁴⁷ A,C,RP,HF,OC,NU,TR (One would expect the article, except that it is this resurrection that defines the time the bodies were in the street.)

⁶ επ αυτοις **f**³⁵ **M**^{a1/6,d1/4,gpt,ipt} CP,TR || εις 2 **M**^{a,b,e1/3,f,gpt,ipt} P⁴⁷ **ξ**,RP,HF,OC || εν αυτοις **M**^{d,e1/6,h1/3} A,NU || αυτοις **M**^{ept,hpt} C (επι with the accusative emphasizes that the 'breath' had just arrived.)

⁷ μεγας επεπεσει **f**³⁵ **M**^{a1/3,e1/3,g,hpt,ipt} A,C,CP,OC,NU || ~ 21 **M**^{d2/3} || 1 επεσει **M**^{a2/3,b,e2/3,f,hpt,ipt} P⁴⁷ **ξ**,RP,HF,TR

⁸ ηκουσα **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e,f,g,hpt,i} P⁴⁷ CP,RP,HF,OC || ηκουσαν **ξ**A,C[+ 4 mss]NU,TR || ακουσουσιν **M**^{hpt}

⁹ φωνης μεγαλης . . . λεγουσης **f**³⁵ **M**^{d,e,h1/3,i1/5} P⁴⁷ **ξ**C,CP,NU || φωνην μεγαλην . . . λεγουσαν **M**^{a,b,f,g,h,i} P¹¹⁵ A,RP,HF,OC,TR

¹⁰ αναβητε *rell* || αναβατε P⁴⁷ **ξ**A,C,NU

¹¹ και εν **f**³⁵ **M**^{b,d,e,gpt,h3/5,ipt} P⁴⁷ **ξ**A,C,CP,RP,OC,NU,TR || 2 **M**^{a,f,gpt,h2/5,ipt} HF

¹² ημερα **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/4,f,g,h1/5,i} CP,RP,HF,OC || ωρα **M**^{e,h,i1/4} **ξ**A,C,NU,TR

¹³ η ουαι η τριτη ιδου **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/6,f,gpt,i} CP,RP,HF,OC || ~ 51234 **M**^{e1/3,gpt,h} (**ξ**)A,C,NU,TR || ~ 5342 **M**^d || 1234 **M**^{e1/4} || ~ 342 **M**^{e1/5}

¹⁴ λεγουσαι **f**³⁵ **M**^{apt,b,d,e,f,gpt,h,i} P^{47,115} **ξ**C,CP,RP,OC,TR || λεγοντες **M**^{apt,f1/4,gpt} A,HF,NU (The subject of the verb is 'voices', fem. pl.)

¹⁵ εγενετο η βασιλεια (**ξ**)*rell* || εγενοντο αι βασιλειαι **M**^{e,g1/3} TR

¹⁶ οι εικοσι τεσσαρες **M**^{apt,b,c1/5,d1/3,e2/3,f,hpt,i} C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 κοδ' **f**³⁵ **M**^{apt,d2/3,e1/3,g,h1/3} P⁴⁷ || 12 και 3 TR || 23 **ξ**A

¹⁷ οι *rell* [NU] || --- **M**^{e,gpt,h1/4} P⁴⁷A

¹⁸ ενωπιον **f**³⁵ **M**^{d,e,h1/3} P⁴⁷ **ξ**A,C,CP,NU,TR || 1 του θρονου **M**^{a,b,f,g,i2/3} RP,HF,OC (OC is in small print.)

¹⁹ καθημενοι **f**³⁵ **M**^{d,e,f1/5,hpt} P¹¹⁵0308A,CP,RP,NU,TR || οι καθηνται **M**^{a,b,f,g,i} **ξ**,HF,OC || καθηνται **M**^{hpt} P⁴⁷C

²⁰ επεσον **f**³⁵ **M**^{apt,b2/3,d,ept,f,h,i2/3} CP,RP,HF || επεσαν **M**^{apt,b1/3,ept,g,i1/3} P⁴⁷ **ξ**A,C,OC,NU,TR

²¹ και ο ερχομενος **f**³⁵ **M**^{d,e1/6,hpt,i1/3} CP,OC,TR || 1 P^{47,115}0308 **ξ**C || --- **M**^{a,b,e,f,g,hpt,i2/3} A,RP,HF,NU (OC is in small print.)

²² τοις μικροις και τοις μεγαλοις *rell* || τους μικρους 3 τους μεγαλους (P⁴⁷) **ξ**A,C,NU

²³ διαφθειραντας **f**³⁵ **M**^{a1/6,b,d1/5,ft,gpt,ipt} C,OC || διαφθειροντας **M**^{a,c1/5,d,ept,ft,gpt,h,ipt} P⁴⁷ **ξ**A,CP,RP,HF,NU,TR || φθειροντας **M**^{ept} (The context calls for the aorist tense, but this verb usually appears in the 2nd aorist, so the unfamiliar 1st aorist was changed to the present, a change of just one letter. The aorist receives some attestation from all nine groups, which means that it was not invented in the middle ages—if the present were original, why would copyists from all traditions change it to an unfamiliar form? Hoskier lists nine variants.)

²⁴ ηνοιγη **f**³⁵ **M**^{b,d,e,gpt,h} P⁴⁷ A,C,CP,RP,OC,NU,TR || ηνοιχθη **M**^{a,f,gpt,i} HF || ηνυγη **ξ**

²⁵ θεου *rell* || ο **M**^{b,h} A,C,OC,NU

Κυρίου¹ εν τω ναω αυτου. Και εγενοντο αστραπαι και φωνα και βρονται² και χαλαζα μεγαλη.

[Parenthesis—partly historical]
[The woman, the Child, the dragon]

12.1 Και σημειον μεγα ωφθη εν τω ουρανω· γυνη περιβεβλημενη τον ηλιον και η σελιγη υποκατω των ποδων αυτης, και επι της κεφαλης αυτης στεφανος αστερων δωδεκα.

2 Και εν γαστρι εχουσα³ εκραζεν ωδιουσα⁴ και βασανιζομενη τεκειν.

3 Και ωφθη αλλο σημειον εν τω ουρανω· και ιδου, δρακων μεγας πυρρος⁵ εχων κεφαλας επτα και κερατα δεκα, και επι τας κεφαλας αυτου επτα διαδηματα.⁶ 4 Και η ουρα αυτου συρει το τριτον των αστερων του ουρανου και εβαλεν αυτους εις την γην.

Και ο δρακων εστηκεν ενωπιον της γυναικος της μελλουσης τικτειν,⁷ ινα οταν τεκη το Τεκνον αυτης καταφαγη. 5 Και ετεκεν Υιον αρρενα⁸ ος μελλει ποιμαινειν παντα τα εθνη εν⁹ ραβδω σιδηρα. Και ηρπαγη¹⁰ το Τεκνον αυτης προς τον Θεον και προς¹¹ τον θρονον αυτου. 6 Και η γυνη εφυγεν εις την ερημον οπου εχει εκει¹² τοπον ητοιμασμενον απο¹³ του Θεου, ινα εκει εκτρεφωσιν¹⁴ αυτην ημερας χιλιας διακοσιας εξηκοντα.

[Satan excluded from heaven]

7 Και εγενετο πολεμος εν τω ουρανω· ο Μιχαηλ και οι αγγελοι αυτου του πολεμησαι¹⁵ μετα¹⁶ του δρακοντος· και ο δρακων επολεμησεν, και οι αγγελοι αυτου, 8 και ουκ ισχυσεν,¹⁷ ουδε¹⁸ τοπος ευρεθη αυτω¹⁹ ετι εν τω ουρανω. 9 Και εβληθη ο δρακων ο μεγας, ο οφισ²⁰ ο αρχαιος, ο καλουμενος Διαβολος και²¹ Σατανας, ο πλανων την οικουμενην ολην· εβληθη εις την γην, και οι αγγελοι αυτου μετ' αυτου²² εβληθησαν. 10 Και ηκουσα φωνην μεγαλην εν τω ουρανω λεγουσαν:²³ ‘Αρτι εγενετο η σωτηρια και η δυναμις και η βασιλεια του Θεου ημων και η εξουσια του Χριστου αυτου, οτι κατεβληθη²⁴ ο κατηγορος²⁵

¹ του κυριου **f**³⁵ **M**^{a,f,gpt(ipt),j} **P**⁴⁷ CP,RP,HF || 1 θεου **M**^{h1/4} **κ** || αυτου **M**^{b,d,e,hpt} A,C,NU,TR || 2 OC

² φωνα και βρονται **f**³⁵ **M**^{a,f,g,ipt} CP,RP,HF || 1232 σεισμος **M**^{e,h2/3,ipt} **κ** A,C,OC,NU,TR || ~ 3212 σεισμος **M**^{(b),d,h1/3}

³ εχουσα *rell* || 1 και **κ** C,NU || εχουσαν και **P**⁴⁷

⁴ εκραζεν (εκραζεν **M**^{a1/5,b1/3,gpt}) ωδιουσα **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,i} (C)CP,RP,HF,OC || κραζει 2 **M**^{d,ept,h} (**P**⁴⁷) **κ**(A)(NU)TR || ~ 2 κραζει **M**^{e1/5}

⁵ μεγας πυρρος **f**³⁵ **M**^{d1/3,e1/3,i1/5} A,C,P,NU,TR || 1 πυρος **M**^{d2/3,e2/3,h1/5} || ~ 21 **M**^{a1/6,fp,gpt,h2/5,i1/4} **P**^{47,115} **κ**,OC || ~ πυρος 1 **M**^{a,bpt,fp,gpt,h1/3,ipt} C,RP,HF (All the families have some division; the evidence for the word order looks like this: ‘great, fiery’ **f**³⁵ **M**^{a1/8,b1/5,d,e,h1/3,i1/5} A; ‘fiery, great’ **M**^{a,b,e1/6,f,g,h2/3,i} **P**^{47,115} **κ** C. The evidence for the spelling looks like this: πυρρος **f**³⁵ **M**^{a1/4,b1/3,d1/3,e2/5,fp,gpt,hpt,ipt} **P**^{47,115} **κ** A; πυρος **M**^{a,b2/3,d2/3,e3/5,fp,gpt,hpt,ipt} C.)

⁶ επτα διαδηματα *rell* || ~ 21 TR || διαδηματα **M**^{ept}

⁷ τικτειν **f**³⁵ **M**^{h1/4} CP || τεκειν **M**^{a,b,d,e,f,g,h,i} **κ** A,C,RP,HF,OC,NU,TR (Representatives of **M**^{a,d,e} join **f**³⁵.)

⁸ αρρενα *rell* || αρσεν A,C,NU || αρσενα **M**^{ept,hpt}

⁹ εν *rell* || --- **M**^{dpt,ept,h1/3} C

¹⁰ ηρπαγη **f**³⁵ **M**^{a1/7,i1/4} **κ**,CP || ηρπασθη **M**^{a,b,d,e,f,g,h,i} **P**⁴⁷ A,C,RP,HF,OC,NU,TR (Both are passive indicative, the choice being between 2nd or 1st aorist.)

¹¹ προς *rell* || --- **M**^e TR

¹² εκει *rell* || --- **M**^{e1/3,hpt} C,TR

¹³ απο **f**³⁵ **M**^{d1/4,e,h} **P**⁴⁷ **κ** A,C,CP,OC,NU,TR || υπο **M**^{a,b,d,f,g,i} RP,HF

¹⁴ εκτρεφωσιν **f**³⁵ **M**^{a,f,g,i2/3} CP,RP,HF || τρεφωσιν **M**^{a1/5,b,d,e,h,i1/3} A,OC,NU,TR || τρεφουσιν **M**^{e1/5} **κ** C

¹⁵ του πολεμησαι **f**³⁵ **M**^{h1/3,i1/3} A,C,CP,OC,NU || 2 **M**^{a,b,d,e,f,g,h2/3,i2/3} **P**⁴⁷ **κ**,RP,HF || επολεμησαν TR (Render ‘were to fight’; the dragon knew that Michael had received the order, so he decided to fight in the first blow.) (OC is in small print.)

¹⁶ μετα *rell* || κατα TR

¹⁷ ισχυσεν **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,i} A,CP,RP,HF,OC,NU || ισχυσαν **M**^{a1/6,d,e,h} **P**⁴⁷ C,TR || ισχυσαν προς αυτον **κ**

¹⁸ ουδε *rell* || ουτε **M**^e TR

¹⁹ ευρεθη αυτω **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/5,f,g,h1/5,i2/3} CP,RP,HF,OC || 1 αυτων **M**^{e,h3/5,i1/3} A,C,NU,TR || ~ αυτων 1 **M**^{d,h1/5} **P**⁴⁷ || 1 **κ**

²⁰ ο μεγας ο οφισ *rell* || ~ 3412 **M**^{a1/10,h1/4} OC

²¹ και **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/6,f,g,h1/5,i2/3} CP,RP,HF || ο **M**^{e,h,i1/3} A,C,OC,NU,TR || ο **κ** (OC is in small print.)

²² μετ αυτου *rell* || --- **M**^{(d)e}

²³ εν τω ουρανω λεγουσαν *rell* || ~ 4123 **M**^{ept} TR

²⁴ κατεβληθη **f**³⁵ **M**^{e,g1/3,i1/3} CP,TR || εβληθη **M**^{a,b,d,f,g2/3,h,i2/3} **P**⁴⁷ **κ** A,C,RP,HF,OC,NU (Since the simple form of the verb has already occurred three times in the verse above, there may have been assimilation to it. If I were that voice I would cheerfully use the heightened form!)

²⁵ κατηγορος *rell* || κατηγορω A,NU

των αδελφων ημων, ο κατηγορων αυτων¹ ενωπιον του Θεου ημων ημερας και νυκτος. 11 Και αυτοι ενικησαν αυτον δια το αιμα του Αρνιου και δια τον λογον της μαρτυριας αυτων, και ουκ ηγαπησαν την ψυχην αυτων αχρι θανατου. 12 Δια τουτο ευφραινεσθε, οι² ουρανοι, και οι εν αυτοις σκηνοντες! Ουαι τη γη και τη θαλασση!³ οτι κατεβη ο διαβολος προς υμας εχων θυμον μεγαν, ειδως οτι ολιγον καιρον εχει.”

[Satan persecutes the woman]

13 Και οτε ειδεν ο δρακων οτι εβληθη εις την γην εδιωξεν την γυναικα ητις ετεκεν τον αρρενα.⁴ 14 Και εδοθησαν τη γυναικι⁵ δυο περυγες του αετου του μεγαλου ινα πετηται εις την ερημον εις τον τοπον αυτης, οπως τρεφεται⁶ εκει καιρον και καιρους και ημισυ καιρου απο προσωπου του οφews. 15 Και εβαλεν ο οφεις εκ του στοματος αυτου οπισω της γυναικος⁷ υδωρ ως ποταμον, ινα αυτην ποταμοφορητον ποιηση.⁸ 16 Και εβοηθησεν η γη τη γυναικι, και ηνοιξεν η γη το στομα αυτης και κατεπιεν τον ποταμον ον εβαλεν ο δρακων εκ του στοματος αυτου. 17 Και ωργισθη ο δρακων επι τη γυναικι και απηλθεν ποιησαι πολεμον μετα των λοιπων του σπερματος αυτης των τηρουντων τας εντολας του Θεου και εχοντων την μαρτυριαν Ιησου.⁹

[Various Vignettes]

[A beast from the sea]

13.1 Και εσταθην¹⁰ επι την αμμον της θαλασσης. Και ειδον εκ της θαλασσης Θηριον αναβαινον εχον κερατα δεκα και κεφαλας επτα,¹¹ και επι των κερατων αυτου δεκα διαδηματα και επι τας κεφαλας αυτου ονοματα¹² βλασφημιας. 2 Και το Θηριον ο ειδον ην ομοιον¹³ παρδαλει και οι ποδες αυτου ως αρκτου¹⁴ και το στομα αυτου ως στομα λεοντος. Και εδωκεν αυτω ο δρακων την δυναμιν αυτου και τον θρονον αυτου και εξουσιαν μεγαλην. 3 Και¹⁵ μιαν εκ¹⁶ των κεφαλων αυτου ωσει¹⁷ εσφαγμαεινη εις θανατον, και η πληγη του θανατου αυτου εθεραπευθη. Και εθαυμασεν¹⁸ ολη η γη οπισω του Θηριου.

4 Και προσεκυνησαν τω δρακοντι¹⁹ τω δεδωκοτι²⁰ την²¹ εξουσιαν τω Θηριω και προσεκυνησαν τω Θηριω²² λεγοντες, “Τις ομοιος τω Θηριω?” και²³ “Τις δυνατος²⁴ πολεμησαι μετ’ αυτου?” 5 Και εδοθη αυτω στομα λαλον μεγαλα και βλασφημιαν,²⁵ και εδοθη

¹ αυτων f³⁵ M^{a,b,e2/5,f,g,h2/3,i} κC,CP,RP,HF,OC,TR || αυτους M^{d,e3/5,g1/4,h1/3} P⁴⁷A,NU

² οι f³⁵ M^{a1/6,b1/4,d,e2/3,h2/3,ipt} A,CP[NU]TR || --- M^{a,b,e1/3,f,g,h1/3,ipt} κC,RP,HF,OC

³ τη γη και τη θαλασση f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,g,hpt,i} CP,RP,HF || την γην 3 την θαλασσαν M^{d,e2/5,hpt} (κ)C,OC,NU || τοις κατοικοις την γην 3 την θαλασσαν M^{e1/4} TR || την αγαπην 3 την θαλασσαν A

⁴ αρρενα rell || αρσενα M^{hpt} κC,NU || αρσεναν A

⁵ γυναικι f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,gpt,hpt,i} P⁴⁷ κ,CP,RP,HF,OC,TR || 1 αι M^{d,e2/3,gpt,hpt} A,C,NU

⁶ οπως τρεφεται f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,g,i2/3} CP,RP,HF,OC || οπου τρεφεται M^{a1/6,d,e2/3,hpt} P⁴⁷ κA,C,NU,TR

⁷ εκ του στοματος αυτου οπισω της γυναικος (P⁴⁷)rell || ~ 5671234 M^{e1/3} TR

⁸ αυτην ποταμοφορητον ποιηση rell || ~ 312 C || ταυτην 23 M^e TR

⁹ ιησου rell || του 1 M^{e1/3,gpt} CP || του θεου κ || του 1 χριστου TR

¹⁰ εσταθην rell || εσταθη P⁴⁷ κA,C,NU

¹¹ κερατα δεκα και κεφαλας επτα rell || ~ 45312 TR

¹² ονοματα f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,h3/5,i} A,CP,RP,HF,OC[NU] || ονομα M^{d,e,h2/5} P⁴⁷ κC,TR

¹³ ην ομοιον f³⁵ M^{a,f,g,h,i} κA,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ~ 21 M^{b,d} || 2 M^e P⁴⁷

¹⁴ αρκτου f³⁵ M^{d1/3,e1/4,gpt,hpt,i1/3} CP,TR || αρκου M^{a,b,d2/3,e,f,gpt,hpt,i2/3} P⁴⁷ κA,C,RP,HF,OC,NU

¹⁵ και rell || 1 ειδον TR

¹⁶ εκ rell || --- M^e TR

¹⁷ ωσει f³⁵ M^{a,b,f,g,i2/3} CP,RP,HF || ως M^{d,e,h,i1/3} P⁴⁷ κA,C,OC,NU,TR

¹⁸ εθαυμασεν f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,h,i} κ,CP,RP,HF,OC || εθαυμασθη εν M^{d2/3,e} TR || εθαυμασθη M^{d1/5} P⁴⁷A,NU || εθαυμασθη C

¹⁹ τω δρακοντι rell || τον δρακοντα κ,TR

²⁰ τω δεδωκοτι f³⁵ M^{a,e1/4,f,g,i} CP,RP,HF,OC || οτι εδωκεν M^{b,d,ept,h} P⁴⁷ κA,C,NU || ος εδωκεν M^{e1/4} TR

²¹ την rell || --- TR

²² και προσεκυνησαν τω θηριω rell || 12 το θηριον M^d A,TR || --- M^{ept} || P⁴⁷ omits a further four words

²³ και f³⁵ M^{a1/5,b,d,e,h,ipt} P⁴⁷ κA,C,CP,RP,NU || --- M^{a,f,g,ipt} HF,OC,TR

²⁴ δυνατος f³⁵ M^{a,f,g,i} CP,RP,HF || δυναται M^{a1/5,b,d,e,h} P⁴⁷ κA,C,OC,NU,TR

²⁵ βλασφημιαν f³⁵ M^{a,e3/5,f,gpt,i1/4} CP,RP,HF,OC || βλασφημα M^{b,d,e1/5,h2/5,i1/4} A || βλασφημιας M^{a1/7,e1/5,h1/3,ipt} P⁴⁷ κC,NU,TR || βλασφημια M^{g1/3,h1/5}

αυτω εξουσια πολεμον ποιησαι¹ μηνας τεσσαρακοντα δυο.² 6 Και ηνοιξεν το³ στομα αυτου εις βλασφημιαν⁴ προς τον Θεον βλασφημησαι το ονομα αυτου και την σκηνην αυτου, τους⁵ εν τω ουρανω σκηνοντας. 7 Και εδοθη αυτω ποιησαι πολεμον⁶ μετα των αγιων και νικησαι αυτους. Και εδοθη αυτω εξουσια επι πασαν φυλην⁷ και γλωσσαν και εθνος. 8 Και προσκυνησουσιν αυτω⁸ παντες οι κατοικουντες επι της γης, ων ου⁹ γεγραπται το ονομα¹⁰ εν τω Βιβλιω¹¹ της Ζωης του Αρνιου, του εσφαγμενου απο καταβολης κοσμου.

9 Ει τις εχει ους, ακουσατω. 10 Ει τις εχει αιχμαλωσιαν, υπαγει¹² ει τις εν μαχαιρα αποκτενει,¹³ δει αυτον εν μαχαιρα¹⁴ αποκτανθηναι. Ωδε εστιν η υπομονη και η πιστις των αγιων.

[A beast from the land]

11 Και ειδον αλλο θηριον αναβαινον εκ της γης, και ειχεν κερατα δυο¹⁵ ομοια αρνιω και ελαλει ως δρακων. 12 Και την εξουσιαν του πρωτου Θηριου πασαν ποιει ενωπιον αυτου, και εποιει¹⁶ την γην και τους εν αυτη κατοικουντας¹⁷ ινα προσκυνησωσιν¹⁸ το Θηριον το πρωτον, οδ εθεραπευθη η πληγη του θανατου αυτου. 13 Και ποιει σημεια μεγαλα, και πυρ ινα¹⁹ εκ του ουρανου καταβαινη²⁰ επι²¹ την γην ενωπιον των ανθρωπων. 14 Και πλανα τους εμους,²² τους κατοικουντας επι της γης δια τα σημεια α εδοθη αυτω ποιησαι ενωπιον του Θηριου, λεγων τοις κατοικουσιν επι της γης ποιησαι εικονα τω θηριω, ο ειχεν²³ την πληγην²⁴ της μαχαιρας και εζησεν.²⁵ 15 Και εδοθη αυτω πνευμα δουναι²⁶ τη εικονι του Θηριου ινα και λαληση η εικων του Θηριου και ποιηση²⁷ οσοι²⁸ εαν²⁹ μη προσκυνησωσιν τη

¹ εξουσια πολεμον ποιησαι f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,i2/3} CP,RP,HF,OC || 13 M^{d,ept,h,i1/3} P⁴⁷A,C,NU,TR || 3 ο θελει x

² τεσσαρακοντα δυο rell || τεσσαρακοντα 2 xC || 1 και 2 M^{9pt} (A)[NU] || μβ' M^{d,e1/3,h1/4} P⁴⁷

³ το rell || --- M^{a1/3,ipt}

⁴ εις βλασφημιαν rell || 1 βλασφημιαις M^b xA,C,NU || βλασφημησαι P⁴⁷

⁵ τους f³⁵ M^{a,b,f,g,hpt,ipt} xA,C,RP,HF,OC,NU || και 1 M^{a1/5,d,e,hpt,ipt} CP,TR || --- P⁴⁷

⁶ ποιησαι πολεμον f³⁵ M^{a,d,e1/6,f,g,h,i} x,CP,RP,HF,NU || ~ 21 M^b OC,TR || --- M^e P⁴⁷A,C (These MSS omit the whole first compound clause.)

⁷ φυλην f³⁵ M^{e2/3} P⁴⁷,CP,TR || 1 και λαον M^{a,b,d,e1/3,f,g,h,i} xA(C)RP,HF,OC,NU

⁸ αυτω f³⁵ M^{a1/5,d1/5,e,gpt,h3/5,i2/3} x,CP,RP,TR || αυτον M^{a,b,d,f,gpt,h2/5,i1/3} P⁴⁷A,C,HF,OC,NU

⁹ ων ου rell || 1 ουτε M^{a2/3,g1/4} || ου ου C,NU || 1 x || ουαι A

¹⁰ το ονομα f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,i} CP,RP,HF,OC || 12 αυτου M^{h2/5} A,C,NU || τα ονοματα M^{d,ept,i1/4} TR || τα ονοματα αυτων M^{h2/5} P⁴⁷x

¹¹ τω βιβλιω P¹¹⁵ rell || 2 C || βιβλω x[+ 11 assorted mss] || τη βιβλω M^{e1/3} P^{47v},TR

¹² εχει αιχμαλωσιαν υπαγει f³⁵ M^{a,e1/6,f,gpt,i} CP,RP,HF || εις 23 M^{d,ept,h} xC || 2 συναγει M^{e1/3} || 2 συναγει εις 23 TR || εις 2 εις 23 A,NU || εις 2 απαγει εις 23 M^b OC || αιχμαλωτιζει εις 23 M^{9pt} || 5 other readings (Render, "if anyone has captivity, he goes away"—anyone who has been appointed to captivity will certainly be taken away; being less than transparent the Text gave rise to evasive action.)

¹³ αποκτενει (-εινει M^{a2/3} x; -εινει M^{bpt,h1/4} OC) f³⁵ M^{a1/5,b,d,e,g,h,ipt} (x)C,CP,RP(OC)TR || --- M^{a,f,ipt} HF || αποκτανθηναι A,NU (OC is in small print.)

¹⁴ εν μαχαιρα f³⁵ M^{b,d,e,g,h} (xA,C)CP,RP,OC(NU)TR || --- M^{a,f,i} HF

¹⁵ δυο f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,g,h,i2/7} (P⁴⁷)xA,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- M^{a,f,i} (OC is in small print.)

¹⁶ εποιει f³⁵ M^{a,e1/6,f,g1/4,h1/3,ipt} CP,RP,HF || ποιει M^{d,e,g,h,ipt} P⁴⁷xA,C,OC,NU,TR || ποιησει M^b

¹⁷ εν αυτη κατοικουντας rell || ~ 312 C,TR

¹⁸ ινα προσκυνησωσιν rell || 1 προσκυνησουσιν P⁴⁷A,C,NU || προσκυνιν x

¹⁹ και πυρ ινα f³⁵ M^{a,f,g,i} CP,RP,HF,OC || ~ 312 ποιη M^{ept,h} xA(C)NU,TR || ~ 312 ποιει M^{ept} || ~ 312 ποιηση M^b P⁴⁷ || ~ 3 εν πλανη ποιη 2 M^d

²⁰ εκ του ουρανου καταβαινη f³⁵ M^{a,f,(g),i} CP,RP,HF,OC || 123 καταβηναι M^b P⁴⁷ || 123 καταβαινειν M^{d,hpt} A(C)NU || ~ καταβαινειν 123 M^{e,hpt} x,TR

²¹ επι f³⁵ M^{a,f,g,i} P⁴⁷,CP,RP,HF || εις M^{b,d,e,h} xA,C,OC,NU,TR

²² τους εμους f³⁵ M^{a,f} CP,RP,HF || --- M^{b,d,e,g,h} P⁴⁷xA,C,OC,NU,TR

²³ ο ειχεν f³⁵ M^{a,e1/3,f,i1/3,i} CP,RP,HF || ω 2 M⁹ || 1 εχει M^{ept,hpt} x,TR || ος εχει M^{b,d,e1/4} P⁴⁷A,C,NU || ος 2 OC

²⁴ την πληγην f³⁵ M^{b,d,e,g,h,i1/3} P⁴⁷A,C,CP,RP,OC,NU,TR || 2 M^{a,f,i2/3} HF || πληγης x

²⁵ της μαχαιρας και εζησεν f³⁵ M^{b,d,e,h,i1/3} CP,OC,TR || 1 μαχαιρης 34 (P⁴⁷)xA,C,NU || ~ 34 απο 12 M^{a,f,gpt,i2/3} RP,HF || ~ 34 απο της πληγης 12 M^{9pt}

²⁶ πνευμα δουναι f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,i2/3} CP,RP,HF,OC || ~ 21 M^{d,e,h,i1/3} xA,NU,TR || 1 C

²⁷ ποιηση rell || ποιησει M^{bpt,dpt,e1/5,g} x || C omits whole sentence

²⁸ οσοι rell || ινα 1 A[NU]

²⁹ εαν f³⁵ M^{a,b,f,g,h1/5,i} A,RP,HF,OC,NU || αν M^{d,e,hpt} x,TR || --- M^{h1/3} CP

εικονί¹ του Θηριου ίνα² αποκτανθωσιν. 16 Και ποιει παντας—τους μικρους και τους μεγαλους, και τους πλουσιους και τους πτωχους, και τους ελευθερους και τους δουλους—ίνα δωσιν³ αυτοις χαραγματα⁴ επι της⁵ χειρος αυτων της δεξιας, ή επι των μετωπων⁶ αυτων, 17 και ίνα μη τις δυνηται⁷ αγορασαι ή πωλησαι ει μη ό εχων το χαραγμα, το ονομα του Θηριου⁸ ή τον αριθμον του ονοματος αυτου. 18 'Ωδε ή σοφια εστιν. 'Ο εχων νουν⁹ ψηφισατω τον αριθμον του Θηριου, αριθμος γαρ ανθρωπου εστιν. Και¹⁰ ό αριθμος αυτου εστιν¹¹ χξς'.¹²

[The Lamb and the 144,000]

14.1 Και ειδον και ιδου,¹³ Αρνιον έστηκος¹⁴ επι το Ορος Σιων, και μετ' αυτου¹⁵ έκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες¹⁶ χιλιαδες, εχουσαι το ονομα αυτου, και¹⁷ το ονομα του Πατρος αυτου, γεγραμμενον επι των μετωπων αυτων. 2 Και ηκουσα φωνην εκ του ουρανου ως φωνην ύδατων πολλων, και ως φωνην βροντης μεγαλης· και ή φωνη ήν ηκουσα ως¹⁸ κιθαρωδων κιθαριζοντων εν ταις κιθαραις αυτων. 3 Και αδουσιν¹⁹ ωδην καινην ενωπιον του θρονου, και ενωπιον των τεσσαρων ζων και των πρεσβυτερων· και ουδεις²⁰ εδυνατο²¹ μαθειν την ωδην ει μη αί έκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες χιλιαδες, οί ηγορασμενοι απο της γης. 4 Ούτοι εισιν οί μετα γυναικων ουκ εμολυνθησαν, παρθενοι γαρ εισιν. Ούτοι εισιν²² οί ακολουθουντες τω Αρνιω όπου αν²³ ύπαγη. Ούτοι ύπο Ιησου²⁴ ηγορασθησαν απο των ανθρωπων, απαρχη τω Θεω και τω Αρνιω. 5 Και εν τω στοματι αυτων ουχ εύρεθη ψευδος,^{25,26} αμωμοι γαρ²⁷ εισιν.²⁸

[Three angels]

6 Και ειδον αλλον αγγελον²⁹ πετομενον¹ εν μεσουρανηματι εχοντα ευαγγελιον αιωνιον ευαγγελισασθαι² τους καθημενους³ επι της γης, και επι⁴ παν εθνος και φυλην και

¹ τη εικονι *rell* || την εικονα **M**^{ep} A,TR

² ίνα **f**³⁵ **M**^{ep} CP,OC,TR || --- **M**^{a,b,d,ept,f,g,h,i} P^{47v} A,C,RP,HF,NU (OC is in small print.)

³ δωσιν **f**³⁵ **M**^{a,b,d2/7,ept,hpt,i1/4} A,C,CP,NU || δωσωσιν **M**^{apt,d3/5,i2/3,g,ipt} RP,HF || δωσουσιν **M**^{a1/3,e1/6,f1/3,i1/5} OC || δωση **M**^{e1/3,hpt} TR

⁴ χαραγματα **f**³⁵ **M**^{a,f,g,ipt} P⁴⁷ CP,RP,HF || χαραγμα **M**^{b,d,e,h,ipt} A,C,OC,NU,TR

⁵ της **f**³⁵ **M**^{a1/3,b,d,e,g,h,i3/5} P⁴⁷ A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- **M**^{a2/3,i2/5}

⁶ των μετωπων **f**³⁵ **M**^{a1/3,b1/4,d,e} P⁴⁷ (CP)OC,TR || το μετωπον **M**^{a2/3,b,f,g,h,i} A,RP,HF,NU || του μετωπου C

⁷ δυνηται **f**³⁵ **M**^{a2/5,b,d1/5,e1/5,h2/5,i1/3} P⁴⁷ A,C,CP,OC,NU,TR || δυναται **M**^{a3/5,d,e,f,g,h3/5,i2/3} RP,HF

⁸ το ονομα του θηριου *rell* || η 1234 P⁴⁷ CP,TR || του ονοματος 34 **M**^{e1/3} C || ~ 34 η 12 αυτου **M**^{h1/3} A

⁹ νουν *rell* || τον 1 **M**^{ep} TR || ουν P⁴⁷ || ους **M**^{gpt} A

¹⁰ και **f**³⁵ **M**^{a1/6,d,e,h,ipt} A,C,CP,RP,OC,NU,TR || --- **M**^{a,b,(e1/4),f,g,ipt} (P⁴⁷ A)HF

¹¹ εστιν **f**³⁵ **M**^{d,e2/3,h1/3} P⁴⁷ C,CP,RP || --- **M**^{a,b,e1/3,f,g,i2/3} A,HF,OC,NU,TR

¹² χξς' *rell* || εξακοσια εξηκοντα εξ **M**^{a1/6,e1/4,g,h1/3} RP || εξακοσιοι εξηκοντα εξ (A)A,CP,NU || χξ και ς **M**^{e1/4} ||

εξακοσια δεκα εξ C || χις P¹¹⁵ (I have argued elsewhere that the economic factor that dictated abbreviated forms for numbers and frequent nouns would not have been present when the Autographs were being penned, but since this particular number has to fit on hands and foreheads—of course a chip under the skin [that some are already receiving] will hold any amount of information—and the middle letter does resemble a snake . . .)

¹³ ιδου **f**³⁵ **M**^{b,d2/3,e} P⁴⁷ CP,TR || 1 το **M**^{a,d1/3,f,g,h,i} A,C,RP,HF,OC,NU

¹⁴ εστηκος **f**³⁵ **M**^{a,e1/4,f,gpt,i2/3} CP,RP,HF,OC,TR || εστηκος **M**^{gpt,i1/3} || εστος **M**^{dpt} A,C,NU || εστως **M**^{b,dpt,e,h} P⁴⁷

¹⁵ αυτου **f**³⁵ **M**^{d,e,h} P⁴⁷ A,C,CP,OC,NU,TR || 1 αριθμος **M**^{a,b,e1/5,f,g,i} RP,HF

¹⁶ εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες **M**^{a1/3,b,c1/8,d1/3,ept,g,h2/3,i1/3} CP,RP,OC,TR || εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες A,C,NU ||

ρημδ' **f**³⁵ **M**^{a2/3,d2/3,ept,f,h1/3,i2/3} P⁴⁷ HF (A similar statement obtains in verse 3 below.)

¹⁷ το ονομα αυτου και *rell* || --- TR

¹⁸ η φωνη ην ηκουσα ως **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/6,f,g,h,i2/3} A,C,CP,RP,HF,OC,NU || φωνην 4 **M**^{d1/3,e,i1/3} P⁴⁷ TR || φωνην 45 **M**^{d2/3}

¹⁹ αδουσιν **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/3,f,g,h2/3,i} P⁴⁷ A,CP,RP,HF,OC || 1 ως **M**^{d,e2/3,h1/3} A,C[NU]TR

²⁰ ουδεις *rell* || ουδε εις **M**^{a2/3,f1/3,i1/3} || ουδεις C

²¹ εδυνατο **f**³⁵ **M**^{a2/3,f,g,h2/5,i2/3} P⁴⁷ A,C,CP,RP,HF,OC,NU || ηδυνατο **M**^{a1/3,b,d,e,h3/5,i1/3} TR

²² εισιν **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/3,e1/3,f,g,i} CP,RP,HF,OC,TR || --- **M**^{d2/3,e2/3,h} A,C,NU

²³ αν **f**³⁵ **M**^{a1/5,b,d,e,h,i1/3} A,C,CP,RP,OC,NU,TR || εαν **M**^{a,f,g,i2/3} HF

²⁴ υπο ιησου **f**³⁵ **M**^{a,f,g,i} CP,RP,HF || --- **M**^{b,d,e,h} P⁴⁷ A,C,OC,NU,TR

²⁵ εν τω στοματι αυτων ουχ ευρεθη ψευδος **f**³⁵ **M**^{d,e,gpt,h,i1/3} P⁴⁷ A,C,CP(TR)NU || ~ 5612347 **M**^{a,b,f,gpt,i2/3} RP,HF || ~ 5671234 OC

²⁶ ψευδος *rell* || δολος **M**^{e1/3} TR

²⁷ γαρ *rell* || --- **M**^{e1/3} A,C,NU

²⁸ εισιν *rell* || 1 ενωπιον του θρονου του θεου TR

²⁹ αλλον αγγελον **f**³⁵ **M**^{b1/4,d2/3,h3/5} A,C,CP,OC,NU,TR || ~ 21 **M**^b || 2 **M**^{a,d1/3,e,f,g,h2/5,i} P⁴⁷ A,RP,HF

γλωσσαν και λαον, 7 λεγων⁵ εν φωνη μεγαλη, “Φοβηθητε τον Θεον⁶ και δοτε αυτω δοξαν, οτι ηλθεν η ωρα της κρισεως αυτου, και προσκυνησατε τω ποιησαντι⁷ τον ουρανον και την γην και την⁸ θαλασσαν και πηγας υδατων.”

8 Και αλλος αγγελος δευτερος⁹ ηκολουθησεν λεγων: “Επεσεν επεσεν¹⁰ Βαβυλων η μεγαλη!¹¹ Εκ¹² του οινου του θυμου της πορνειας αυτης¹³ πεποτικεν παντα τα εθνη.”¹⁴

9 Και αλλος αγγελος τριτος¹⁵ ηκολουθησεν αυτοις, λεγων εν φωνη μεγαλη: “Ει τις προσκυνει το Θηριον¹⁶ και την εικονα αυτου, και λαμβανει¹⁷ χαραγμα επι του μετωπου αυτου η επι την χειρα αυτου, 10 και αυτος πιεται εκ του οινου του θυμου του Θεου, του κεκερασμενου ακρατου εν τω ποτηριω της οργης αυτου. Και βασανισθησεται εν πυρι και θειω ενωπιον των αγιων αγγελων¹⁸ και ενωπιον του Αρνιου. 11 Και ο καπνος του βασανισμού αυτων εις αιωνας αιωνων αναβαινει¹⁹ και ουκ εχουσιν αναπαυσιν ημερας και νυκτος, οι προσκυνουντες το Θηριον και την εικονα αυτου, και ει τις λαμβανει το χαραγμα του ονοματος αυτου.”

12 ‘Οδε η²⁰ υπομονη των αγιων εστιν, ωδε²¹ οι τηρουντες τας εντολας του Θεου και την πιστιν του Ιησου.²² 13 Και ηκουσα φωνης εκ του ουρανου λεγουσης μοι:²³ “Γραψον: Μακαριοι οι νεκροι, οι εν Κυριω αποθνησκοντες απ’ αρτι (λεγει “Ναι”²⁴ το Πνευμα) ινα αναπαυσωνται²⁵ εκ των κοπων αυτων, τα δε²⁶ εργα αυτων ακολουθει μετ’ αυτων.”

[The earth is harvested]

14 Και ειδον και ιδου, νεφελη λευκη, και επι την νεφελην καθημενος ομοιος²⁷ υιω²⁸ ανθρωπου, εχων επι της κεφαλης αυτου στεφανιον χρυσου, και εν τη χειρι αυτου δρεπανον

¹ πετομενον *rell* || πετωμενον TR || πεταμενον \aleph

² ευαγγελισασθαι $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{b,d,h2/5} \mathbf{P}^{47} (\aleph) \text{CP}$ || ευαγγελισαι $\mathbf{M}^{a,e,f,g,h3/5,i} \text{A,C,RP,HF,OC,NU,TR}$

³ τους καθημενους $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{a,e1/5,f,g,h2/5,i} \text{CP,RP,HF}$ || επι 12 $\mathbf{M}^{b,h3/5} \mathbf{P}^{47} \aleph \text{C,OC,NU}$ || 1 κατοικουντας $\mathbf{M}^{d,e1/6} \text{TR}$ || επι 1 κατοικουντας A || κατοικουντας \mathbf{P}^{15} || 121 κατοικουντας $\mathbf{M}^{e3/5}$ [Now there is a proper conflation!]

⁴ επι $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{a,b,ept,f,g,h,i} \mathbf{P}^{47} \aleph \text{A,C,CP,RP,HF,OC,NU}$ || --- $\mathbf{M}^{d,ept} \text{TR}$

⁵ λεγων *rell* || λεγοντα $\mathbf{P}^{47} [+14 \text{ mss}] \text{TR}$ || λεγον [4 mss] || --- \aleph

⁶ θεον $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{d,e,h} \mathbf{P}^{47} \aleph \text{A,C,CP,NU,TR}$ || κυριον $\mathbf{M}^{a,b,f,g,i} \text{RP,HF,OC}$

⁷ τω ποιησαντι $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{b,e,h} \mathbf{P}^{47} \aleph \text{A,C,CP,OC,NU,TR}$ || αυτω 12 \mathbf{M}^9 || αυτον τον ποιησαντα $\mathbf{M}^{a,d,f,i} \text{RP,HF}$

⁸ την *rell* || --- $\mathbf{M}^{e1/3,h1/3} \text{A,C,NU,TR}$

⁹ αγγελος δευτερος $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{d,e3/5,h1/3,i2/5} (\text{C}) \text{CP,NU}$ || ~ 21 $\mathbf{M}^{a,b,e2/7,f,g,h1/3,i3/5} \text{A,RP,HF,OC}$ || 1 TR || 2 (β’ \mathbf{P}^{47}) $\mathbf{M}^{h1/3} \aleph$

¹⁰ επεσεν επεσεν $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{a1/5,d,e,hpt,i1/4} \mathbf{P}^{47} \text{A,CP,OC,NU,TR}$ || επεσεν $\mathbf{M}^{a,b,d1/5,e1/4,f,g,hpt,i} \text{C,RP,HF}$ (An easy case of homoioteleuton, or -arcton, or both.)

¹¹ βαβυλων η μεγαλη *rell* || ~ 231 $\mathbf{M}^{e1/3}$ || 12 πολις 23 TR

¹² εκ $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{a,d,e2/5,f,g,h1/5,i2/3} \mathbf{P}^{47} \text{CP,RP,HF}$ || η 1 $\mathbf{M}^{a1/6,b,h} \text{A,C,OC,NU}$ || οτι 1 $\mathbf{M}^{e3/5,i1/4} \text{TR}$

¹³ αυτης $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{apt,b,d2/7,e,fpt,g1/3,h,i} \mathbf{P}^{47} \aleph \text{A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR}$ || ταυτης $\mathbf{M}^{apt,fpt,g2/3,i1/5}$ || 1 ης \mathbf{M}^d

¹⁴ παντα τα εθνη *rell* || ~ 231 $\mathbf{M}^{d2/3}$ || 13 OC,TR

¹⁵ αλλος αγγελος τριτος *rell* || ~ 132 $\mathbf{M}^{e1/4}$ || ~ 32 TR

¹⁶ προσκυνει το θηριον (\aleph) *rell* || ~ 231 $\mathbf{M}^{ept} \text{TR}$ || 1 τω θηριω C || 12 θυσιασθηριον A

¹⁷ λαμβανει $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{a,d1/5,e,f,g,h,i} \mathbf{P}^{47} \aleph \text{A,C,CP,RP,HF,NU,TR}$ || 1 το $\mathbf{M}^{b,d,h1/4,i1/5} \text{OC}$

¹⁸ των αγιων αγγελων *rell* || ~ 32 $\mathbf{M}^{e2/3,h} \aleph \text{C,NU}$ || 13 A

¹⁹ εις αιωνας αιωνων αναβαινει $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{a,b,e1/5,fpt,h3/5(2/5),i} \mathbf{P}^{47} (\aleph) \text{A,CP,RP,HF,OC,NU}$ || ~ 4123 $\mathbf{M}^{gpt} \text{TR}$ || 1 αιωνα 34 $\mathbf{M}^{a1/7,e1/4,fpt,g1/3}$ || 1 αιωνα αιωνος 4 $\mathbf{M}^{d,e1/5} \text{C}$ || 1 αιωνα αιωνων αναβαινων $\mathbf{M}^{e1/5}$

²⁰ η *rell* || --- $\mathbf{M}^{f1/3,g1/4} \text{CP,TR}$

²¹ ωδε $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{d,e,g} \text{CP,TR}$ || --- $\mathbf{M}^{a,b,f,h,i} \mathbf{P}^{47} (\aleph) \text{A,C,RP,HF,OC,NU}$

²² του ιησου $\mathfrak{f}^{35} \text{CP}$ || 2 $\mathbf{M}^{a,b,e,f,g,h,i} \mathbf{P}^{47} \aleph \text{A,C,RP,HF,OC,NU,TR}$ || 2 χριστου \mathbf{M}^d (του receives votes from four other groups, but they add up to only 12 MSS; it preserves the symmetry in the verse—each genitive noun is preceded by an article.)

²³ μοι $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{d,e,h3/5,i1/3} \text{CP,TR}$ || --- $\mathbf{M}^{a,b,f,g,h2/5,i2/3} \mathbf{P}^{47} (\aleph) \text{A(C)RP,HF,OC,NU}$

²⁴ λεγει ναι $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{a,f,ipt} \text{CP,RP,HF}$ || ~ 21 $\mathbf{M}^{b,d,e,g1/3,h,ipt} \text{A,C,OC,NU,TR}$ || 1 $\mathbf{M}^{gpt} \mathbf{P}^{47} \aleph$

²⁵ αναπαυσωνται $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{a,b,d,ept,f,h,ipt} \text{CP,RP,HF,OC,TR}$ || αναπαυσοιται $\mathbf{M}^{b1/5,d2/7,ept,g,ipt} \text{C}$ || αναπαησοιται $\mathbf{P}^{47} \aleph \text{A,NU}$ [no cursives]

²⁶ δε *rell* || γαρ $\mathbf{P}^{47} \aleph \text{A,C,NU}$

²⁷ καθημενος ομοιος $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{d1/3,e2/3,g,ipt} \text{CP,OC,TR}$ || καθημενον ομοιον $\mathbf{M}^{a,b,c1/5,d2/3,f,h,ipt} \aleph \text{A,C,RP,HF,NU}$ || καθημενος ομοιον \mathbf{P}^{47} (There are some seven further variants, which is why the numbers don’t all add up; \mathbf{P}^{47} would appear to have a rather early conflation; I take it that the grammar calls for the nominative.)

²⁸ υιω $\mathfrak{f}^{35} \mathbf{M}^{a1/3,b,dpt,e2/3,i2/3,g,h,ipt} \mathbf{P}^{47} \text{C,CP,RP,OC,TR}$ || υιον $\mathbf{M}^{a2/3,dpt,f1/3,ipt} \aleph \text{A,HF,NU}$ || υιος $\mathbf{M}^{e1/3}$

οξυ. 15 Και αλλος αγγελος εξηλθεν εκ του ναου¹ κραζων εν φωνη μεγαλη² τω καθημενω επι της νεφελης, “Πεμψον το δρεπανον σου και θερισον, οτι ηλθεν³ η ωρα του⁴ θερισαι, οτι εξηρανθη ο θερισμος της γης.” 16 Και εβαλεν ο καθημενος επι την νεφελην⁵ το δρεπανον αυτου επι την γην, και εθερισθη η γη.

17 Και αλλος αγγελος εξηλθεν εκ του ναου του εν τω ουρανω εχων και αυτος δρεπανον οξυ. 18 Και αλλος αγγελος εξηλθεν⁶ εκ του θυσιαστηριου εχων⁷ εξουσιαν επι του πυρος, και εφωνησεν κραυγη⁸ μεγαλη τω εχοντι το δρεπανον το οξυ λεγων, “Πεμψον σου το δρεπανον το οξυ και τρυγησον τους βοτρυας της αμπελου της γης, οτι ηκμασαν αι σταφυλαι αυτης.”⁹ 19 Και εβαλεν¹⁰ ο αγγελος το δρεπανον αυτου εις την γην και ετρυγησεν την αμπελον της γης, και εβαλεν εις την ληνον του θυμου του Θεου, τον μεγαν.¹¹ 20 Και επατηθη η ληνος εξωθεν¹² της πολεως, και εξηλθεν αιμα εκ της ληνου αχρι των χαλιων των ιππων απο σταδιων χιλιων εξακοσιων.¹³

[Here come the bowls!]

15.1 Και ειδον αλλο σημειον εν τω ουρανω μεγα και θαυμαστον· αγγελους ε̅πτα εχοντας πληγας ε̅πτα τας εσχατας, οτι εν αυταις ετελεσθη ο θυμος του Θεου.

[The song of the victors]

2 Και ειδον ως θαλασσαν υ̅ελινην¹⁴ μεμιγμενην πυρι, και τους νικωντας εκ του Θηριου και εκ της εικονος¹⁵ αυτου και¹⁶ εκ του αριθμου του ονοματος αυτου ε̅στωτας επι την θαλασσαν την υ̅ελινην,¹⁷ εχοντας κιθαρας¹⁸ του Θεου. 3 Και αδουσιν την ωδην Μωυσεος,¹⁹ του²⁰ δουλου του Θεου, και την ωδην του Αρνιου, λεγοντες: “Μεγαλα και θαυμαστα τα εργα σου, Κυριε, ο Θεος ο Παντοκρατωρ! Δικαιαι και αληθιναι αι οδοι σου, ο Βασιλευς των εθνων!²¹ 4 Τις ου μη φοβηθη σε,²² Κυριε, και δοξαση²³ το ονομα σου? ‘Οτι μονος ἅγιος ε̅ι.²⁴

¹ ναου f³⁵ M^{a,b,f,h2/3,ipt} A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ουρανου M^{d,e,g,ipt} || 1 αυτου M^{h1/3} x

² εν φωνη μεγαλη rel || ~ 132 TR || 23 P⁴⁷

³ ηλθεν f³⁵ M^{a,b,d2/3,e2/5,f,g,h,i} x A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 σου M^{d1/3,e3/5} || 1 σοι M^g TR

⁴ του f³⁵ M^{a1/3,e1/3,h1/3} x,CP,OC,TR || --- M^{a2/3,b,d,e2/3,f,g,i2/3} A,C,RP,HF,NU (OC is in small print.)

⁵ την νεφελην rel || τη νεφελη M^{a,g1/4} || της νεφελης M^{hpt,i1/3} x A,NU

⁶ εξηλθεν rel [NU] || --- P^{47v},A

⁷ εχων rel || ο 1 A,C[NU]

⁸ κραυγη f³⁵ M^{a1/3,d,e,f1/4,i1/3} (P⁴⁷)C,CP,RP,OC,TR || εν 1 M^{apt,b,e1/5,f,g,i2/3} HF || φωνη M^h x A,NU

⁹ ηκμασαν αι σταφυλαι αυτης f³⁵ M^{d,e,h,ipt} P⁴⁷ x (A)C,CP,RP,NU,TR || ηκμασεν η σταφυλη της γης M^{a,b,f,ipt} HF,OC || 123 της γης M^g

¹⁰ εβαλεν f³⁵ M^{a1/5,d,e,g2/3,h,ipt} P⁴⁷ x A,C,CP,RP,OC,NU,TR || ε̅εβαλεν M^{a,b,f,g1/3,ipt} HF

¹¹ του θυμου του Θεου τον μεγαν f³⁵ M^{a,e3/5,f,h1/5,i2/3} (A)C,CP,RP,HF,NU || 1234 την μεγαλην M^{c1/5,d,e2/5,g,h2/3} x,OC,TR || ~ 561234 M^p || 1234 του μεγαλου M^{i1/4} P⁴⁷

¹² εξωθεν f³⁵ M^{a,b,f,g,h3/5,ipt} P⁴⁷ A,C,CP,RP,HF,NU || εξω M^{d,e,g1/4,h2/5,ipt} x,OC,TR

¹³ χιλιων εξακοσιων f³⁵ M^{a2/5,b,d1/5,ept,g,h2/3,i} (P⁴⁷)A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || αχ’ M^{a3/5,ept,f,h1/3} || αχς’ M^d || 1 διακοσιων x

¹⁴ υ̅ελινην f³⁵ M^{a1/3,b1/4,d1/5,ept,f1/4,hpt,i1/4} P⁴⁷,CP || υαλινην M^{a2/3,b,d,ept,f,g,hpt,i} x A,C,RP,HF,OC,NU,TR (Hellenistic or Attic, which?)

¹⁵ του θηριου και εκ της εικονος f³⁵ M^{b,d,e,h2/5,ipt} A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || 12356 M^{g,h2/7} P^{47v} x || ~ 563412 M^{a,f,h2/7,ipt}

¹⁶ και f³⁵ M^{a,f,gpt(pt),h,ipt} P^{47v} A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 εκ του χαραγματος αυτου 1 M^{a1/6,b,d,e,f1/5,ipt} || 1 εκ του χαραγματος αυτου TR

¹⁷ υ̅ελινην f³⁵ M^{a1/3,b1/4,d1/5,ept,f1/5,g2/3,hpt,i1/4} P^{47v},CP || υαλινην M^{a2/3,b,d,ept,f,g1/3,hpt,i} x A,C,RP,HF,OC,NU,TR

¹⁸ κιθαρας f³⁵ M^{a1/3,d,e,f1/4,h,ipt} P⁴⁷ x A,C,CP,RP,NU,TR || τας 1 M^{a2/3,b,f,g,h1/4,ipt} HF,OC (OC is in small print.)

¹⁹ μωυσεος f³⁵ M^{a1/3,d1/5,f1/4,h1/4} CP || μωυσεως M^{apt,b,e2/3,f,g,hpt,i} x A,RP,HF,OC,NU || μωσεως M^{d2/3,e1/4} P⁴⁷,TR

²⁰ του rel || --- M^{a1/6,b,g,i1/4} TR

²¹ εθνων f³⁵ M^{a,b,d,e,f,g,hpt,i} A,ipt,bo,CP,RP,HF,OC,NU || αιωνων M^{hpt} P⁴⁷ x C,lat,syr,sa || αγιων TR (Some modern versions follow the middle reading, an alteration dating to the 2nd century—‘king of the nations’ would definitely not be politically correct in the Roman empire in those early centuries.)

²² ου μη φοβηθη σε f³⁵ M^{a,b,d1/5,e1/5,f,g,i} CP,RP,HF,TR || 123 M^{d,e,h1/3,i1/5} A,C,OC,NU || ~ 4123 M^{h2/5} P⁴⁷ || ~ 413 M^{h1/3} x

²³ δοξαση f³⁵ M^{apt,b2/3,d2/7,ept,g1/3,h2/3,i1/3} x,CP,RP,HF,OC,TR || δοξασει M^{apt,b1/3,d,ept,f,g2/3,h1/3,i2/3} (P⁴⁷)A,C,NU

²⁴ αγιος ει f³⁵ M^{h1/4,i1/3} CP || 1 M^{a,b,e(1/4),f,g,ipt} RP,HF || 2 P⁴⁷ || οσιος M^{d,e,h} x A,C,OC,NU,TR (αγιος ει has slight support from four other families as well; the verb, before or after the adjective, is supported by f³⁵ M^{a1/9,e1/3,hpt,ipt} P⁴⁷; being the song of Moses and the Lamb, both Jews, we should presumably expect the fuller form.)

ὅτι παντα τα εθνη¹ ἤξουσιν και προσκυνησουσιν ενωπιον σου· ὅτι τα δικαιωματα σου εφανερωθησαν.”

[The angels are commissioned]

5 Και μετα ταυτα ειδον, και² ηνοιγη ὁ ναος της σκηνης του μαρτυριου εν τω ουρανω. 6 Και εξηλθον οἱ ἑπτα αγγελου οἱ³ εχοντες τας ἑπτα πληγας εκ του ουρανου,⁴ οἱ ησαν⁵ ενδεδυμενοι λινον καθαρον λαμπρον⁶ και περιεζωσμενοι περι τα στηθη ζωνας χρυσας. 7 Και ἑν εκ των τεσσαρων ζωνων εδωκεν τοις ἑπτα αγγελουις ἑπτα φιαλας χρυσας γεμουσας του θυμου του Θεου του ζωντος εις τους αιωνας των αιωνων. 8 Και εγεμισθη ὁ ναος⁷ καπνου εκ της δοξης του Θεου και εκ της δυναμειως αυτου, και ουδεις ηδυνατο⁸ εισελθειν εις τον ναον αχρι τελεσθωσιν αι ἑπτα πληγαι των⁹ αγγελων. 16.1 Και ηκουσα φωνης μεγαλης¹⁰ εκ του ναου¹¹ λεγουσης τοις ἑπτα αγγελουις, “Υπαγαγετε,¹² εκχεατε τας¹³ φιαλας του θυμου του Θεου εις την γην.”

[The first bowl]

2 Και απηλθεν ὁ πρωτος¹⁴ και εξεχεεν την φιαλην αυτου επι¹⁵ την γην, και εγενετο ἔλκος κακον και ποιηρον εις¹⁶ τους ανθρωπους τους εχοντας το χαραγμα του Θηριου και τους προσκυνουντας τη εικονι αυτου.¹⁷

[The second bowl]

3 Και ὁ δευτερος αγγελος¹⁸ εξεχεεν την φιαλην αυτου εις την θαλασσαν, και εγενετο αιμα ὡς νεκρου· και πασα ψυχη ζωσα¹⁹ απεθανεν εν τη θαλασση.²⁰

[The third bowl]

4 Και ὁ τριτος αγγελος²¹ εξεχεεν την φιαλην αυτου εις τους ποταμους και²² τας πηγας των ὑδατων, και εγενετο αιμα. 5 Και ηκουσα του αγγελου των ὑδατων λεγοντος: “Δικαιος²³ εἶ, ὁ ων και ὁ ἦν, ὁ²⁴ Ὅσιος, ὅτι ταυτα εκρινας. 6 Ὅτι αιμα ἁγιων και προφητων εξεχεαν, και αιμα αυτοις εδωκας²⁵ πειν. Αξιοι¹ εισιν.” 7 Και ηκουσα² του

¹ παντα τα εθνη **f**³⁵ **M**^{a1/5,d,e,f1/5,h1/4} **P**⁴⁷ **ξ** A,C,CP,RP,OC,NU,TR || παντες **M**^{a,b,f,g,i} HF

² και *rell* || 1 ιδου TR

³ οι *rell* || --- **M**^{dpt,h1/4} **P**⁴⁷ **ξ**,TR

⁴ εκ του ουρανου **f**³⁵ **CP** || 12 ναου **M**^{a1/6,d,e,g,h} **P**⁴⁷ **ξ** A,C,RP,OC,NU,TR || --- **M**^{a,b,f,i} HF (At first glance the context seems to call for ναου; so much so that if ουρανου were original some might have omitted while others made the obvious change—if ναου were original, why would anyone omit or change? On the other hand, there are at least three heavens, 2 Cor. 12:2, and they may have come out of the third, into the second. This is the only mention of the tabernacle of the testimony in Revelation, so the throne of God wasn't there and none of the action related by John up to this point took place there—there have been several references to the temple, with angels coming out of it, but I doubt that temple and tabernacle are to be equated.)

⁵ οι ησαν **f**³⁵ **M**^{a,b,e2/5,f,g,i} **CP,RP,HF,OC** || --- **M**^{d,e3/5,h} **P**⁴⁷ **ξ** A,C,NU,TR

⁶ λινον καθαρον λαμπρον *rell* || λινουν 23 **P**⁴⁷ || ~καθαρους λινους λαμπρους **ξ** || λιθον 23 A,C || 12 και 3 TR

⁷ ναος **f**³⁵ **M**^{d,e,g,h,ipt} **ξ** A,C,CP,RP,NU,TR || 1 εκ του **M**^{a,b,f2/3(1/3),ipt} **P**⁴⁷,HF,OC

⁸ ηδυνατο **f**³⁵ **M**^{a1/5,b,d,e,g1/5,h3/5,ipt} **ξ**,CP,TR || εδυνατο **M**^{a,c1/5,e1/6,f,g,h2/5,ipt} A,C,RP,HF,OC,NU (Both spellings are known since classical times and apparently don't affect the sense.)

⁹ των **f**³⁵ **M**^{d,e} **CP** || 1 επτα **M**^{a,b,e1/4,f,g,h,i} **ξ** A,C,RP,HF,OC,NU,TR

¹⁰ φωνης μεγαλης *rell* || ~ 21 **M**^{a,f2/3,h1/3} A,C,OC,NU

¹¹ εκ του ναου **f**³⁵ **M**^{b,d,e,h,i1/3} **ξ** A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- **M**^{a,f,g,i2/3}

¹² υπαγαγετε **f**³⁵ **M**^{a1/7,d,ept,g,i2/5} **CP** || 1 και **M**^{a,b,ept,f,h,i3/5} **ξ** A,C,RP,HF,OC,NU,TR

¹³ τας **f**³⁵ **M**^{d,e,i1/5} **CP,TR** || 1 επτα **M**^{a,b,e2/7,f,g,h,i} **ξ** A,C,RP,HF,OC,NU

¹⁴ πρωτος **f**³⁵ **M**^{a,e,f,g,h,i} **P**⁴⁷ **ξ** A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || 1 αγγελος **M**^{b,d}

¹⁵ επι **f**³⁵ **M**^{d,e,h1/5,i1/3} **ξ**,CP,TR || εις **M**^{a,b,f,g,h,i2/3} **P**⁴⁷ A,C,RP,HF,OC,NU

¹⁶ εις **f**³⁵ **M**^{d,e,i1/3} **CP,TR** || επι **M**^{a,b,e1/4,f,g,h,i2/3} **P**⁴⁷ **ξ** A,C,RP,HF,OC,NU

¹⁷ τους προσκυνουντας τη εικονι αυτου **f**³⁵ **M**^{a,b,ept,f,h,i} **P**⁴⁷ A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 2345 **M**^{d,g1/3(2/3)} || ~ 13452 TR || 12 την εικονα 5 **M**^{e1/5} **ξ** || ~ 1 την εικονα 25 **M**^{e1/4}

¹⁸ αγγελος *rell* || --- **M**^{hpt} A,C,NU

¹⁹ ζωσα **f**³⁵ **M**^{d,e,g,h2/3,i1/3} **P**⁴⁷ **ξ**,CP,RP,OC,TR || ζωης **M**^{h1/3} (A)C,NU || --- **M**^{a,b,f,i2/3} HF

²⁰ απεθανεν εν τη θαλασση *rell* || ~ 2341 **M**^{d2/3} || απεθανον 234 **P**⁴⁷ || 1 επι της θαλασσης **ξ** || 1 τα 234 A,C,NU

²¹ αγγελος **f**³⁵ **M**^{b,d,e,h1/3,i1/3} **CP,TR** || --- **M**^{a,f,g,h2/3,i2/3} **P**⁴⁷ **ξ** A,C,RP,HF,OC,NU

²² και **f**³⁵ **M**^{d,e1/3,h} **ξ** A,C,CP,NU || 1 εις **M**^{a,b,d1/5,e2/3,f,g,i} **RP,HF,OC,TR**

²³ δικαιος *rell* || 1 κυριε TR

²⁴ ο **f**³⁵ **M**^{a1/3,d,ept,ipt,h1/4,i1/4} **ξ**,CP,RP,OC,NU || και 1 **M**^{d1/5,e1/4,h1/4,i1/4} TR || και **M**^{e1/6,h1/4,i1/3} **P**⁴⁷ || --- **M**^{a2/3,b,pt,g,h1/5} A,C,HF

²⁵ αυτοις εδωκας *rell* || ~ 21 **ξ** || 1 δεδωκας A,C[NU]

θυσιαστηριου λεγοντος, “Ναι, Κυριε ὁ Θεος, ὁ Παντοκρατωρ! αληθινα και δικαιαι αἱ κρισεις σου.”

[The fourth bowl]

8 Και ὁ τεταρτος αγγελος³ ἐξεχεεν την φιαλην αυτου επι τον ἡλιον, και εδοθη αυτω καυματισαι τους ανθρωπους εν πυρι.⁴ 9 Και εκαυματισθησαν οἱ ανθρωποι καυμα μεγα, και εβλασφημησαν οἱ ανθρωποι⁵ το ονομα του Θεου του εχοντος την⁶ ἐξουσιαν επι τας πληγας ταυτας. Και ου μετενοησαν δουναι αυτω δοξαν.

[The fifth bowl]

10 Και ὁ πεμπτος αγγελος⁷ ἐξεχεεν την φιαλην αυτου επι τον θρονον του Θηριου, και εγενετο ἡ βασιλεια αυτου εσκοτωμενη· και εμασωντο⁸ τας γλωσσας αυτων εκ του πονου.

11 Και εβλασφημησαν τον Θεον του ουρανου εκ των πονων αυτων και εκ των ἔλκων αυτων. Και ου μετενοησαν εκ των εργαων αυτων.

[The sixth bowl]

12 Και ὁ ἕκτος αγγελος⁹ ἐξεχεεν την φιαλην αυτου¹⁰ επι τον ποταμον τον μεγαν¹¹ Ευφρατην, και εξηρανθη το ὕδωρ αυτου ἵνα ἑτοιμασθη ἡ ὁδος των βασιλεων των απο ανατολων¹² ἡλιου. 13 Και ειδον εκ του στοματος του δρακοντος και εκ του στοματος του Θηριου και εκ του στοματος του Ψευδοπροφητου πνευματα τρια ακαθαρτα¹³ ὡς βατραχοι.¹⁴ 14 Εισιν γαρ πνευματα δαιμωνων¹⁵ ποιουντα σημεια, ἃ εκπορευεται¹⁶ επι τους βασιλεις¹⁷ της οικουμηνης ὅλης, συναγαγειν αυτους εις τον¹⁸ πολεμον της ἡμερας εκεινης της μεγαλης¹⁹ του Θεου του Παντοκρατορος. 15 (“Ἴδου, ερχομαι ὡς κλεπτης. Μακαριος ὁ γρηγορων και τηρων τα ἱματια αυτου ἵνα μη γυμνος περιπατη και βλεπωσιν την ασχημοσυνην αυτου.”) 16 Και συνηγαγεν αυτους εις τον τοπον τον καλουμενον Ἐβραιστι Αρμαγεδων.²⁰

[The seventh bowl]

17 Και ὁ ἕβδομος αγγελος²¹ ἐξεχεεν την φιαλην αυτου εις²² τον αερα, και εξηλθεν φωνη μεγαλη απο²³ του ναου του ουρανου απο του θρονου²⁴ λεγουσα, “Γεγονεν!” 18 Και εγενοντο αστραπαι και βρονται και φωναί.²⁵ και σεισμος εγενετο²⁶ μεγας, οἰος ουκ εγενετο

¹ αξιοι *rell* || 1 γαρ TR || οπερ 1 ⋈

² ηκουσα *rell* || 1 εκ M^{ep} CP || 1 αλλου εκ TR

³ αγγελος f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,hpt,ipt} ⋈,CP,RP,TR || --- M^{a,f,g,hpt,ipt} P⁴⁷ A,C,HF,OC,NU

⁴ τους ανθρωπους εν πυρι f³⁵ M^{d,e,g1/5,hj2/5} A,C,CP,NU,TR || 124 ⋈ || ~ 3412 M^{a,b,e1/4,f,g,i3/5} RP,HF,OC

⁵ οι ανθρωποι f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,i2/3} CP,RP,HF,OC || --- M^{d,e,h,i1/3} ⋈ A,C,NU,TR

⁶ την f³⁵ M^{d1/5,ept,f1/3,h1/3,i1/3} ⋈ A,CP,NU || --- M^{a,b,d,ept,f2/3,g,h2/3,i2/3} C,RP,HF,OC,TR

⁷ αγγελος f³⁵ M^{b,d,e,h1/3,i1/4} CP,TR || --- M^{a,f,g,h2/3,i} ⋈ A,C,RP,HF,OC,NU

⁸ εμασωντο f³⁵ M^{apt,dpt,e1/3,tpt,g2/3,h2/3,ipt} ⋈ A,C,RP,HF,OC,NU || εμασωντο M^{apt,b,dpt,e2/3,fpt,g1/3,h1/3,ipt} CP,TR

⁹ αγγελος f³⁵ M^{b,d,e3/5,gpt,h1/3,i1/4} CP,TR || --- M^{a,e2/5,f,gpt,h2/3,i} P⁴⁷ ⋈ A,C,RP,HF,OC,NU

¹⁰ την φιαλην αυτου *rell* || ~ 312 M^{a2/3,f,g2/3}

¹¹ μεγαν f³⁵ M^{a,e2/5,f,g,hpt,i} ⋈,CP,RP,HF || 1 τον M^{b,d,e3/5,hpt,i1/4} P⁴⁷ A,C,OC,NU,TR (OC is in small print.)

¹² ανατολων f³⁵ M^{a1/5,d,e3/5} A,CP,TR || ανατολης M^{a,b,e2/5,f,g,h,i} P⁴⁷ ⋈ C,RP,HF,OC,NU

¹³ τρια ακαθαρτα f³⁵ M^{d,e,g,h,i1/5} P⁴⁷ ⋈ A,C,CP,OC,NU,TR || ~ 21 M^{a,b,f,h1/5,i} RP,HF || 2 M^{e1/5}

¹⁴ ὡς βατραχοι *rell* || ομοια βατραχοις C,TR || ὡσει βατραχους P⁴⁷ || ειωσει βατραχους ⋈ || --- M^{e1/3}

¹⁵ δαιμωνων f³⁵ M^{d,e,i1/4} CP,TR || δαιμωνιων M^{a,b,f,g,h,i} P⁴⁷ ⋈ A,RP,HF,OC,NU

¹⁶ α εκπορευεται f³⁵ M^{a,b,d1/5,e1/3,f,hpt,ipt} A,CP,RP,HF,OC,NU || 1 εκπορευονται M^{g,i1/4} || εκπορευεσθαι M^{d,e2/3,hpt,i1/5} P⁴⁷ ⋈,TR

¹⁷ βασιλεις *rell* || 1 της γης M^{e1/3} || 1 της γης και TR

¹⁸ τον *rell* || --- M^e P⁴⁷,TR

¹⁹ της ημερας εκεινης της μεγαλης *rell* || 1245 ⋈,NU || ~ 452 P⁴⁷A

²⁰ αρμαγεδων f³⁵ M^{a1/6,b,d1/4,e2/3,g,h2/3,ipt} ⋈ A,CP,RP,OC,NU || αρμαγεδων M^{e1/4} TR || μαγεδων M^{a,d3/5,f,ipt} HF || μαγεδων M^{h1/4}

²¹ αγγελος f³⁵ M^{a1/7,b,d,e,h1/5,i1/4} CP,TR || --- M^{a,f,g,h,i} A,RP,HF,OC,NU

²² εις f³⁵ M^{a1/7,d,e,h1/4,i1/4} CP,TR || επι M^{a,b,f,g,h,i} ⋈ A,RP,HF,OC,NU

²³ απο *rell* || εκ M^{e,hpt} ⋈ A,OC,NU

²⁴ του ναου του ουρανου απο του θρονου f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,g,ipt} CP,RP,HF,OC,TR || 34567 M^{d,e2/3,ipt} || 12567 M^h P^{47v} A,0163^v(NU) || 123 θεου ⋈ || 676 θεου M^{a1/5}

²⁵ αστραπαι και βρονται και φωναί f³⁵ M^{a,b,f,g,h1/4,i2/3} P⁴⁷,CP,RP,HF || 123 M^{ep} || ~ 14523 M^{d,h,i1/3} A,0163,OC,NU || ~ 52341 M^{e1/3} TR || ~ 3214523 ⋈

²⁶ εγενετο f³⁵ M^{d,e,h,i1/4} P⁴⁷ ⋈ A,CP,OC,NU,TR || --- M^{a,b,f,g,i} RP,HF

αφ' οὗ οἱ ἀνθρώποι ἐγένοντο¹ ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικυτός σεισμος, οὕτως μέγας! 19 Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἐπέσον.² Καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνησθῆ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. 20 Καὶ πασα νησος ἐφυγεν, καὶ ὀρη οὐχ εὗρεθησαν. 21 Καὶ χαλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ἐβλασφημήσαν οἱ ἀνθρώποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλαζῆς, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς³ σφοδρά.

[About Babylon]

17.1 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχοντων τὰς ἑπτὰ φιάλας καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων,⁴ “Δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὸ κριμα τῆς πορνῆς τῆς μεγάλης τῆς καθημερινῆς ἐπὶ τῶν ὕδατων τῶν πολλῶν,⁵ 2 μεθ' ἧς ἐπορευέσασιν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς.”⁶

[A woman and a beast]

3 Καὶ ἀπηνεγκεν με εἰς ἐρημὸν ἐν⁷ πνεύματι. Καὶ εἶδον γυναίκα καθημένην ἐπὶ θηρίον⁸ κόκκινον γεμον ὀνομάτων⁹ βλασφημίας, ἔχον¹⁰ κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. **4** Καὶ ἡ γυνὴ ἦν¹¹ περιβεβλημένη πορφύραν¹² καὶ κόκκινον,¹³ κεχρυσωμένη¹⁴ χρυσοῦ¹⁵ καὶ λιθωτιμῶν καὶ μαργαριταῶν, ἔχουσα χρυσοῦν ποτήριον¹⁶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γεμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκαθάρτα τῆς πορνείας αὐτῆς.¹⁷ **5** Καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον:

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ, ΒΑΒΥΛΩΝ ἢ ΜΕΓΑΛΗ, ἢ ΜΗΤΗΡ ΤΩΝ
ΠΟΡΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΔΕΛΥΓΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ.

6 Καὶ εἶδον τὴν γυναίκα μεθύουσαν ἐκ¹⁸ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ¹⁹ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτυρῶν Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτὴν, θαύμα μέγα.

[The vision explained]

7 Καὶ εἶπεν μοι ὁ ἄγγελος: “Διὰ τί ἐθαύμασας? Ἐγὼ σοὶ ἐρω²⁰ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βασταζομένου αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. **8** Το²¹ θηρίον ὃ εἶδες ἦν, καὶ οὐκ ἐστίν, καὶ μελλεῖ ἀναβῆναι ἐκ τῆς Ἄβυσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπαγεῖν.²² Καὶ θαυμάσονται²³ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς,²⁴ ὧν οὐ γεγραπτα τὰ ὀνόματα²⁵ ἐπὶ τὸ βιβλίον¹ τῆς ζωῆς ἀπο καταβολῆς κόσμου, βλέποντες² τὸ θηρίον ὅτι ἦν³

¹ οἱ ἀνθρώποι ἐγένοντο **f**³⁵ **M**^{a,b,e3/5,f,g,i} CP,RP,HF,OC,TR || 23 **M**^{d,e2/5,h2/3,i1/4} **κ** || ἀνθρώπος ἐγένετο A,NU || ἐγένετο ἀνθρώπος **M**^{h1/3} || ἀνθρώπος 3 **P**^{47v}

² ἐπέσον **f**³⁵ **M**^{a2/3,b,d1/3,e2/3,f,h,i} CP,RP,HF,TR || ἐπέσαν **M**^{a1/3,c1/5,d2/3,e1/3,g,h1/4} **P**^{47v} A,OC,NU || ἐπέσειν **κ**

³ αὐτῆς **f**³⁵ **M**^{apt,bpt,e,g1/3,h,i2/3} **P**^{47v} **κ**A,C,CP,RP,NU,TR || αὐτῆ **M**^{apt,bpt,d,e1/4,f,g2/3,h1/4,i1/3} HF,OC

⁴ λέγων **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,h,i} **P**^{47v} **κ**A,CP,RP,HF,OC,NU || 1 μοι **M**^{d,e} TR

⁵ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν **f**³⁵ **M**^{a,f,g,i} CP,RP,HF,TR || 234 **P**^{47v} || 24 **M**^{b,d,e,h} **κ**A,OC,NU

⁶ οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς (**κ**)*rell* || ~ 56789101234 **M**^{e1/3} TR

⁷ ἐν **f**³⁵ **M**^{a1/4,b,d,e,f,g,h,i} **κ**A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || τῷ **M**^{e1/4} || --- **M**^a

⁸ θηρίον **f**³⁵ **M**^{a1/4,bpt,d,e,f,g,h,i} **κ**A,CP,RP,NU,TR || 1 τὸ **M**^{a,bpt} HF || τὸ 1 τὸ OC (OC is in small print.)

⁹ γεμον ὀνομάτων **f**³⁵ **M**^{b,d,e2/3,f,h1/5,i1/4} CP,TR || 1 ὀνόματα **M**^{a,e1/3,g,hpt,i} RP,HF,OC || γεμοντα ὀνόματα **M**^{h1/4} **κ**A[NU]

¹⁰ ἔχον *rell* || ἔχων A[+ 40 assorted mss]NU || ἔχοντα **κ**

¹¹ ἦν *rell* || ἡ TR

¹² πορφύραν **f**³⁵ **M**^{bpt,d,e,f,i2/5} CP || πορφύρα TR || πορφύρου **M**^{a,bpt,g,h,i3/5} **κ**A,RP,HF,OC,NU

¹³ κόκκινον *rell* || κόκκινω TR

¹⁴ κεχρυσωμένη **f**³⁵ **M**^{a,d,e2/3,f,h1/4,ipt} CP,RP,HF || περιεχρυσωμένη **M**^b || καὶ 1 **M**^{d1/5,e1/3,g,h,ipt} **κ**A,OC,NU,TR

¹⁵ χρυσοῦ **f**³⁵ **M**^{d,e,h,i1/5} **κ**,CP,TR || χρυσιῶ **M**^{a,b,d1/5,e1/5,f,g,h1/5,i} A,RP,HF,OC,NU

¹⁶ χρυσοῦν ποτήριον **f**³⁵ **M**^{d,e,hpt,i1/5} CP,TR || ~ 21 **M**^{a,b,f,g,hpt,i} **κ**A,RP,HF,OC,NU

¹⁷ αὐτῆς **f**³⁵ **M**^{b,d,e,gpt,h3/5,ipt} A,CP,RP,NU(TR) || τῆς γῆς **M**^{a,f,gpt,h2/5,ipt} HF,OC (**κ** conflates both, which shows that the minuscule families are earlier.)

¹⁸ ἐκ **f**³⁵ **M**^{a1/5,bpt,d,e,f1/5,gpt,h,i} CP,RP,OC,NU,TR || --- **M**^{a,bpt,f,gpt,h1/4,i1/4} (**κ**)HF

¹⁹ καὶ **f**³⁵ **M**^{a1/6,d1/5,e,f1/5,gpt,h,i} **κ**A,CP,OC,NU,TR || --- **M**^{a,b,(d),f,gpt,i1/5} RP,HF

²⁰ σοὶ ἐρω **f**³⁵ **M**^{d,e,h1/5,i1/4} **κ**,CP,TR || ~ 21 **M**^{a,b,f,g,h,i} A,RP,HF,OC,NU

²¹ τὸ *rell* || --- TR

²² ὑπαγεῖν *rell* || ὑπαγεῖ A,NU

²³ θαυμάσονται *rell* || θαυμάσθησονται A,NU

²⁴ ἐπὶ τῆς γῆς **f**³⁵ **M**^{bpt,d,e,f,gpt,h,i2/3} **κ**A,CP,RP,OC,NU,TR || τὴν γῆν **M**^{a,bpt,e1/4,gpt,i1/3} HF

²⁵ τὰ ὀνόματα **f**³⁵ **M**^{bpt,d,e,f,gpt,h2/5,i2/3} **κ**,CP,RP,TR || τὸ ὄνομα **M**^{a,bpt,gpt,h3/5,i1/3} A,HF,NU || 1 ὄνομα OC

ἦν³ και ουκ εστιν και παρεσται.⁴ 9 Ὡδε ὁ νους ὁ εχων σοφίαν· Αἱ ἑπτα κεφαλαι ἑπτα ὀρη εἰσιν⁵ ὅπου ἡ γυνη καθηται ἐπ' αυτων. 10 Και βασιλεις ἑπτα εἰσιν.⁶ Οἱ πεντε ἐπεσον,⁷ ὁ⁸ εἷς εστιν, ὁ αλλος ουπω ἦλθεν. Και ὅταν ἐλθη ὀλιγον αυτον δεῖ⁹ μειναι. 11 Και το Θηριον ὃ ἦν και ουκ εστιν, και αυτος¹⁰ ὀγδοος εστιν, και ἐκ των ἑπτα εστιν και εἰς ἀπωλειαν ὑπαγει. 12 Και τα δεκα κερατα ἅ εἰδες δεκα βασιλεις εἰσιν, οἵτινες βασιλειαν ουπω ἐλαβον ἀλλ'¹¹ ἐξουσιαν ὡς βασιλεις μιαν ὥραν λαμβανουσιν μετα του Θηριου. 13 Οὔτοι μιαν γνῶμην ἐχουσιν¹² και την δυναμιν και την¹³ ἐξουσιαν αυτων¹⁴ τῷ Θηριῷ διδοασιν.¹⁵ 14 Οὔτοι μετα του Αρνιου πολεμησουσιν, και το Αρνιον νικησει αυτους, ὅτι Κυριος κυριων εστιν και Βασιλευς βασιλεων· και οἱ μετ' αυτου κλητοι και ἐκλεκτοι και πιστοι.”

15 Και λεγει μοι: “Τα ὕδατα ἅ εἰδες, οὐ ἡ πορινη καθηται, λαοι και ὄχλοι εἰσιν, και ἐθνη και γλωσσαι. 16 Και τα δεκα κερατα ἅ εἰδες, και¹⁶ το Θηριον, οὔτοι μισησουσιν την πορινην και ἠρημωμενην¹⁷ ποιησουσιν αυτην και γυμνην ποιησουσιν αυτην¹⁸ και τας σαρκας αυτης φαγονται και αυτην κατακαουσουσιν ἐν πυρι. 17 Ὁ γαρ Θεος ἐδωκεν εἰς τας καρδιας αυτων ποιησαι την γνῶμην αυτου, και ποιησαι γνῶμην μιαν¹⁹ και δουναι την βασιλειαν αυτων τῷ Θηριῷ ἀχρι τελεσθησονται οἱ λογοι²⁰ του Θεου. 18 Και ἡ γυνη ἦν εἰδες εστιν ἡ πολις ἡ μεγαλη ἡ ἐχουσα βασιλειαν ἐπι των βασιλεων της²¹ γης.”

[Her fall proclaimed]

18.1 Και²² μετα ταυτα εἶδον ἄλλον ἀγγελον²³ καταβαινοντα ἐκ του ουρανου ἐχοντα ἐξουσιαν μεγαλην, και ἡ γη ἐφωτισθη ἐκ της δόξης αυτου. 2 Και ἐκραξεν ἐν ἰσχυρα φωνῇ²⁴ λεγων: “Ἐπεσεν ἐπεσεν²⁵ Βαβυλων ἡ μεγαλη! και ἐγενετο κατοικητηριον δαιμονων,²⁶ και φυλακη παντος πνευματος ἀκαθαρτου, και φυλακη παντος ὀρνεου ἀκαθαρτου και μεμισημενου.²⁷ 3 Ὅτι ἐκ του θυμου του οἶνου¹ της πορνειας αυτης πεπωκεν² παντα τα ἐθνη,

¹ ἐπι το βιβλιον **f³⁵ M^{bpt,d1/5,e,f,g1/5,hpt,ipt}** **κ**A,CP,RP,OC,NU,TR || 1 του βιβλιου **M^{a,bpt,g,ipt}** HF || ἐν βιβλῳ **M^d** || ἐν τῷ βιβλῳ **M^{h2/5}**

² βλέποντες **f³⁵ M^{a1/7,d1/5,e1/3,i1/3}** CP,TR || βλέποντων **M^{a,b,d,e2/3,f,g,h,i2/3}** **κ**A,RP,HF,OC,NU (The subject is nominative.)

³ το θηριον οτι ην **f³⁵ M^{d,e,h,i1/3}** **κ**A,CP,OC,NU,TR || ~ 3412 **M^{a,b,e1/4,f,g,i2/3}** RP,HF

⁴ και παρεσται **f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,h,i}** A,CP,RP,HF,OC,NU || 1 παρεστιν **M^{d,ept,i1/5}** || 1 παλιν παρεστε **κ** || καιπερ εστιν TR

⁵ ἑπτα ὀρη εἰσιν **rell** || ~ 231 **M^{e1/3}** TR || ~ 213 OC

⁶ ἑπτα εἰσιν **f³⁵ M^{d,e,h,i2/3}** (**κ**)A,CP,OC,NU,TR || ~ 21 **M^{a,b,f,g,i1/3}** RP,HF

⁷ ἐπεσον **f³⁵ M^{apt,b,d1/3,e2/5,f,gpt,hpt,i2/3}** CP,RP,HF || ἐπεσαν **M^{apt,c1/4,d2/3,e3/5,gpt,hpt,i1/3}** **κ**A,OC,NU,TR (The meaning is evidently the same, which may account for the widespread division [involving a single letter].)

⁸ ο **rell** || και 1 TR

⁹ αυτον δεῖ **f³⁵ M^{d,e3/5,h2/3}** A,CP,OC,NU,TR || ~ 21 **M^{a,b,e2/5,f,g,h1/3,i}** RP,HF

¹⁰ αυτος **f³⁵ M^{bpt,d,e,f,h3/5,ipt}** A,CP,RP,OC,NU,TR || ουτος **M^{a,bpt,g,h2/5,ipt}** (**κ**)HF

¹¹ ἀλλ **rell** || ἀλλα **κ**A,NU

¹² γνῶμην ἐχουσιν **f³⁵ M^{d,e,f1/5,h1/5}** **κ**A,CP,OC,NU,TR || ~ 21 **M^{a,b,e1/6,f,g,i}** RP,HF

¹³ την **f³⁵ M^{a1/3,bpt,d,e,f1/5,h2/5,ipt}** **κ**,CP,RP,OC,TR || --- **M^{a2/3,bpt,f,g,h3/5,ipt}** A,HF,NU

¹⁴ αυτων **rell** || ἐαυτων TR

¹⁵ διδοασιν **f³⁵ M^{a,b,e,f,g,h,i}** **κ**A,CP,RP,HF,OC,NU || δωσουσιν **M^d** || δεδωκασιν **M^{e1/5}** || διαδιδωσουσιν TR

¹⁶ και **rell** || ἐπι TR

¹⁷ ἠρημωμενην **f³⁵ M^{a,b,d2/5,ept,f,g,h,i}** **κ**A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ἐρημωμενην **M^{a1/5,c1/5,d3/5,ept}**

¹⁸ και γυμνην ποιησουσιν αυτην **f³⁵ M^{a2/3,b,f,g,ipt}** CP,RP,HF || 12 **M^{d,e1/4,h,ipt}** **κ**A,OC,NU,TR || --- **M^{a1/5,e2/3}**

¹⁹ και ποιησαι γνῶμην μιαν **f³⁵ M^{a,bpt,e1/6,f,g2/3,i2/3}** CP,RP,HF || ~ 12 (-σε **κ**) 43 **M^{e,g1/3,h3/5}** (**κ**)OC,NU,TR || 123 αυτων **M^{bpt}** || --- **M^{d,i1/5}** A

²⁰ τελεσθησονται οἱ λογοι **f³⁵ M^{d,e,hpt}** **κ**A,CP,NU || τελεσθωσιν 23 **M^{a,b,e1/4,f,g,hpt,i}** RP,HF,OC || τελεσθη τα ρηματα TR

²¹ της **f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,f,g1/5,h,i}** **κ**A,CP,RP,OC,NU,TR || ἐπι 1 **M^{a,g1/3,i1/4}** HF || των ἐπι 1 **M^{gpt}**

²² και **f³⁵ M^{b,d,e,gpt,h1/3,ipt}** CP,TR || --- **M^{a,e1/6,f,gpt,h2/3,ipt}** **κ**A,RP,HF,OC,NU

²³ ἄλλον ἀγγελον **rell** || ~ 21 **M^{bpt,e1/5,f,i1/4}** || 2 TR

²⁴ ἐν ἰσχυρα φωνῇ **f³⁵ M^{d,hpt}** A,CP,OC,NU || 123 μεγαλη **M^{e1/5}** || 123 και μεγαλη **M^{i1/4}** || 23 **M^{a3/5,b,d1/5,f,g1/5,h1/5,ipt}** **κ**,RP,HF || 23 μεγαλη **M^{ept}** || 23 και μεγαλη **M^{h1/4}** || ἰσχυραν φωνην **M^{a1/4,g,i1/5}** || 1 ἰσχυρι φωνη μεγαλη TR (The only real question is whether or not to read εν.)

²⁵ ἐπεσεν ἐπεσεν **f³⁵ M^{bpt,d,e,gpt,h,i1/3}** A,CP,OC,NU,TR || ἐπεσαν **M^{a,bpt,f,gpt,i2/3}** **κ**,RP,HF (An easy case of homoioteleuton [or -arcton, or both]; since the result made good sense, there would be no need to question it.)

²⁶ δαιμονων **rell** || δαιμονιων **κ**A,OC,NU

²⁷ και φυλακη παντος ὀρνεου ἀκαθαρτου και μεμισημενου **f³⁵ M^{a,e1/3,fpt,gpt,hpt,ipt}** **κ**,CP,RP,HF,OC,TR || 123 θηριου 567 A || 1234567123 θηριου 5 **M^{bpt(1/3)}** || 12345123 θηριου 567 [NU] || 67 **M^{d,e2/3,fpt,gpt,h1/4,i1/5}**

και οί βασιλεις της γης μετ' αυτης επορευσαν, και οί εμποροι της γης εκ της δυναμεως του στρηνους αυτης επλουτησαν.”

4 Και ηκουσα αλλην φωνην εκ του ουρανου λεγουσαν: “Εξελθετε³ εξ αυτης, ο λαος μου,⁴ ινα μη συγκοινωνησητε ταις αμαρτιαις αυτης, και εκ των πληγων αυτης ινα μη λαβητε.⁵ 5 οτι εκολληθησαν⁶ αυτης αι αμαρτιαι αχρι του ουρανου, και εμνημονευσεν αυτης⁷ ο Θεος τα αδικηματα αυτης. 6 Αποδοτε αυτη ως και αυτη απεδωκεν υμιν,⁸ και διπλωσατε αυτη διπλα⁹ κατα τα εργα αυτης· εν τω ποτηριω¹⁰ ω̄ εκερασεν κερασατε αυτη διπλου. 7 ‘Οσα εδοξασεν εαυτην¹¹ και εστρηνιασεν, τοσουτον δοτε αυτη βασανισμον.¹² οτι εν τη καρδια αυτης λεγει οτι¹³ ‘Καθημαι¹⁴ βασιλισσα, και χηρα ουκ ειμι, και πειθος ου μη ιδω.’ 8 Δια τουτο εν μια ημερα ηξουσιν αι πληγαι αυτης—θανατος και¹⁵ πειθος και λιμος. Και εν πυρι κατακαυθησεται οτι ισχυρος Κυριος ο Θεος ο κρινας¹⁶ αυτην.

[Her fall lamented]

9 “Και κλαουσουσιν¹⁷ και κοψονται επ' αυτην¹⁸ οί βασιλεις της γης οί μετ' αυτης πορευσαντες και στρηνιασαντες, οταν βλεπωσιν τον καπνον της πυρωσεως αυτης, 10 απο μακροθεν εστηκοτες δια τον φοβον του βασανισμου αυτης λεγοντες: ‘Ουαι, ουαι,¹⁹ η πολις η μεγαλη Βαβυλων, η πολις η ισχυρα! ‘Οτι μια ωρα²⁰ ηλθεν η κρισις σου.’

11 “Και οί εμποροι της γης κλαιουσιν και πειθουσιν²¹ επ' αυτη,²² οτι τον γομον αυτων ουδεις αγοραζει ουκετι· 12 γομον χρυσου και αργυρου, και λιθου τιμιου και μαργαριτου,²³ και βυσσου²⁴ και πορφυρου²⁵ και σηρικου και κοκκινου,²⁶ και παν ξυλον θυινον και παν σκευος ελεφαντινον και παν σκευος εκ ξυλου τιμιωτατου και χαλκου και

¹ του θυμου του οινου f³⁵ M^{bpt,d,e,i1/5} CP || ~ 3412 M^{a,bpt,f,g,h,i} x,RP,HF,OC,NU,TR || 12 A

² πεπωκεν f³⁵ M^{epi} CP,TR || πεπωκασιν M^{a1/4,b,f,h1/3,i1/3} HF || πεποτικεν M^d || πεπωκασιν M^{a,ept,g,hpt,ipt} x,RP || πεπωκαν A,C || πεπωκαν OC,NU (For ‘drink’ we have f³⁵ M^{a1/4,b,(d),ept,f,hpt,ipt}; for ‘fall’ we have M^{a,ept,g,hpt,ipt} xA,C.) (Two cursives, 1828 and 2329, save the reading of OC,NU from being a morphological ‘patchwork quilt’.)

³ εξελθετε f³⁵ M^{a1/7,d2/3,e,h1/3,ipt} CP,TR || εξελθε M^{a,b,f,g,h2/3,ipt} C,RP,HF,OC || εξελθατε M^{d1/3} A,NU || εξελθαι x

⁴ εξ αυτης ο λαος μου *rell* || 45 M^{epi} || ~ 34512 xC,NU

⁵ και εκ των πληγων αυτης ινα μη λαβητε (λαβηται xC; βλαβητε M^{d2/3}) f³⁵ M^{a,b,d2/3,ept,f,g,h,i} (x)A(C)CP,RP,HF,NU || ~ 16782345 TR || ~ 16234578 OC || 678 M^{e1/4,d1/5}

⁶ εκολληθησαν *rell* || ηκολουθησαν TR

⁷ αυτης f³⁵ M^{a2/3,bpt,i1/3} CP,HF || --- M^{a1/3,bpt,d,e,f,g,h,i2/3} xA,C,RP,OC,NU,TR (The pronoun seemed awkward or redundant.)

⁸ υμιν f³⁵ M^{a1/6,d,e,f,g1/4,i1/3} CP,TR || --- M^{a,b,g,h,i2/3} xA,C,RP,HF,OC,NU

⁹ αυτη (αυτα M^{hpt}) διπλα f³⁵ M^{b,d,e,f,g,hpt,i2/3} CP,RP,OC,TR || τα 2 x(C)NU || τα 2 ως και 1 και M^{a,e1/4,i1/3} HF || 2 M^{hpt} A

¹⁰ ποτηριω f³⁵ M^{a1/6,bpt,d,e,f,gpt,h2/3,i2/3} A,C,CP,RP,OC,NU,TR || 1 αυτης M^{a,bpt,e1/4,gpt,h1/3,i1/3} x,HF

¹¹ εαυτην f³⁵ M^{a1/5,b,d,e2/3,f1/3,g1/3,h,i} CP,OC,TR || αυτην M^{a,e1/3,f1/5,g2/3,h1/4,i1/4} xA,C,RP,HF,NU

¹² βασανισμον f³⁵ M^{epi} CP || 1 και πειθος M^{a,b,d,ept,f,g,h,i} xA,C,RP,HF,OC,NU,TR (The woman’s statement, immediately below, may have suggested the phrase.)

¹³ οτι *rell* || --- M^{epi,g} TR

¹⁴ καθημαι f³⁵ M^{a2/7,d,e,f,g,h,i} xA,C,CP,RP,HF,NU,TR || εγω 1 M^b || 1 καθω OC || καθως M^a (OC is in small print.)

¹⁵ και f³⁵ M^{a1/5,d,e,g,h,ipt} xA,C,CP,RP,OC,NU,TR || --- M^{a,b,f,ipt} HF

¹⁶ κρινας f³⁵ M^{a,bpt,e2/3,g,h,i2/3} (x)A(C)CP,RP,HF,OC,NU || κρινων M^{bpt,e1/3,f,i1/3} TR || παντοκρατωρ ο κρινων M^d

¹⁷ κλαουσουσιν f³⁵ M^{a,b,f,g,h,ipt} C,CP,RP,HF,NU || 1 αυτην M^{d,e1/3} OC || κλαουσονται αυτην M^{e2/3} TR || κλαουσονται M^{a1/6,i1/4} xA

¹⁸ αυτην f³⁵ M^{a,b,e1/6,f,g2/3,i} xC,CP,RP,HF,NU || αυτη M^{d,e,g1/3,h} A,OC,TR

¹⁹ ουαι ουαι *rell* || ουαι ουαι ουαι M^b || ουαι M^{epi}

²⁰ μια ωρα *rell* || μιαν ωραν A || εν 12 M^{epi,hpt} TR

²¹ κλαιουσιν (κλεουσιν C) και πειθουσιν f³⁵ M^{e,h} xA(C)CP,NU,TR || κλαουσουσιν 2 πειθησουσιν M^{a,b,f,g1/3,i} RP,HF,OC || κλαιουσονται M^{d1/4} || κλαουσουσιν M^{d1/5} || 1 M^{dpt,g2/3}

²² επ αυτη f³⁵ M^{a,bpt,e1/4,f,gpt,h,i2/3} CP,RP,HF,OC,TR || εν 2 A || 1 αυτην M^{b1/3,gpt,i1/5} xC,NU || εφ εαυτους M^{e1/3} || εφ εαυτοις M^{e2/5} || εν εαυτοις M^d || four further readings

²³ μαργαριτου *rell* || μαργαριτων M^{bpt,hpt} x,NU || μαργαριτας C || μαργαριταις A

²⁴ βυσσου f³⁵ M^{a1/6,d,e,ipt} CP,TR || βυσσινου M^{a,b,f,g,h,ipt} A,C,RP,HF,OC,NU || βυσσινων x

²⁵ και πορφυρου f³⁵ M^{a,d,e2/3,f,ipt} CP,RP,HF || 1 πορφυρας M^{b,e1/3,g,h,ipt} xC,OC,NU,TR || --- A (The use of the adjective as a noun was not appreciated, but it preserves the effect of a sequence of -ου.)

²⁶ σηρικου και κοκκινου *rell* || σιρικου 23 xA,C,NU || ~ 32 σιρικου M^{e1/3}

σιδηρου και μαρμαρου, 13 και κινναμων¹ και² θυμιαματα και μυρον και λιβανον, και οινον και ελαιον και σεμιδαλιν³ και σιτον, και κτηνη και προβατα⁴ και ιππων και ραιδων,⁵ και σωματων και ψυχας ανθρωπων! 14 (‘Και η οπωρα της επιθυμιας της ψυχης σου⁶ απηλθεν απο σου, και παντα τα λιπαρα και τα λαμπρα απωλοντο⁷ απο σου, και ουκετι ου μη ευρησεις αυτα.’)⁸ 15 Οι εμποροι τουτων οι πλουτησαντες απ’ αυτης, απο μακροθεν στησονται δια τον φοβον του βασανισμού αυτης,⁹ κλαιοντες και πενθουντες 16 και λεγοντες:¹⁰ ‘Ουαι, ουαι,¹¹ η πολις η μεγαλη, η περιβεβλημενη βυσσινον¹² και πορφυρον και κοκκινον, και κεχρυσωμενη εν χρυσω¹³ και λιθω τιμιω και μαργαριταις!¹⁴ 17 ‘Οτι μια ωρα ηρημωθη ο τοσούτος πλουτος.’

‘Και πας κυβερνητης και πας ο επι των πλοιων πλεων¹⁵ και ναυται και όσοι την θαλασσαν εργαζονται, απο μακροθεν εστησαν 18 και εκραζον, βλεποντες¹⁶ τον καπνον της πυρωσεως αυτης λεγοντες, ‘Τίς όμοια τη πολει τη μεγαλη!’ 19 Και εβαλον χουν επι τας κεφαλας αυτων και εκραζον κλαιοντες και πενθουντες και¹⁷ λεγοντες: ‘Ουαι, ουαι, η πολις η μεγαλη, εν η επλουτησαν παντες οι εχοντες τα¹⁸ πλοια εν τη θαλασση εκ της τιμιότητος αυτης! ‘Οτι μια ωρα ηρημωθη.’

[Her doom is final]

20 “Ευφραϊνου επ’ αυτη,¹⁹ Ουρανε, και οι άγιοι και οι²⁰ αποστολοι και οι προφηται, ότι εκρινεν ο Θεος το κριμα ύμων εξ αυτης!” 21 Και ηρεν εις αγγελος ισχυρος λιθον ως μυλον²¹ μεγαν και εβαλεν εις την θαλασσαν λεγων:²² “Ορμηματι βληθησεται Βαβυλων η μεγαλη πολις, και ου μη εύρεθη ετι. 22 Και φωνη κιθαρωδων και μουσικων και αυλητων και σαλπιστων ου μη ακουσθη εν σοι ετι. Και πας τεχνιτης πασης τεχνης ου μη εύρεθη εν σοι ετι. Και φωνη μυλου ου μη ακουσθη εν σοι ετι.²³ 23 Και φως λυχνου ου μη φανη εν σοι

¹ κινναμων **f**³⁵ **M**^{a2/3,b,d,e2/3,fpt,g1/4,h1/4,i2/3} **κ**,CP,RP,HF,OC,TR || κινναμων **M**^{b1/5,e1/6,h1/4} A,C,NU || κινναμων **M**^{a1/4,e1/6,fpt,g,hpt,i1/4}

² και **f**³⁵ **M**^{a,d1/3,e,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,TR || 1 αμων 1 **M**^{b,d2/3,e1/4,f1/4,hpt,i1/4} **κ**A,C,OC,NU

³ οινον και ελαιον (ελεον C) και σεμιδαλιν **f**³⁵ **M**^{a1/5,b1/5,d,e,h,ipt} **κ**A(C)CP,RP,HF,OC,NU,TR || ~ 54123 **M**^{b1/3} || ~ 32145 **M**^{bpt,f,i1/4} || 345 **M**^{a,g,i1/5}

⁴ κτηνη και προβατα **f**³⁵ **M**^{d,e,h} **κ**A,C,CP,OC,NU,TR || ~ 321 **M**^{a,b,f,g,i} RP,HF

⁵ ραιδων **f**³⁵ **M**^{apt,bpt,f,g,h,i} CP,RP,HF || ρεδων **M**^{apt,bpt,d,e} **κ**A,C,OC,NU,TR

⁶ της επιθυμιας της ψυχης σου *rell* || ~ 51234 **M**^{h1/4} **κ**A,C,NU || 512345 **M**^{bpt,h1/4}

⁷ απωλοντο **f**³⁵ **M**^{bpt,g,i1/4} **κ**,CP || απωλετο **M**^{a,bpt,f,h,i2/3} A,C,RP,HF,NU || απηλθεν **M**^{a1/4,d,e} OC,TR (The plural is presumably correct.)

⁸ ου μη ευρησεις αυτα **f**³⁵ **M**^{ept,i1/5} CP || ~ 1243 OC || 12 ευρησης 4 **M**^{a1/5,ept,h2/5} TR || 12 ευρης 4 **M**^{d,f(h1/3)i1/3} || 12 ευρησουσιν 4 **M**^{bpt} || ~ 124 ευρησουσιν **M**^{bpt,h1/4} **κ**A,NU || ~ 412 ευρης **M**^{a3/4,e1/4,gpt(pt)i1/3} RP,HF || ~ 412 ευρησουσιν C (The evidence for the word order is adequate [**f**³⁵ **M**^{a1/5,bpt,d,e,f,hpt,ipt}]; in vs 14 an unidentified speaker addresses Babylon, so the verb must be 2nd sing.; the plural forms support the indicative; although ου μη usually takes the subjunctive, on occasion it takes the volitive future when the certainty of the statement is being emphasized, as here.)

⁹ αυτης **f**³⁵ **M**^{a1/4,b,d,e,f,g1/4,h,i} **κ**A,C,CP,RP,OC,NU,TR || 1 και **M**^{a,g} HF

¹⁰ και λεγοντες **f**³⁵ **M**^{a2/5,b,d,ept,f1/4,g1/3,h2/3,i} CP,RP,HF,TR || 2 **M**^{apt,f,h1/4} **κ**A,C,OC,NU || --- **M**^{e1/3,gpt}

¹¹ ουαι ουαι **f**³⁵ **M**^{d,e,f,gpt,h,ipt} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ουαι ουαι ουαι **M**^b || ουαι **M**^{a,gpt,ipt}

¹² βυσσινον **f**³⁵ **M**^{a1/6,b,d,e,f,gpt,h,i1/3} **κ**A,C,CP,RP,OC,NU,TR || βυσσον **M**^{a,e1/6,gpt,i2/3} HF

¹³ εν χρυσω **f**³⁵ **M**^{d,e,h1/3} **κ**,CP,TR || 1 χρυσιω C,OC[NU] || χρυσιω **M**^{a,b,f,g,h1/3,i} A,RP,HF || 2 **M**^{h1/3}

¹⁴ μαργαριταις *rell* || μαργαριτη **M**^{hpt} **κ**A,C,NU

¹⁵ ο επι των πλοιων πλεων **f**³⁵ **M**^{b1/3,i1/3} CP || 2345 **M**^{d2/3,ept,f} || 234 ομιλος **M**^{e1/4} || ~ 2341 ομιλος TR || 12 τοπον 5 **M**^{a,bpt,g,hpt,ipt} A,C,RP,HF,OC,NU || 12 τον τοπον 5 **M**^{hpt} **κ** (ο επι is the best attested, by far [**f**³⁵ **a,b,g,h,i** **κ**A,C against **d,e,f**]; των πλοιων has better attestation than τοπον; the sequence πλοιων πλεων presumably gave rise to evasive action.)

¹⁶ βλεποντες *rell* || ορωντες TR

¹⁷ κλαιοντες και πενθουντες και **f**³⁵ **M**^{a,bpt,d1/5,e,f,g,i} CP,RP,HF || 123 **M**^{bpt,d,e1/5,h} **κ**C,OC,NU,TR || --- A

¹⁸ τα **f**³⁵ **M**^{a,bpt,e2/5,g,h,i} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU || --- **M**^{bpt,d,e3/5,f} TR

¹⁹ επ αυτη **f**³⁵ **M**^{a,bpt,d1/5,f,g,h,ipt} **κ**C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 αυτην **M**^{a1/6,bpt,d,e,h1/4,i1/3} TR || εν 2 A

²⁰ και οι *rell* || --- **M**^{ept,h1/4} C,TR

²¹ μυλον *rell* || μυλινον A,NU || μυλικον C || λιθον **κ**

²² λεγων **f**³⁵ || 1 ουτως *rell*

²³ και φωνη μυλου ου μη ακουσθη (φανη **M**^{b1/3,f}) εν σοι ετι **f**³⁵ **M**^{a2/3,bpt,d,e,f,g,h,i} A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- **M**^{a1/3,bpt,e1/4,i1/4} **κ**

ετι.¹ Και φωνη νυμφιου και νυμφης ου μη ακουσθη εν σοι ετι. 'Οτι² οί εμποροι σου ησαν οί μεγαστανες της γης, ότι εν τη φαρμακεια³ σου επλανηθησαν παντα τα εθνη. 24 Και εν αυτη αιματα⁴ προφητων και άγιων εύρεθη, και παντων των εσφαγμενων επι της γης.”

[Her fall celebrated]

19.1 Και⁵ μετα ταυτα ηκουσα ώς⁶ φωνην οχλου πολλου, μεγαλην,⁷ εν τω ουρανω λεγοντων:⁸ “Αλληλουια! 'Η σωτηρια και ή δυναμις και ή δοξα⁹ του Θεου¹⁰ ήμων! 2 'Οτι αληθιναι και δικαιαι αί κρισεις αυτου, ότι εκρινειν την πορνην την μεγαλην ήτις διεφθειρει¹¹ την γην εν τη πορνεια αυτης· και εξεδικησεν το αίμα των δουλων αυτου εκ¹² χειρος αυτης.” 3 Και δευτερον ειρηκεν:¹³ “Αλληλουια! Και ό καπνος αυτης αναβαινει εις τους αιωνας των αιωνων!” 4 Και επεσαν¹⁴ οί πρεσβυτεροι οί εικοσι τεσσαρες^{15,16} και τα τεσσαρα ζωα και προσεκυνησαν τω Θεω τω καθημενω επι του θρονου¹⁷ λεγοντες: “Αμην! Αλληλουια!” 5 Και φωνη εκ¹⁸ του θρονου εξηλθεν, λεγουσα, “Αινειτε τον Θεον¹⁹ ήμων, παντες οί δουλοι αυτου και²⁰ οί φοβουμενοι αυτον,²¹ οί μικροι και οί μεγαλοι!”

[The wedding of the Lamb]

6 Και ηκουσα ώς²² φωνην οχλου πολλου και ώς φωνην ύδατων πολλων και ώς φωνην βροντων ισχυρων λεγοντας:²³ “Αλληλουια! 'Οτι εβασιλευσεν Κυριος ό Θεος ήμων,²⁴ ό Παντοκρατωρ! 7 Χαιρωμεν και αγαλλιωμεθα²⁵ και δωμεν²⁶ την δοξαν αυτω,²⁷ ότι ηλθεν ό γαμος του Αρνιου, και ή γυνη αυτου ήτοιμασεν έαυτην.” 8 Και εδοθη αυτη ίνα περιβαληται βυσσινον λαμπρον και καθαρον,²⁸ το γαρ βυσσινον τα δικαιωματα των άγιων εστιν.²⁹

¹ και φως λυχνου ου μη φανη (ακουσθη M^{gpt}, ευρεθη M^{e1/5}) εν σοι ετι f³⁵ M^{a,b2/3,d2/5,e,f,g,h,i} x(C)CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- M^{b1/3,d3/5} A

² οτι f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,f,g,h,i} xA,C,CP,RP,OC,NU,TR || --- M^{a,i1/4} HF

³ φαρμακεια *rell* || φαρμακια M^{b1/3,ept,gpt} xA,C

⁴ αιματα f³⁵ M^{a,b,e,f,g,h1/4,i} CP,RP,HF,OC || αιμα M^{d,h1/4} xA,C,NU,TR

⁵ και f³⁵ M^{a1/6,d,e,h1/3,i1/4} CP,TR || --- M^{a,b,f,g,h2/3,i} xA,C,RP,HF,OC,NU

⁶ ως *rell* || --- M^{e,g} TR

⁷ φωνην οχλου πολλου μεγαλην f³⁵ M^{g1/5} CP,TR || ~ 1423 M^{a,b,f,g,h,i2/3} xA,C,RP,HF,OC,NU || 1 (φωνης M^{d,e1/6}) 23 M^{b1/5,d,e} (The emphatic use of μεγαλην was not understood—some omitted while others 'corrected' the order; the reading of f³⁵ gets isolated support from four further families.)

⁸ λεγοντων *rell* || λεγοντος TR

⁹ η δυναμις και η δοξα f³⁵ M^{a,b,f,g,i2/3} CP,RP,HF || ~ 45312 M^{d,e1/4,h} A,C,OC,NU || ~ 4531 τιμη 312 M^{e2/3,i1/3} TR || 12 x

¹⁰ του θεου *rell* || κυριω τω θεω M^{e1/3} TR || τω θεω M^{e1/5,i1/3}

¹¹ διεφθειρειν f³⁵ M^{a,bpt,e1/5,f,g,i} CP,RP,HF,OC || εφθειρειν M^{bpt,d,e3/5,g1/5,h} (x)C,NU,TR || εκρινειν A || --- M^{e1/5}

¹² εκ f³⁵ M^{a,b,f,gpt,h,i} (x)A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 της M^{d,e,gpt,i1/4} TR

¹³ δευτερον ειρηκεν f³⁵ M^{a,e1/6,f,g,i} CP,RP,HF || 1 ειρηκαν M^{d,e3/5} xA,OC,NU,TR || 1 ειπαν C || 1 ειπον M^{h1/3} || εκ 1 ειρηκαν M^{bpt} || εκ 1 ειρηκασιν M^{bpt} || 1 ειρηκασιν M^{a1/6,e1/6,hpt}

¹⁴ επεσαν f³⁵ M^{a1/3,dpt,e2/5,(g),h1/4,i1/3} xA,C,OC,NU,TR || επεσον M^{a2/3,b,e2/7,dpt,e3/5,f,h,i2/3} CP,RP,HF (There being no difference in meaning, evidently, the spelling fluctuated.) (Although a significant minority of the f³⁵ representatives read επεσον, the quality and geographic distribution of those reading επεσαν is sufficiently superior so that these presumably reflect the archetype.)

¹⁵ εικοσι τεσσαρες f^{35/4} M^{a1/3(1/6),b,(d1/3),ept,f,g2/3,hpt,ipt} x(A)C,CP,RP,HF,NU || κδ' f³⁵ M^{a1/3(1/7),(dpt),e1/3,g1/4,h1/3} || 1 και 2 M^{e1/6} (OC)TR

¹⁶ πρεσβυτεροι οι εικοσι τεσσαρες *rell* || ~ 23 και 41 OC

¹⁷ του θρονου f³⁵ M^{a1/4,d,e,g2/3,h1/4,ipt} CP,RP,TR || τω θρονω M^{a,b,f,g1/3,h,ipt} xA,C,HF,OC,NU

¹⁸ εκ f³⁵ M^{d,e,f,ipt} (x)CP,TR || απο M^{a,b,g,h,ipt} A,C,RP,HF,OC,NU

¹⁹ τον θεον *rell* || τω θεω M^{d1/3,e1/6} xA,C,NU

²⁰ και *rell* [NU] || --- xC

²¹ αυτον *rell* || 1 και M^{d1/5,e1/5} TR

²² ως f³⁵ M^{a,bpt,d,e1/3,fpt,g,h,i} xA,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- M^{bpt,e2/3,ft}

²³ λεγοντας f³⁵ M^{a1/4,e,gpt} TR || λεγοντες M^{a,bpt,fpt,gpt,i1/3} RP,HF || λεγοντων M^{bpt,d,fpt,h,i2/3} A,CP,OC,NU || λεγουσων x (The accusative is correct, modifying the direct object of the main verb.)

²⁴ κυριος ο θεος ημων *rell* [NU] || 123 A,OC,TR || 23214 x || 234 M^{ept}

²⁵ αγαλλιωμεθα f³⁵ M^{a,bpt,d1/5,e1/3,f,g,i} CP,RP,HF,OC,TR || αγαλλιωμεν M^{bpt,d,e2/3,h} xA,NU

²⁶ δωμεν f³⁵ M^{a,b,d2/5,e3/5,f,g,h,i} x,CP,RP,HF,OC,TR || δωσωμεν M^{bpt,e1/4} NU || δωσομεν M^{e1/6} A

²⁷ αυτω f³⁵ M^{a,bpt,d,ept,f3/5,g,h,i} A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || αυτου M^{bpt,ept,f2/5} || αυτων x

²⁸ λαμπρον και καθαρον f³⁵ M^{a,b,f,g1/4,i2/3} CP,RP,HF || 13 M^{g2/3,h2/3} xA,OC,NU || ~ 31 M^{d,e2/5} || ~ 321 M^{e3/5} TR

²⁹ των αγιων εστιν *rell* || ~ 312 M^{ept} TR

9 Και λεγει μοι: “Γραψον: Μακαριοι οἱ εις το¹ δειπνον του γαμου του Αρνιου κεκλημενοι!” Και λεγει μοι, “Οὔτοι οἱ λογοι αληθινοι εισιν του Θεου.”² 10 Και επεσον³ εμπροσθεν των ποδων αυτου προσκυνησαι αυτω. Και λεγει μοι: “‘Ορα μη! Συνδουλος σου ειμι και των αδελφων σου των εχοντων την μαρτυριαν⁴ Ιησου. Τω Θεω προσκυνησον! ‘Η γαρ μαρτυρια του⁵ Ιησου εστιν το πνευμα της προφητειας.”

[The battle of Armageddon]

11 Και ειδον τον ουρανον ανεωγμενον,⁶ και ιδου, ἵππος λευκος, και ὁ καθημενος επ’ αυτον, καλουμενος Πιστος και Αληθινος,⁷ και εν δικαιοσυνη κρινει και πολεμει. 12 Οἱ δε οφθαλμοι αυτου⁸ φλοξ πυρος, και επι την κεφαλην αυτου διαδηματα πολλα, εχων ονοματα γεγραμμενα, και⁹ ονομα γεγραμμενον ὃ ουδεις οιδεν ει μη αυτος, 13 και περιβεβλημενος ἱματιον βεβαμμενον αἵματι, και καλειται¹⁰ το ονομα αυτου, ‘Ο Λογος του Θεου. 14 Και τα στρατευματα τα¹¹ εν τω ουρανω ηκολουθει αυτω επι ἵπποις λευκοις,¹² ενδεδυμενοι βυσσινον λευκον¹³ καθαρον. 15 Και εκ του στοματος αυτου εκπορευεται ῥομφαια διστομος¹⁴ οξεια, ἵνα εν αυτη παταξη¹⁵ τα εθνη. Και αυτος ποιμανει αυτους εν ῥαβδῳ σιδηρα. Και αυτος πατει την ληνον του οινου του θυμου της¹⁶ οργης του Θεου του Παντοκρατορος. 16 Και εχει επι το ἱματιον και επι τον μηρον αυτου¹⁷ ονομα γεγραμμενον:

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΩΝ.

[a feast for vultures]

17 Και ειδον ἕνα¹⁸ αγγελον ἑστῶτα εν τῷ ἡλίῳ και εκραξεν φωνη¹⁹ μεγαλη, λεγων πασιν τοις ορνειοις τοις πετομενοις²⁰ εν μεσουρανηματι, “Δευτε συναχθητε²¹ εις το²² δειπνον το μεγα του²³ Θεου, 18 ἵνα φαγητε σαρκας βασιλεων και σαρκας χιλιαρχων και σαρκας ισχυρων και σαρκας ἵππων και των καθημενων επ’ αυτων, και σαρκας παντων, ελευθερων τε²⁴ και δουλων και μικρων τε²⁵ και μεγαλων.”

19 Και ειδον το Θηριον και τους βασιλεις της γης και τα στρατευματα αυτων συνηγμενα ποιησαι πολεμον²⁶ μετα του καθημενου επι του ἵππου και μετα του στρατευματος

¹ το **f³⁵M^{a2/3,bpt,d,e,f,g2/3,h2/3,ipt}** (x)A,CP,RP,OC,NU,TR || τον **M^{a1/3,bpt,e1/5,g1/3,h1/3,ipt}** HF (All lexicons that mention the masculine form say it was a late arrival; if it didn't exist in the first century it can't be original, and so in verse 17 below.)

² εισιν του Θεου **f³⁵M^{d,e,g1/4,h1/3}** x,CP,TR || ~ 231 **M^{a,b,f,g,h1/3(1/3),i}** A,RP,HF,OC,NU

³ επεσον **f^{35/5}M^{apt,bpt,d2/5,e2/5,f,h1/3,i}** CP,TR || επεσα **f^{35/5}M^{apt,bpt,d3/5,e3/5,g,h2/3,i1/4}** xA,RP,HF,OC,NU (There being no difference in meaning, evidently, the form fluctuated.)

⁴ μαρτυριαν *rell* || 1 του TR

⁵ του **f³⁵M^{a,b,d1/5,e1/3,f,g,i}** CP,RP,HF,OC,TR || --- **M^{a1/7,d,e2/3,h}** xA,NU

⁶ ανεωγμενον *rell* || ηνεωγμενον xA,NU

⁷ καλουμενος πιστος και αληθινος **f³⁵M^{a,b,e1/6,g,h,i}** CP,RP,HF,OC[NU]TR || 234 **M^{d,e3/5,f,i1/4}** (A) || ~ 2341 **M^{e1/4}** || ~ 2134 x

⁸ αυτου **f³⁵M^{d,e,f,g,hpt,i}** x,CP,RP,HF || 1 ως **M^{b,e2/7,hpt}** A,OC[NU]TR

⁹ ονοματα γεγραμμενα και **f³⁵M^{a,b,d1/4,e3/5,(gpt),h1/3,ipt}** (x)CP,RP,HF,OC || --- **M^{a1/5,d,e2/5,f,gpt,h2/3,ipt}** A,NU,TR (The shorter form would be an easy omission, but to explain the longer form as an addition is difficult.) (OC is in small print.)

¹⁰ καλειται **f³⁵M^{a1/7,bpt,d,e,f,g,h1/4,ipt}** CP,RP,TR || κεκληται **M^{a,bpt,h,ipt}** (x)A,HF,OC,NU

¹¹ τα **f³⁵M^{a3/5,bpt,d1/4,fpt,h1/3,ipt}** CP,RP,HF,OC[NU] || --- **M^{a2/5,bpt,d,e,fpt,g,h2/3,ipt}** xA,TR

¹² επι ἵπποις λευκοις **f³⁵M^{a,b,d1/4,f,i}** CP,RP,HF,OC || εφ 23 **M^{e2/3,g,h}** xA,NU,TR || εφ ἵπποι πολλοι **M^{d3/5,e1/4}**

¹³ βυσσινον λευκον *rell* || ~ 21 A || 12 και **M^{e2/3,g1/3}** x,TR

¹⁴ διστομος **f³⁵M^{a,b,d1/4,ept,f,g,h1/3,i}** CP,RP,HF || --- **M^{d,ept,h2/3}** xA,NU,TR || ~ οξεια 1 OC (OC is in small print.)

¹⁵ παταξη *rell* || πατασση OC,TR || παταξει **M⁹** x

¹⁶ της **f³⁵M^{a,b,f,g,h,i}** (x)A,CP,RP,HF,OC,NU || και 1 **M^{d,e1/4}** TR

¹⁷ αυτου *rell* || 1 το **M^{e1/3}** TR

¹⁸ ενα **f³⁵M^{a1/6,e,gpt,h2/3,i2/5}** A,CP,OC,NU,TR || 1 αλλον **M^b** || αλλον **M^{h1/6,i1/5}** x || --- **M^{a,d,e1/6,f,gpt,h1/6,i2/5}** RP,HF

¹⁹ φωνη **f³⁵M^{a1/4,bpt,d,e,f,g2/3,h1/2/3}** A,CP,RP,TR || εν 1 **M^{a,bpt,g1/3,i1/3}** x,HF,OC[NU]

²⁰ πετομενοις *rell* || πετωμενοις **M^{1/3}** [+ 20 assorted mss]TR

²¹ συναχθητε *rell* || και συναγεσθε TR || --- **M^{ept}**

²² το **f³⁵M^{a2/3,d1/3,e,gpt,hpt,ipt}** (x)A,CP,RP,OC,NU,TR || τον **M^{a1/3,b,d2/3,f,gpt,hpt,ipt}** HF

²³ το μεγα του **f³⁵M^{a2/3,e1/5,gpt,hpt,i3/5}** xA,CP,RP,OC,NU || τον μεγαν 3 **M^{a1/4,b,f,gpt,hpt}** HF || του μεγαλου **M^{d,e}** TR

²⁴ τε *rell* || --- **M^{ept}** TR (OC is in small print.)

²⁵ τε **f³⁵M^{a,e1/4,g,h1/3,i}** CP,RP,HF,OC || --- **M^{b,d,e,f,h2/3,i1/5}** xA,NU,TR (OC is in small print.)

²⁶ πολεμον **f³⁵M^{a1/3,b,d,e,f,g1/4,h1/2/3}** CP,RP,TR || τον 1 **M^{a2/3,f1/4,g,h1/4,i1/3}** xA,HF,OC,NU

αυτου. 20 Και επιασθη το Θηριον, και μετ' αυτου ο¹ Ψευδοπροφητης, ο ποιησας τα σημεια ενωπιον αυτου, εν οἷς επλαιησεν τους λαβοντας το χαραγμα του Θηριου και τους προσκυνοντας τη εικονι αυτου. Ζωντες εβληθησαν οι δυο εις την λιμνην του πυρος την καιομενην² εν³ θειω. 21 Και οι λοιποι απεκταυθησαν εν τη ρομφαια του καθημενου επι του ιππου, τη εξελθουση⁴ εκ του στοματος αυτου. Και παντα τα ορινα εχορτασθησαν εκ των σαρκων αυτων.

[The Millennium]
[Satan bound]

20.1 Και ειδον αγγελον καταβαινοντα εκ του ουρανου εχοντα την κλειν⁵ της Αβυσσου και αλυσιν μεγαλην επι την χειρα αυτου. 2 Και εκρατησεν τον δρακοντα, τον οφιν τον αρχαιον,⁶ ος εστιν⁷ διαβολος και ο⁸ Σατανας, ο πλανων την οικουμενην ολην,⁹ και εδησεν αυτον χιλια ετη· 3 και εβαλεν αυτον εις την Αβυσσον και εκλεισεν¹⁰ και εσφραγισεν επανω αυτου ινα μη πλανα¹¹ ετι τα εθνη¹² αχρι τελεσθη τα χιλια ετη. Και¹³ μετα ταυτα δει αυτον λυθησαι¹⁴ μικρον χρονον.

[Saints reign]

4 Και ειδον θρονους, και εκαθισαν επ' αυτους, και κριμα εδοθη αυτοις, και τας ψυχας των πεπελεκισμενων δια την μαρτυριαν Ιησου και δια τον λογον του Θεου, και οἱτινες ου προσεκυνησαν τω Θηριω¹⁵ ουτε¹⁶ τη εικονι¹⁷ αυτου και ουκ ελαβον το χαραγμα επι το μετωπον αυτων¹⁸ και επι την χειρα αυτων. Και εζησαν και εβασιλευσαν μετα του¹⁹ Χριστου χιλια²⁰ ετη. 5 (Και οι λοιποι των νεκρων ουκ εζησαν αχρι τελεσθη τα χιλια ετη.)²¹ Αυτη η αναστασις η πρωτη. 6 Μακαριος και αγιος ο εχων μερος εν τη αναστασει τη πρωτη. Επι τούτων ο δευτερος θανατος²² ουκ εχει εξουσιαν, αλλ' εσονται ιερεις του Θεου και του Χριστου, και βασιλευσουσιν μετ' αυτου²³ χιλια²⁴ ετη.

[The final rebellion]

7 Και οταν τελεσθη²⁵ τα χιλια ετη λυθησεται ο Σατανας εκ της φυλακης αυτου 8 και εξελευσεται πλαιησαι τα εθνη τα εν ταις τεσσαρσιν γωνιας της γης, τον Γωγ και τον¹

¹ μετ αυτου ο **f³⁵ M^{d,ept,hpt}** ⚡,CP,NU || οι 123 A || μετα τούτου 3 **M^{ept}** TR || ~ 312 **M^{a,b,f,g,hpt,i}** RP,HF,OC

² την καιομενην **rell** || της καιομενης A,NU || της κεομενης ⚡

³ εν **f³⁵ M^{a,e1/3,f2/5,g,h,i}** ⚡A,CP,RP,HF,OC,NU || 1 τω **M^{b,d,e2/3,f3/5,i1/5}** TR

⁴ εξελθουση **rell** || εκπορευομενη TR

⁵ κλειν **rell** || κλιν ⚡A || κλειδα **M^{ept,gpt}** TR

⁶ τον οφιν τον αρχαιον **rell** || ο οφιος ο αρχαιος A,NU

⁷ εστιν **rell** || 1 ο **M^{a1/8,c1/5,d,h,ipt}** ⚡

⁸ ο **f³⁵ M^{apt,b,d,f,h,i2/5}** ⚡A,CP,RP,HF,OC,NU || --- **M^{apt,d1/4,e,g,h1/4,i3/5}** TR (OC is in small print.)

⁹ ο πλανων την οικουμενην ολην **f³⁵ M^{a,b,fpt,g,i}** CP,RP,HF || 1234 OC || --- **M^{d,e,fpt,h}** ⚡A,NU,TR (Since most versions are based on TR or NU, very few contain this important clause.) (OC is in small print.)

¹⁰ εκλεισεν **f³⁵ M^{a,b,d1/4,e3/5,f,g,h,i}** ⚡A,CP,RP,HF,OC,NU || εδησεν **M^{d,e2/7}** || 1 αυτον TR

¹¹ πλανα **f³⁵ M^{a,b,d1/5,e2/5,f,g,i}** CP,RP,HF,OC || πλαιηση **M^{d,e3/5,h}** A,NU,TR || πλαιησει ⚡

¹² ετι τα εθνη **rell** || ~ 231 TR || 23 **M^{ept}**

¹³ και **f³⁵ M^{a1/6,b3/5,d,e,f,ipt}** CP,RP,OC,TR || --- **M^{a,b2/5,g,h,ipt}** ⚡A,HF,NU

¹⁴ αυτον λυθησαι **f³⁵ M^{bpt,d,e,f2/3,h1/3,ipt}** ⚡,CP,RP,OC,TR || ~ 21 **M^{a,bpt,f1/3,g,h2/3,ipt}** A,HF,NU

¹⁵ τω θηριω **f³⁵ M^{a1/4,bpt,e,f2/3,g,h2/5,ipt}** CP,TR || το θηριον **M^{a,bpt,d,f1/3,g1/4,h3/5,ipt}** ⚡A,RP,HF,OC,NU

¹⁶ ουτε **f³⁵ M^{a1/6,bpt,d,e,f2/3,ipt}** CP,OC,TR || ουδε **M^{a,bpt,f1/3,g,h,ipt}** ⚡A,RP,HF,NU

¹⁷ τη εικονι **f³⁵ M^{e3/5,g,h2/5,i1/3}** CP || την εικονα **M^{a,b,d,e2/5,f,g1/4,h3/5,i2/3}** ⚡A,RP,HF,OC,NU,TR

¹⁸ το μετωπον αυτων **f³⁵ M^{d1/5,e3/5,f1/5}** CP,OC,TR || των μετωπων 3 **M^{d,e1/5,i1/5}** || 12 **M^{a,b,e1/5,f,h,i}** ⚡A,RP,HF,NU || των μετωπων **M^{g,h1/4}**

¹⁹ του **rell** || --- **M^{e2/3}** TR

²⁰ χιλια **f³⁵ M^{bpt,d,e,f3/5,h2/5,i1/3}** ⚡A,CP,OC,NU || τα 1 **M^{a,bpt,d1/5,e1/5,f2/5,g,h3/5,i2/3}** RP,HF,TR

²¹ και (--- A,TR) οι (+δε **M^{g1/4}**,TR) λοιποι των νεκρων (ανθρωπων **M^{bpt}**) ουκ εζησαν αχρι (ανεστησαν αχρι **M^{e2/7}**; ανεζησαν εως **M^{g1/4}**,TR)(εως OC) τελεσθη (τελεσθωσιν **M^d**; τελεσθησαι **M^{hpt}**) τα χιλια ετη **f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,f,g1/4,h,i2/3}**

(A)CP,RP,HF(OC)NU(TR) || omit sentence **M^{a,g,i1/3}** ⚡

²² ο δευτερος θανατος **f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,h,i}** ⚡A,CP,RP,HF,OC,NU || ~ 1312 **M^{d,ept,g1/4}** TR

²³ μετ αυτου **f³⁵ M^{a2/7,b,d,e,f2/3,g3/5,h,i}** ⚡A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || μετα ταυτα **M^{a,f1/3,g2/5,i1/5}**

²⁴ χιλια **rell** || τα 1 ⚡[NU]

²⁵ οταν τελεσθη **f³⁵ M^{b,d,e1/3,f,h,ipt}** (⚡)A,CP,RP,OC,NU,TR || οτε ετελεσθησαν **M^{e1/3}** || οτε 2 **M^{e1/5}** || μετα **M^{a,f2/7,g,ipt}** HF

Μαγωγ, συναγαγειν² αυτους εις τον³ πολεμον, ων ο αριθμος⁴ ως η⁵ αμμος της θαλασσης.
9 Και ανεβησαν επι το πλατος της γης και εκυκλευσαν⁶ την παρεμβολην των αγιων και την πολιν την ηγαπημενην. Και κατεβη πυρ εκ του ουρανου απο του Θεου⁷ και κατεφαγειν αυτους.
10 Και ο Διαβολος ο πλανων αυτους εβληθη εις την λιμνην του πυρος και⁸ θειου, οπου και⁹ το Θηριον και ο Ψευδοπροφητης. Και βασιανισθησονται ημερας και νυκτος εις τους αιωνιας των αιωνων.

[The Great White Throne]

11 Και ειδον θρονον μεγαν λευκον¹⁰ και τον καθημενον επ' αυτον,¹¹ ου απο¹² προσωπου εφυγεν ο ουρανος και η γη.¹³ Και τοπος ουχ ευρεθη αυτοις. 12 Και ειδον τους νεκρους τους μεγαλους και τους μικρους εστωτας¹⁴ ενωπιον του θρονου,¹⁵ και βιβλια ανεωχθησαν.¹⁶ Και αλλο Βιβλιον ανεωχθη¹⁷ ο εστιν της Ζωης. Και εκριθησαν οι νεκροι εκ των γεγραμμενων εν τοις βιβλιοις, κατα τα εργα αυτων. 13 Και εδωκεν η θαλασσα τους εν αυτη νεκρους,¹⁸ και ο Θανατος και ο Αδης εδωκαν τους εν αυτοις νεκρους.¹⁹ Και εκριθησαν εκαστος κατα τα εργα αυτων.²⁰ 14 Και ο Θανατος και ο Αδης εβληθησαν εις την λιμνην του πυρος. Ουτος εστιν ο θανατος ο δευτερος,²¹ η λιμνη του πυρος.²² 15 Και ει τις ουχ ευρεθη εν τη Βιβλω²³ της Ζωης γεγραμμενος εβληθη εις την λιμνην του πυρος.

[New heaven, new earth]

21.1 Και ειδον ουρανον καινον και γην καινην, ο γαρ πρωτος ουρανος και η πρωτη γη παρηλθεν.²⁴ Και η θαλασσα ουκ εστιν ετι. 2 Και²⁵ την πολιν την αγιαν, Ιερουσαλημ Καινην, ειδον²⁶ καταβαινουσαν απο του Θεου εκ του ουρανου,²⁷ ητοιμασμενην ως νυμφην κεκοσμημενην τω ανδρι αυτης. 3 Και ηκουσα φωνης μεγαλης εκ του ουρανου²⁸ λεγουσης:

¹ τον **f³⁵ M^{a,b,d1/4,e2/5,f,g,h,i}** CP,RP,HF,OC,TR || --- **M^{d,e3/5,f2/7,h1/4}** **⊗**A,NU
² συναγαγειν **f³⁵ M^{a,b3/5,e2/5,f2/7,g,h,i}** A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || και 1 **M^{b2/5,d,e3/5,f,i1/5}** **⊗**
³ τον **f³⁵ M^{a,bpt,g,h,i}** **⊗**A,CP,RP,HF,OC,NU || --- **M^{bpt,d,e,f}** TR
⁴ αριθμος **f³⁵ M^{a1/6,bpt,d,e,f,i1/3}** CP,RP,TR || 1 αυτων **M^{a,bpt,g,h,i2/3}** **⊗**A,HF,OC,NU
⁵ ως η **f³⁵ M^{apt,b,d,e3/5,f5/7,h,i}** CP,RP,HF,OC,NU,TR || ωσει **M^{apte2/5,f2/7,g,h1/4,i1/5}**
⁶ εκυκλευσαν **f³⁵ M^{a,h1/4,i1/5}** A,CP,HF,OC,NU || εκυκλωσαν **M^{a1/4,b,d,e,f,g,h,i}** **⊗**,RP,TR (The two verbs are quite similar in form and apparently virtually identical in meaning.)
⁷ πυρ εκ του ουρανου απο του θεου **f³⁵ M^{a,b,d1/5,e1/5,f,(g3/5),i}** CP,RP,HF,OC || 1234 **M^{d,h1/4(1/4)}** A,NU || ~ 127534 **M^{e1/5}** || ~ 1267534 **M^{e1/4}** || ~ 2671534 **M^{e1/5}** || ~ 1567234 **M^{g2/5,h3/5}** TR || --- **⊗**
⁸ και **f³⁵ M^{a,e,f,ipt}** (A)CP,RP,HF,NU,TR || 1 του **M^{b,d,e1/5,h,ipt}** (**⊗**)OC || του **M^g**
⁹ και **rell** || --- **M^{e,ipt}** **⊗**,TR
¹⁰ μεγαν λευκον **f³⁵ M^{a,bpt,f2/7,g,h2/3,i}** **⊗**A,CP,RP,HF,OC,NU || ~ 21 **M^{a1/5,bpt,d,e,f,h1/3,i1/5}** TR
¹¹ επ αυτον **rell** || 1 αυτου A,TR || επανω αυτου **⊗** || 1 αυτω OC
¹² απο **rell** || 1 του **⊗**A,NU
¹³ ο ουρανος και η γη **f³⁵** CP || ~ 45312 **M^{a,b,d,e,f,g,h,i}** **⊗**A,RP,HF,OC,NU,TR (Representatives of **M^{a,d,e,h}** join **f³⁵**.)
¹⁴ τους μεγαλους και τους μικρους εστωτας **f³⁵ M^{bpt,d,e,g,h,ipt}** A,CP,RP,HF,OC,NU || ~ 645312 **M^{bpt,f,i1/5}** || ~ 323456 **⊗** || ~ 5326 **M^{i1/5}** TR || 6 **M^{a,i1/5}**
¹⁵ ενωπιον του θρονου **rell** || 12 θεου **M^{d1/5,e1/4}** TR || 123 του θεου **M^{e1/4}** || επι 23 **⊗**
¹⁶ ανεωχθησαν **f³⁵ M^{h1/4}** CP || ηνεωχθησαν **M^{e,g2/5,h1/3,i1/5}** RP,TR || ηνοιχθησαν **M^{b,d,f,h1/4,i2/5}** A,OC,NU || ηνεωχθη **⊗** || ηνοιξαν **M^{a,(g3/5),i1/3}** HF (Apparently we have alternate spellings that do not affect the meaning.)
¹⁷ ανεωχθη **f³⁵ M^{f1/4,h1/4}** CP || ηνεωχθη **M^{a,b1/3,e1/3,f,g,hpt,i}** RP,HF(TR) || ηνοιχθη **M^{bpt,d,ept}** A,OC,NU || --- **⊗**
¹⁸ εν αυτη νεκρους **f³⁵ M^{a1/6,e}** CP,TR || εαυτης 3 **M^{e1/4}** || ~ 3 τους 12 **M^{a,b,d,f,g,h,i}** **⊗**A,RP,HF,OC,NU (The dead have already been introduced, emphatically, in verse 12, so here the unmarked form is appropriate.)
¹⁹ εν αυτοις νεκρους **f³⁵ M^{a1/4,e}** TR || εαυτων 3 **M^{g1/3}** CP || ~ 3 τους 12 **M^{a,b,d,f,gpt,h,i}** **⊗**A,RP,HF,OC,NU
²⁰ αυτων **f³⁵ M^{apt,d,e,f2/7,g,h}** **⊗**A,CP,RP,OC,NU,TR || αυτου **M^{apt,b,f,i}** HF
²¹ εστιν ο θανατος ο δευτερος **f³⁵** CP || ~ 1453 **M^{a1/4,e1/4,h1/3,ipt}** TR || ~ 23451 **M^{apt,b,e1/4,f,gpt,h1/4,ipt}** A,RP,HF,OC,NU || ~ 2351 **M^d** || --- **M^{a1/6,ept}** || ~ 4531 **M^{h1/3}** **⊗**
²² η λιμνη του πυρος **rell** || --- **M^{apt,e2/3,h1/4,ipt}** OC,TR
²³ εν τη βιβλω **f³⁵ M^{(d),e,g2/7,h1/3}** **⊗**A,CP,OC,NU,TR || 1 τω βιβλιω **M^{a,b,f,g3/5,i2/3}** RP,HF || εις την βιβλον **M^{e1/5}**
²⁴ παρηλθεν **f³⁵ M^{d,e,g,h1/6}** CP,TR || απηλθεν **M^{bpt,i1/5}** || απηλθον **M^{a,bpt,f,h,ipt}** RP,HF,OC || απηλθαν **⊗**A,NU (The earth with its atmosphere is treated as a unit.)
²⁵ και **rell** || 1 εγω ιωαννης ειδον TR
²⁶ ειδον **rell** || --- TR
²⁷ απο του θεου εκ του ουρανου **f³⁵ M^{d,e}** CP,TR || ~ 456123 **M^{a,b,e1/5,f,g,h,i}** **⊗**A,RP,HF,OC,NU
²⁸ ουρανου **rell** || θρονου **⊗**A,NU

“Ίδου, ἡ σκηνη του Θεου μετα των ανθρωπων, και σκηνωσει μετ’ αυτων και αυτοι λαος¹ αυτου εσονται, και αυτος ὁ Θεος εσται μετ’ αυτων.² 4 Και εξαλειψει παν³ δακρυον απο⁴ των οφθαλμων αυτων, και ὁ θανατος ουκ εσται ετι, ουτε πειθος ουτε κραυγη ουτε πονος ουκ εσται ετι, ὅτι τα πρωτα⁵ απηλθον.”⁶

5 Και⁷ ειπεν ὁ καθημενος επι του θρονου,⁸ “Ίδου, καινα ποιω παντα.”⁹ Και λεγει μοι,¹⁰ “Γραψον, ὅτι οὔτοι οἱ λογοι αληθινοι και πιστοι¹¹ εισιν.”¹² 6 Και ειπεν μοι: “Γεγονα¹³ το Αλφα¹⁴ και το Ω, Αρχη και Τελος.¹⁵ Εγω τω διψωντι δωσω¹⁶ εκ της πηγης του ὕδατος της ζωης δωρεαν. 7 Ὁ νικων κληρονομησει ταυτα¹⁷ και εσομαι αυτω Θεος, και αυτος εσται μοι υἱος.¹⁸ 8 Τοις δε δειλοις¹⁹ και απιστοις και ἁμαρτωλοις και²⁰ εβδελυγμενοις και φονευσιν και πορνοις και φαρμακοις²¹ και ειδωλολατραις, και πασιν τοις ψευδεσιν, το μερος αυτων εν τη λιμνη τη καιομενη πυρι και θειω, ὅ εστιν ὁ θανατος ὁ δευτερος.”²²

[The New Jerusalem]

9 Και ηλθεν²³ εἰς εκ²⁴ των ἑπτα αγγελων των εχοντων τας ἑπτα φιαλας γεμουσας των²⁵ ἑπτα πληγων των εσχατων, και ελαλησεν μετ’ εμου λεγων, “Δευρο, δειξω σοι την γυναικα την νυμφην του Αρνιου.”²⁶ 10 Και απηνεγκεν με εν Πνευματι επ²⁷ ορος μεγα και ὑψηλον, και εδειξεν μοι την πολιν την μεγαλην, την ἁγιαν²⁸ Ιερουσαλημ, καταβαινουσαν εκ

¹ λαος **f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,g,i} CP,RP,HF,OC** || λαοι **M^{d,e2/3,h} xA,NU,TR**

² εσται μετ αυτων **f³⁵ M^{a1/6,bpt,e3/5} x,CP,RP** || ~ 231 **M^{a,bpt,f2/7,g,i1/3} HF,OC** || 123 θεος **3 M^{d,e2/5,f,h1/4(pt),i2/3} TR** || ~ 2313 θεος A[NU]

³ παν **f³⁵ M^{bpt,d,e1/3,f,g,h,ipt} x,CP,RP,NU** || ο θεος **1 M^{e3/5} A,TR** || απ αυτων **1 M^{a,bpt,ipt} HF** || απ αυτων ο θεος **1 OC**

⁴ απο *rell* || εκ **xA,NU**

⁵ οτι τα πρωτα **f³⁵ M^{a,b,e,f,g,i} CP,RP,HF,OC[NU]TR** || 2 γαρ **3 M^d** || 23 **M^{e1/5,h} A** || 2 προβατα **x**

⁶ απηλθον **f³⁵ M^{a1/4,bpt,d,e,gpt,h1/4,ipt} CP,RP,OC,TR** || απηλθεν **M^{a,bpt,f,gpt,h,ipt} x,HF** || απηλθαν **A,NU**

⁷ και *rell* || --- **M^{a2/3}**

⁸ επι του θρονου **f³⁵ M^{a1/5,ept,hpt,ipt} CP,TR** || 1 τω θρονω **M^{a,bpt,ept,f,g,hpt,ipt} xA,RP,HF,OC,NU** || εν τω θρονω **M^{bpt(d)}** (Is the Creator relaxed on His throne [dative], a little bored or sad, saying, “Well, you know, I guess I’ll have to start over,” or is He sitting on the edge of His chair [genitive], exited, saying, “Hey, I’m going to make everything new!”? We know that as an eye witness John was good at observing detail [Jn. 19:34]; I imagine that it looked to John like He was going to get up and start right then!)

⁹ καινα ποιω παντα **f³⁵ M^{bpt,e1/4,h,i1/3} (x)A,CP,OC,NU** || καινοποιω **3 M^{d,e1/5}** || ~ 132 **M^{ept} TR** || ~ 312 **M^{a,bpt,f,g,i2/3} RP,HF**

¹⁰ μοι **f³⁵ M^{a1/3,bpt,d,e,f,h2/3,i2/3} x,CP,RP,OC,TR** || --- **M^{a2/3,bpt,g,h1/3,i1/3} A,HF,NU** (OC is in small print.)

¹¹ αληθινοι και πιστοι **f³⁵ M^{a1/7,bpt,d,e,f} CP,RP,TR** || ~ 321 **M^{a,bpt,f2/7,g,h,i} xA,HF,OC,NU**

¹² εισιν **f³⁵ M^{a1/6,d,e,h,i1/4} xA,CP,RP,OC,NU,TR** || 1 του θεου **M^{bpt,f,i1/4}** || του θεου **1 M^{a,bpt,f2/7,g,ipt} HF**

¹³ γεγονα **f³⁵ M^{a,ept,gpt,i1/3} CP,RP,HF** || γεγονε **M^{a1/6,e1/4}** || 1 εγω **M^{a1/6,b,d,e1/3,f,gpt,h1/4,i1/3} x** || γεγονεν εγω **OC** || γεγοναν εγω ειμι **A[NU]** || γεγονε εγω ειμι **TR** || γεγονασιν εγω ειμι **M^{hpt,i1/3}**

¹⁴ αλφα *rell* || A **OC,TR**

¹⁵ αρχη και τελος **f³⁵ M^{ept,f} CP** || η 12 το 3 **M^{a1/4,b,d,g,h,i} xA,RP,OC,NU,TR** || 2 η 12 το 3 **M^{a,e1/4} HF** (The absence of the article emphasizes the inherent quality of the nouns.)

¹⁶ δωσω **f³⁵ M^{d,e,g,h,i} xA,CP,RP,OC,NU,TR** || 1 αυτω **M^{a,b,f} HF**

¹⁷ κληρονομησει ταυτα **f³⁵ M^{a1/6,d,e2/3,gpt,h,i1/3} (x)A,CP,RP,NU** || εσται ουτω **2 OC** || 1 παντα **M^{e1/3} TR** || δωσω αυτω **2 M^{a,b,f,gpt,i2/3} HF**

¹⁸ αυτος εσται μοι (μου **M^{a1/4}**) υιος **f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,hpt,i} x,CP,RP,HF,OC,NU** || 234 **M^{hpt} A** || 123 ο 4 **TR** || αυτοι εσονται 3 υιοι **M^{d,ept}**

¹⁹ τοις δε δειλοις *rell* || ~ 32 **M^{ept} TR** || 12 ως διλοις **x^v**

²⁰ και αμαρτωλοις και **f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,i} CP,RP,HF** || 1 **M^{d1/3,e1/5,h} xA,OC,NU,TR** || --- **M^{d2/3,e2/7}**

²¹ φαρμακοις *rell* || φαρμακευσι **TR**

²² ο θανατος ο δευτερος **f³⁵ M^{a,b,f3/5,g,h3/5,i} xA,CP,RP,HF,OC,NU** || 24 **M^{dpt,h1/3}** || 234 **M^{a1/7,f2/5}** || ~ 142 **M^{ept}** || ~ 42 **M^{d1/3,e1/7} TR** || --- **M^{e1/5}**

²³ ηλθεν *rell* || 1 προς με **TR**

²⁴ εκ **f³⁵ M^{a,bpt,f,g,hpt,i} xA,CP,RP,HF,NU** || --- **M^{a1/7,bpt,d,e,hpt} OC,TR**

²⁵ γεμουσας των **f³⁵ M^{bpt,e2/7,f,gpt,i1/3} CP,RP,HF** || τας 12 **M^{dpt,e2/5,gpt,hpt,i2/5} OC,TR** || 1 **M^a** || 2 γεμοντων **2 M^{e1/5,hpt,i1/5} xA,NU** || 2 γεμοντων **M^{dpt}** || τας εχουσας **2 M^{bpt}**

²⁶ την γυναικα την νυμφην του αρνιου **f³⁵ M^{a,f,g,i2/3} CP,RP,HF** || ~ 341256 **M^{b,h} xA,OC,NU** || ~ 345612 **M^{d,e,i1/3} TR**

²⁷ επ *rell* || επι **M^{bpt,hpt} xA,NU**

²⁸ την μεγαλην την αγιαν **f³⁵ M^{e1/6} CP,RP,TR** || 12 και 4 **M^{bpt,d,e,f3/5,ipt}** || 34 **M^{a,bpt,f2/7,g,h,ipt} xA,HF,OC,NU** (“the great” [**f³⁵,a^{1/6},b^{pt},d,e,f,i^{pt}**] has better attestation than ‘omit’ [a,b^{pt},f^{2/7},g,h,i^{pt},xA], and “the holy” [**f³⁵,a,b^{pt},e^{1/4},f^{2/5},g,h,i^{pt}**,xA] than “and holy” [b^{pt},d,e,f^{3/5},i^{pt}]; so **f³⁵** preserves the original.)

του ουρανου απο¹ του Θεου, 11 εχουσαν την δοξαν του Θεου. ²Ο² φωστηρ αυτης ὁμοιος λιθω τιμιωτατω, ὡς λιθω ιασπιδι κρυσταλιζοντι,³ 12 εχουσα⁴ τειχος μεγα και ὑψηλον, εχουσα⁵ πυλωνας δωδεκα και επι τοις πυλωσιν αγγελους δωδεκα,⁶ και οιοματα επιγεγραμμενα ἄ εστιν⁷ των δωδεκα φυλων των υἱων⁸ Ισραηλ· 13 απο⁹ ανατολων¹⁰ πυλωνες τρεις και απο βορρα¹¹ πυλωνες τρεις και απο νοτου¹² πυλωνες τρεις και απο δυσμων¹³ πυλωνες τρεις. 14 Και το τειχος της πολεως εχον¹⁴ θεμελιους δωδεκα και επ' αυτων¹⁵ δωδεκα¹⁶ οιοματα των δωδεκα αποστολων του Αρνιου. 15 Και ὁ λαλων μετ' εμου ειχεν μετρον,¹⁷ καλαμον χρυσοον, ἵνα μετρηση την πολιν και τους πυλωνας αυτης.¹⁸ 16 Και ἡ πολις τετραγωνος κειται, και το μηκος αυτης ὅσον¹⁹ το πλατος. Και εμετρησεν την πολιν²⁰ τω καλαμω επι σταδιους²¹ δωδεκα²² χιλιαδων δωδεκα.²³ Το μηκος και το πλατος και το ὑψος αυτης ἴσα εστιν. 17 Και εμετρησεν²⁴ το τειχος αυτης ἑκατον τεσσαρακοντα τεσσαρων²⁵ πηγων, μετρον ανθρωπου, ὃ εστιν αγγελου. 18 Και ἦν²⁶ ἡ ενδομησις²⁷ του τειχους αυτης ιασπις· και ἡ πολις χρυσιον καθαρον ὁμοιον²⁸ ὑελω²⁹ καθαρω· 19 και³⁰ οἱ θεμελιοι του τειχους της πολεως παιντι λιθω τιμιω κεκοσμημενοι· ὁ θεμελιος ὁ πρωτος ιασπις, ὁ δευτερος σαπφειρος,³¹ ὁ τριτος χαλκηδων,³² ὁ τεταρτος σμαραγδος, 20 ὁ πεμπτος σαρδωνυξ,³³ ὁ ἕκτος σαρδιος,¹ ὁ ἑβδομος

¹ απο **f³⁵ M^{a1/4,d,e,gpt,h,i,2/3} ⱿA,CP,RP,OC,NU,TR** || και 1 **M^{e1/5}** || εκ **M^{a,bpt(pt),f2/5(3/5),gpt,i1/3} HF**

² ο **f³⁵ M^{a,bpt,d,e2/7,f,g,hpt,i2/3} Ɀ(A)CP,RP,HF,OC,NU** || και 1 **M^{bpt,e,g1/4,hpt,i1/3} TR**

³ κρυσταλιζοντι **f³⁵ M^{a1/3,b3/5,d,e3/5,f3/5,g3/5,h,i3/5} CP** || κρυσταλλιζοντι **M^{a2/3,b2/5,d1/5,e2/5,f2/5,g2/5,h1/4,i2/5} ⱿA,RP,HF,OC,NU,TR** (It would appear that John invented this verb, so he could spell it as he wished. Each of the MS groups has some division, but the single consonant has the edge in all except **a**. Since the noun is spelled with a double consonant, there would be an obvious pressure to 'correct' John's invention; if the verb started out with a double consonant who would want to change it?)

⁴ εχουσα **f³⁵ M^{a,bpt,d,e3/5,f,g,h,i} A,RP,HF,OC,NU** || εχουσαν **M^{bpt} CP** || 1 τε **M^{e2/5}** || εχουσαν τε **TR** || εχοντι **Ɀ**

⁵ εχουσα **rell** || εχουσαν **M^{bpt} TR** || εχοντας **Ɀ**

⁶ δωδεκα **f³⁵ M^{a1/4,bpt,d,e3/5,f,h,i,2/3} CP,RP,OC,NU,TR** || δεκαδυο **M^{a,bpt,g,i1/3} HF** || ιβ **Ɀ** || --- **M^{e2/7} A**

⁷ εστιν **f³⁵ M^{d,e} Ɀ,CP,TR** || 1 οιοματα **M^{a,bpt,f,g,hpt,i2/3} RP,HF,OC** || 1 τα οιοματα **M^{bpt,h1/3,i1/5} A[NU]** (OC is in small print.)

⁸ των υιων **f³⁵ M^{a1/4,e2/3,gpt,h2/5} CP,RP,OC,TR** || του **M^{a1/7,d,e1/3,i1/5}** || 2 **M^{a3/5,b,f,gpt,h3/5,i2/3} ⱿA,HF,NU** (The reading of **ⱿA** is an easy instance of homoioteleuton, -WN -WN -WN, wherein they dropped the middle one.)

⁹ απο **rell** || απ **M^{e1/3} OC,TR**

¹⁰ ανατολων **f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,i2/3} CP,RP,HF,OC** || ανατολης **M^{d,e,h,i1/3} ⱿA,NU,TR**

¹¹ και απο βορρα **f³⁵ M^{a2/3,b,d1/5,f,g,h,i} ⱿA,CP,RP,HF,OC,NU** || 23 **M^{a1/7,d,e,h1/4} TR** || 12 δυσμων **M^{a1/7}**

¹² και απο νοτου **f³⁵ M^{a2/3,b,d,f,g,h,i1/5} CP,RP,HF,OC,NU** || 23 **M^{a1/8,ept} TR** || 12 δυσμων **M^{i1/3} A** || 2 δυσμων **M^{e2/5}** || 12 βορρα **M^{a1/6} Ɀ**

¹³ και απο δυσμων **f³⁵ M^{a2/3,b,d,f,g,h,i2/3} CP,RP,HF,OC,NU** || 23 **M^{a1/8,ept} TR** || 12 νοτου **M^{a1/8,i1/3} ⱿA** || 2 μεσημβριας **M^{e1/4}**

¹⁴ εχον **rell** || εχων **M^{c1/7,d1/4,e1/3,g1/3,ipt} A,NU** || --- **Ɀ**

¹⁵ επ αυτων **rell** || εν αυτοις **TR**

¹⁶ δωδεκα **f³⁵ M^{a,b,dpt,e3/5,f,g,hpt,i2/3} ⱿA,CP,RP,HF,OC,NU** || ιβ' **M^{a1/4,d1/5,e1/4,h1/4}** || --- **M^{d1/3,h1/5,i1/4} TR**

¹⁷ μετρον **f³⁵ M^{a,b,d1/4,e2/7,fpt,g,h,i} ⱿA,CP,RP,HF,OC,NU** || --- **M^{d,e,fpt} TR**

¹⁸ αυτης **f³⁵ M^{a,g} CP** || 1 και το τειχος 1 **M^{b,d,e,f,h,i} ⱿA,RP,HF,OC,NU,TR** (The city didn't have a free standing wall outside the main structure; it was like a modern high-rise.)

¹⁹ ὅσον **rell** || και **M^{e2/3}** || 1 και **A,OC[NU]** || τοσουτον εστιν 1 και **TR** (OC is in small print.)

²⁰ πολιν **f³⁵ M^{a,fpt,g,h,i} ⱿA,CP,RP,HF,NU,TR** || 1 εν **M^{b,d,e,fpt} OC** (OC is in small print.)

²¹ σταδιους **f³⁵ M^{a,bpt,f,g,h} A,CP,RP,HF,OC** || σταδιων **M^{bpt,d,e,i} Ɀ,NU,TR**

²² δωδεκα **f³⁵ M^{bpt,d,e,gpt,h,i} ⱿA,CP,RP,OC,NU,TR** || δεκαδυο **M^{a,bpt,f} HF** || ιβ' [24 assorted mss]

²³ δωδεκα **f³⁵ M^{a,bpt,f,gpt} CP,RP,HF** || --- **M^{bpt,e,h,i} ⱿA,OC,NU,TR** || αυτης **M^d** (A delightful bit of detailed accuracy; the gates [12] were 1,000 stadia apart and each gate was a stadium wide, so the circumference was precisely 12,012 stadia!)

²⁴ εμετρησεν **f³⁵ M^{d,e,g,h,i} ⱿA,CP,RP,OC,NU,TR** || --- **M^{a,b,f} HF**

²⁵ εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρων **M^{a1/3,b,c1/8,d,e,f,gpt,hpt,ipt} CP,RP,HF,OC(NU)TR** || ρμδ' **f³⁵ M^{a2/3,d1/5,e2/7,f1/5,gpt,hpt,ipt}** || 1 μδ' **Ɀ** || Δ και 12 **A**

²⁶ ην **rell** || --- **M^{e1/4,h1/4} A,NU**

²⁷ η ενδομησις **rell** || 1 ενδομησις **A,NU** || εν δωμασι **Ɀ**

²⁸ ὁμοιον **f³⁵ M^{a,b,d1/3,e1/6,f,gpt,h,i} ⱿA,CP,RP,HF,OC,NU** || ὁμοια **M^{d2/3,e,gpt} TR** (The adjective modifies 'gold', neuter.)

²⁹ υελω **f³⁵ M^{apt,b1/4,d1/5,ept,g2/5,hpt,ipt} CP,RP,HF** || υαλω **M^{apt,b,d,ept,f,g3/5,hpt,ipt} ⱿA,OC,NU,TR** (In the same standoff in verse 21 below, the attestation for the *epsilon* is clearly stronger.)

³⁰ και **f³⁵ M^{a1/6,b2/5,d,e,gpt,h1/4,ipt} Ɀ,CP,TR** || --- **M^{a,b3/5,f,gpt,h,ipt} A,RP,HF,OC,NU**

³¹ σαπφειρος **rell** || σαπφειρος **NU**

³² χαλκηδων **rell** || χαλκηδων **M^{ept}** || χαλκεδων **M^{h1/3}** || καρχηδων **M^{bpt}** || at least six further spellings

³³ σαρδωνυξ **f³⁵ M^{a1/6,b3/5,d,f2/3,h1/4,i1/4} CP** || σαρδιωνυξ **A** || σαρδονυξ **f³⁵ M^{a,b2/5,e,f1/3,g,h,i} Ɀ,RP,HF,OC,NU,TR** (If the *omega* is not original, one wonders where it came from, unless some identified the stone with Sardinia [Σαρδῶν]. But there is a stone

χρυσολιθος, ὁ ογδοος βηρυλλος, ὁ ενατος² τοπαζιον, ὁ δεκατος χρυσοπρασος,³ ὁ ἑνδεκατος ὑακινθος,⁴ ὁ δωδεκατος αμεθυσος.⁵ 21 Και οἱ δωδεκα πυλωνες δωδεκα μαργαριται—ανα εἰς ἕκαστος των πυλωνων ἦν ἐξ ἑνος μαργαριτου. Και ἡ πλατεια της πολεως χρυσιον καθαρων ὡς ὑελος⁶ διαυγης.⁷

[Her glory]

22 Και ναον ουκ ειδον εν αυτη ὁ γαρ Κυριος ὁ Θεος ὁ Παντοκρατωρ ναος αυτης εστιν, και το Αρινιον. 23 Και ἡ πολις ου χρειαν εχει του ἡλιου ουδε της σεληνης ἵνα φαινωσιν εν⁸ αυτη, ἡ γαρ δοξα⁹ του Θεου εφωτισεν αυτην, και ὁ λυχνος αυτης το Αρινιον. 24 Και περιπατησουσιν τα εθνη δια του φωτος αυτης,¹⁰ και οἱ βασιλεις της γης φερουσιν την δοξαν και την τιμην αυτων εις αυτην.¹¹ 25 Και οἱ πυλωνες αυτης ου μη κλεισθωσιν ἡμερας, νυξ γαρ ουκ εσται εκει. 26 Και οισουσιν την δοξαν και την τιμην των εθνων εις αυτην.¹² 27 Και ου μη εισελθη εις αυτην παν κοινον¹³ και ποιουν¹⁴ βδελυγμα και ψευδος, ει μη οἱ γεγραμμενοι εν τῷ Βιβλιῳ της Ζωης του Αρινιου.

[Her river]

22.1 Και εδειξεν μοι ποταμον καθαρων¹⁵ ὕδατος ζωης, λαμπρον ὡς κρυσταλον,¹⁶ εκπορευομενον εκ του θρονου του Θεου και του Αρινιου, 2 εν μεσω της πλατειας αυτης· και του ποταμου εντευθεν και εντευθεν¹⁷ ξυλον ζωης ποιουν καρπους δωδεκα, κατα μηνα ἕκαστον αποδιδου¹⁸ τον καρπον αυτου. Και τα φυλλα του ξυλου εις θεραπειαν των εθνων. 3 Και παν καταθεμα¹⁹ ουκ εσται εκει,²⁰ και ο θρονος του Θεου και του Αρινιου εν αυτη εσται, και οἱ δουλοι αυτου λατρευουσιν²¹ αυτω. 4 Και οψονται το προσωπον αυτου, και το ονομα αυτου επι των μετωπων αυτων. 5 Και νυξ ουκ εσται εκει²² και χρειαν ουκ εχουσιν²³ λυχνου και

called σαρδῶ, and we may be missing some relevant information that would clean up the mystery. That representatives of almost all groups, plus A, have the *omega* suggests that it may be original. Why would copyists change a common, expected form to an uncommon one?)

- ¹ σαρδιος **f**³⁵ **M**^{d,e,gpt,hpt,i2/3} CP,TR || σαρδιον **M**^{a,b,f,gpt,hpt,i1/3} **ξ**A,RP,HF,OC,NU
² ενατος **f**³⁵ **M**^{a2/3,b,dpt,e1/5,f,g,h2/3,i3/5} A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ειννατος **M**^{a1/3,dpt,e2/3,f1/4,g1/3,i2/5} || θ' **M**^{h1/4} **ξ**
³ χρυσοπρασος *rell* || χρυσοπασος **M**^{a1/3} || χρυσοπρασον A || at least twelve further spellings
⁴ υακινθος *rell* || υακινθινος *cop*,CP
⁵ αμεθυσος **f**³⁵ **M**^{a,bpt,d,e,f,g,hpt,i} RP,HF || αμεθυστος **M**^{bpt,d1/4,hpt} A,CP,OC,NU,TR || αμεθυστινος **ξ**
⁶ υελος **f**³⁵ **M**^{a,bpt,e1/3,f1/4,g,h2/3,ipt} CP,RP,HF || υαλος **M**^{bpt,d,e2/3,f,h1/3,ipt} **ξ**A,OC,NU,TR
⁷ διαυγης *rell* || διαφανης TR
⁸ εν **f**³⁵ **M**^{a1/6,d,ept,h1/3} CP,TR || --- **M**^{a,b,ept,f,g,h2/3,i} **ξ**A,RP,HF,OC,NU (A not very difficult case of homoioteleuton; since the resulting reading made good sense, there was no reason to question it.)
⁹ η γαρ δοξα **f**³⁵ **M**^{a1/6,b,d,e,f,h,i} **ξ**A,CP,RP,OC,NU,TR || ~ 213 **M**^{a,f1/4,g} HF
¹⁰ περιπατησουσιν τα εθνη δια του φωτος αυτης *rell* || ~ 23 των σωζομενων εν τῷ φωτι 71 TR || ~ 23 των σωζομενων τῷ φωτι 71234567 **M**^{e1/3}
¹¹ την δοξαν και την τιμην αυτων εις αυτην **f**³⁵ **M**^{a1/6,e1/5,gpt,ipt} CP,OC,TR || 12678 **M**^{d,ept,h} **ξ**A,NU || 12345 των εθνων 78 **M**^b || αυτω 235 των εθνων 78 **M**^{a,f,gpt,ipt} RP,HF (την has stronger attestation than αυτω, and αυτων than των εθνων; **f**³⁵ preserves the original.)
¹² αυτην **f**³⁵ **M**^{a1/6,b,d,e,gpt,h,ipt} **ξ**A,CP,RP,OC,NU,TR || 1 ινα εισελθωσιν **M**^{a,e1/4,f,gpt,h1/4,ipt} HF
¹³ κοινον *rell* || κοινουν TR
¹⁴ ποιουν **f**³⁵ **M**^{a1/4,b2/3,d,e,f,h1/3,ipt} CP,RP,TR || ποιων **M**^{b1/3,h1/3} A || ο ποιων **M**^{a,g,h1/3,ipt} **ξ**^v,HF,OC[NU] (OC is in small print.)
¹⁵ ποταμον καθαρων **f**³⁵ **M**^{bpt,d,e,f,gpt,h1/3,ipt} CP,RP || ~ 21 TR || 1 **M**^{a,bpt,gpt,h2/3,ipt} **ξ**A,HF,OC,NU
¹⁶ κρυσταλον **f**^{35/5} **M**^{a1/6,b1/3,d1/5,e2/5,gpt,ipt} || κρυσταλλον **f**^{35/5} **M**^{a,b2/3,d,e3/5,f,gpt,h,ipt} **ξ**A,CP,RP,HF,OC,NU,TR (Having spelled the verb with just one 'l', John handles the noun the same way; the unusual spelling led copyists to 'correct' him.)
¹⁷ εντευθεν **f**³⁵ **M**^{a1/6,bpt,d,e,hpt,ipt} CP,TR || εκειθεν **M**^{a,bpt,f,g,hpt,ipt} A,RP,HF,OC,NU
¹⁸ εκαστον αποδιδου¹⁸ **f**³⁵ **M**^{dpt,e1/5} **ξ**,CP,RP || 1 αποδιδον **M**^{bpt,fp} || 1 αποδιδουν **M**^{d1/3,e2/3,h1/3} A,OC,NU,TR || ~ 21 **M**^{a2/5,bpt,f1/3,gpt} HF || αποδιδους εκαστος **M**^{a1/3,gpt} (-δους [**f**³⁵,a,b^{pt},d^{pt},e^{1/4},f^{1/3},g,h^{pt},i^{pt},**ξ**] has stronger attestation than both -δουν [a^{1/7},d^{1/3},e,h^{1/3},i^{pt},A] and -δον [b^{pt},f^{pt}]; and ε. α. [**f**³⁵,b^{pt},d,e,f^{2/3},h,i^{pt},**ξ**A] than α. ε. [a,b^{pt},f^{1/3},g,i^{pt}]; so **f**³⁵ has the correct reading.)
¹⁹ καταθεμα *rell* || καταναθεμα TR || καταγμα **ξ**
²⁰ εκει **f**³⁵ **M**^{bpt,d,e,f,gpt,hpt,ipt} CP || ετι **M**^{a,bpt,gpt,hpt,ipt} A,RP,HF,OC,NU,TR || --- **ξ**
²¹ λατρευουσιν **f**³⁵ **M**^{a3/5,b2/3,d,e2/3,f2/3,g2/3,h2/3,i} **ξ**A,CP,RP,OC,NU,TR || λατρευουσιν **M**^{a2/5,b1/3,e1/3,f1/3,g1/3,h1/3} HF
²² εκει **f**³⁵ **M**^{a1/4,bpt,d,e,f,g,hpt,i} CP,RP,TR || ετι **M**^{bpt,hpt} **ξ**A,OC,NU || --- **M**^a HF
²³ χρειαν ουκ εχουσιν **f**³⁵ **M**^{a1/4,b,d,e,f,i} CP,RP,TR || ~ 231 **M**^{h,i1/4} **ξ**(A)NU || ου χρεια **M**^{a,g} OC,HF

φωτος ἡλίου¹ ὅτι Κύριος ὁ Θεός φωτίζει² αὐτοὺς. Καὶ βασιλευσούσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

[Conclusion]

22.6 Καὶ λέγει³ μοι: “Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί. Καὶ⁴ Κύριος ὁ Θεός τῶν πνευματῶν τῶν⁵ προφητῶν ἀπεστείλει τὸν ἀγγέλου αὐτοῦ δείξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ⁶ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν ταχεί. 7 Ἴδου,⁷ ἐρχομαι ταχύ! Μακάριος ὁ τήρων τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.”

8 Καγὼ⁸ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα,⁹ καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἐβλεψα,¹⁰ ἐπεσον¹¹ προσκυνῆσαι ἐμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντος¹² μοι ταῦτα. 9 Καὶ λέγει μοι: “Ὁρα μὴ! Σύνδουλος σου¹³ εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, τῶν¹⁴ τήρουμένων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου. Τῷ Θεῷ προσκυνήσον!” 10 Καὶ λέγει μοι: “Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου ὅτι ὁ καιρὸς¹⁵ ἐγγὺς ἐστίν. 11 Ὁ ἀδικῶν ἀδικήσατω ἐτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ρυπαρευθήτω ἐτι,¹⁶ καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιήσατω¹⁷ ἐτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἐτι.”

[Jesus' final word]

12 “Ἴδου,¹⁸ ἐρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθὸς μου μετ’ ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἕκαστῷ ὡς τὸ ἔργον ἐστίν αὐτοῦ.¹⁹ 13 Ἐγὼ²⁰ τὸ Ἄλφα²¹ καὶ τὸ Ω, Ἀρχὴ καὶ Τέλος, ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Ἐσχάτος.”²² 14 (Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ,²³ ἵνα ἐσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσελθῶσιν εἰς τὴν πόλιν. 15 Ἐξῶ²⁴ οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλόλατραι, καὶ πᾶς φίλων καὶ ποιῶν²⁵ ψεῦδος.) 16 “Ἐγὼ Ἰησοῦς ἐπέμψα τὸν ἀγγέλου μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. Ἐγὼ εἰμι ἡ Ῥίζα καὶ τὸ Γένος²⁶ Δαυὶδ, ὁ Ἄστηρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρῶτος.²⁸ 17 Καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ

¹ λυχίου καὶ φωτός (φῶς M^{dpt,e1/4,f}) ἡλίου f³⁵ M^{a1/4,bpt,dpt,e,f,i2/3} CP,RP,OC,TR || φῶς 12 φῶς 4 M^{dpt,hpt} || ~ 31234 M^{hpt,i1/3} ἄ(A)NU || 123 M^{a9} HF || 34 M^{bpt}

² φωτίζει f³⁵ M^{a,bpt,d1/4,e,g,h2/3,i1/3} ἄ,CP,RP,HF,OC || φωτίζει M^{bpt,d,e1/6,f,i1/3} TR || φωτίζει M^{h1/3,i1/3} A,NU

³ λέγει f³⁵ M^{a,bpt,g} CP,RP,HF,OC || εἶπεν M^{a1/5,bpt,d,e,f,h,i} ἄA,NU,TR

⁴ καὶ *rell* || 1 ο ἄA,NU

⁵ πνευματῶν τῶν f³⁵ M^{a,f,g,h,ipt} ἄA,CP,RP,HF,OC,NU || 12 ἀγίων M^b || ἀγίων M^{a1/5,d,e,g1/4,ipt} TR

⁶ δείξει τοῖς δούλοις αὐτοῦ f³⁵ M^{a1/4,b,e,f,g,h,i} (ἄ)A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || διδάξει 234 M^d || --- M^{a2/3}

⁷ ἴδου f³⁵ M^{a1/5,bpt,e,f,g1/4,hpt,ipt} CP,TR || καὶ 1 M^{a,bpt,d,g,hpt,ipt} ἄA,RP,HF,OC,NU

⁸ καγὼ f³⁵ M^{a,bpt,e1/5,gpt,hpt,ipt} ἄA,CP,RP,HF,OC,NU || καὶ ἐγὼ M^{a1/6,bpt,d,e,f,gpt,hpt,ipt} TR

⁹ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα f³⁵ M^{a,bpt,e1/5,g,hpt,ipt} A,CP,RP,HF,OC,NU || ~ 3214 M^{bpt,d,e,f,hpt} ἄ || ~ 3421 M^{a1/6,ipt} TR

¹⁰ ἐβλεψα f³⁵ M^{a1/4,bpt,d,e,f,h,ipt} ἄ,CP,RP,OC,NU,TR || ἐβλεπον M^{h1/4} A || ὅτε εἶδον M^{a3/5,g,ipt} HF || εἶδον M^{a1/6,bpt}

¹¹ ἐπεσον f³⁵ M^{a,bpt,d,e3/5,f,g,hpt,i} CP,RP,HF || ἐπεσα M^{a1/5,bpt,e2/5,hpt,i1/4} ἄA,OC,NU,TR

¹² δεικνύοντος f³⁵ M^{apt,f1/3,g,h2/3} (ἄ)(CP)HF || δεικνύοντος M^{apt,b,d,e,f2/3,h1/3,i} (A)RP,OC,NU,TR

¹³ σου *rell* || 1 γάρ TR

¹⁴ τῶν f³⁵ M^{a1/6,e,f2/3} CP || καὶ 1 M^{a,b,d,e1/4,f1/3,g,h,i} ἄA,RP,HF,OC,NU,TR

¹⁵ ὅτι ὁ καιρὸς f³⁵ M^{a1/4,e,f1/4,ipt} CP,TR || ~ 23 γάρ M^{a,b,fpt,gpt,h,ipt} ἄA,RP,HF,OC,NU || ~ 2 γάρ 3 M^{d,h1/6} || 23 M^{f1/4,gpt}

¹⁶ καὶ ὁ ρυπαρὸς ρυπαρευθήτω ἐτι *rell* || 123 ρυπαυθήτω 5 ἄ,NU || 2 ρυπῶν ρυπώσατω 5 TR || --- M^b A

¹⁷ δικαιοσύνην ποιήσατω *rell* || δικαιώθητω M^d TR

¹⁸ ἴδου *rell* || καὶ 1 M^{apt} TR

¹⁹ ὡς τὸ ἔργον ἐστίν αὐτοῦ f³⁵ M^{a,bpt,gpt,hpt,ipt} CP,RP,HF,OC || ~ 12354 M^{a1/4,bpt,d1/3,e,f,gpt,hpt,ipt} TR || 123 ἐστίν 5 ἄA,NU ||

κατὰ τὰ ἔργα 5 M^{d2/3}

²⁰ ἐγὼ *rell* || 1 εἰμι TR

²¹ ἄλφα f³⁵ M^{a,b,d1/3,e1/6,f,gpt,ipt} ἄA,CP,RP,HF,NU || Α M^{a1/4,c1/5,d2/3,e,gpt,h,ipt} OC,TR

²² ἀρχὴ καὶ τέλος ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἐσχάτος f³⁵ M^{a1/6,d,e,f,h1/4,ipt} CP,TR || ~ 45678123 OC || 45678 M^{e1/6} || ~ 45678 ἡ 12 το 3 M^{a,b,g,h2/3,ipt} ἄ,RP,HF,NU || ~ 568 ἡ 12 το 3 A

²³ ποιοῦντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ *rell* || πλυνόντες 2 στολάς αὐτῶν ἄA,NU

²⁴ ἐξῶ *rell* || 1 δε TR

²⁵ φίλων καὶ ποιῶν f³⁵ M^{a,gpt,hpt} A,CP,RP,NU || ~ 321 ἄ || ο 123 M^{a1/4,d,e,gpt,hpt,i} HF,OC,TR || ~ ο 321 M^{bpt,f} || ~ ο 32 ο 1 M^{bpt}

²⁶ γένος *rell* || 1 τοῦ TR

²⁷ ο f³⁵ M^{a,e1/3,f,gpt,h,i} ἄA,CP,RP,HF,OC,NU,TR || καὶ 1 M^{b,d,e2/3,gpt,h1/4}

²⁸ ο πρῶτος *rell* || καὶ 12 (A) || καὶ 2 M^{h1/4} || 121 αὐτός M^{e1/4} || καὶ ὀρθρινός TR || ~ 12 1 λαμπρός M^{f2/3}

νυμφη λεγουσιν, 'Ερχου!' ¹ Και ὁ ακουων ειπατω, 'Ερχου!' Και ὁ διψων ερχεσθω. ² 'Ο θελων, λαβητω ³ ὕδωρ ζωης δωρεαν.

⁴[A serious warning]

18 “Μαρτυρω εγω ⁵ παντι ⁶ ακουουντι τους λογους της προφητειας του βιβλιου τουτου· Εαν τις επιθη επ’ αυτα, ⁷ επιθησαι ⁸ επ’ αυτον ὁ Θεος ⁹ τας ἑπτα ¹⁰ πληγας τας γεγραμμενας εν τω ¹¹ βιβλιω τουτου. 19 Και εαν τις αφελη ¹² απο των λογων του βιβλιου της προφητειας ταυτης, ¹³ αφελου ¹⁴ ὁ Θεος το μερος αυτου απο του ξυλου ¹⁵ της ζωης και εκ της πολεως της ἁγιας, ¹⁶ των γεγραμμενων εν τω ¹⁷ βιβλιω τουτου.”

[John signs off]

20 Λεγει ὁ μαρτυρων ταυτα, “Ναι, ερχομαι ταχυ.” Αμην! Ναι, ¹⁸ ερχου, Κυριε Ιησου! ¹⁹

21 Ἡ χαρις του Κυριου Ιησου Χριστου ²⁰ μετα παντων των ἁγιων. ²¹ Αμην. ^{22,23}

¹ Instead of ερχου twice, TR has ελθε twice. Only 3 MSS—Gregory 296, 2049, 2075—have ελθε, all three being XVI century and under suspicion of having copied Erasmus' printed edition. No one knows where Erasmus got ελθε, but certainly it wasn't from John.

² ερχεσθω *rell* || 1 και OC,TR

³ λαβητω *rell* || λαβειν **M**^{e1/3} || λαμβανητω το TR

⁴ [I find it to be curious that in spite of the serious warning contained in verses 18 and 19, a warning issued by the glorified Christ Himself, the Apocalypse suffered more textual alteration than any other New Testament book. I suppose that the explanation one gives will depend on his presuppositions.]

⁵ μαρτυρω εγω *rell* || μαρτυρομαι 2 **M**^{bpt,f} || η 12 **κ** || συμμαρτυρομαι γαρ TR

⁶ παντι **f**³⁵ **M**^{a1/5,dpt,ept,f1/5,i1/4} CP,TR || 1 τω **M**^{a,b,dpt,ept,f,g,h,i} **κ**A,RP,HF,OC,NU

⁷ επιθη επ αυτα *rell* || επιθηση 23 **M**^{dpt} || επιτιθη προς ταυτα TR || 1 επι ταυτα OC || --- **κ**

⁸ επιθησαι **f**³⁵ **M**^{a,gpt,ipt} CP,RP,HF || επιθησει **M**^{bpt,d2/3,e2/3,f,gpt,h2/3,i1/3} **κ**A,OC,NU,TR || επιθηση **M**^{d1/3} || επιθησεται **M**^{bpt}

⁹ επ αυτον ο Θεος **f**³⁵ **M**^{bpt(d)ept,f,ipt} **κ**,CP || ~ 3412 **M**^{a,bpt,g,h,ipt} RP,HF,OC,NU,TR || ~ 34 αυτω **M**^{e1/4} || 34 A

¹⁰ επτα **f**³⁵ **M**^{a1/6,bpt,e,f,ipt} CP || --- **M**^{a,bpt,d,g,h,ipt} **κ**A,RP,HF,OC,NU,TR

¹¹ τω *rell* || --- TR

¹² αφελη *rell* || αφεληται **M**^{e1/4} || αφαιρη TR

¹³ του βιβλιου της προφητειας ταυτης **f**³⁵ **M**^{a,b,e3/5,f,g,h,i} A,CP,RP,HF,OC,NU || βιβλου 345 TR || τουτων 12345 **κ** || ~ 3412 τουτου **M**^{d,e1/4}

¹⁴ αφελου **f**³⁵ **M**^{a3/5,bpt,e1/6,h1/3,i1/3} CP,RP,HF || αφελει **M**^{bpt,d,e2/3,f,gpt,h2/3,ipt} A,OC,NU || αφελαι **M**^{a1/6,gpt} || αφελι **κ** || αφαιρησει **M**^{a1/4,e1/6} TR

¹⁵ του ξυλου *rell* || βιβλου TR

¹⁶ αγιας *rell* || 1 και TR

¹⁷ τω *rell* || --- TR

¹⁸ ναι **f**³⁵ **M**^{a,bpt,d,e1/3,g,h1/3,i2/3} CP,RP,HF,OC,TR || --- **M**^{bpt,e2/3,f,h2/3,i1/3} **κ**A,NU

¹⁹ ιησου **f**³⁵ **M**^{a,b,g,hpt,ipt} **κ**A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || 1 χριστε **M**^{a1/4,d,e,f,hpt,ipt}

²⁰ ιησου χριστου *rell* || 1 **κ**A,NU || ημων 12 TR

²¹ παντων των αγιων *rell* || 23 **κ** || 1 A,NU || 1 υμων TR

²² αμην **f**³⁵ **M**^{a,b,dpt,e2/3,f,g,h,i} **κ**,CP,RP,HF,OC,TR || --- **M**^{dpt,e1/3} A,NU

²³ The statements of evidence are based almost entirely on Herman C. Hoskier's monumental work, *Concerning the Text of the Apocalypse* (London: Bernard Quaritch, Ltd., 1929; 2 vols.). I follow H-F in using **M**^{a-e}. **M**^{fi} are my invention—**M**ⁱ was included by Hodges in his **M**^a and he ignored **M**^{fi} (H-F is also based on Hoskier). For the composition of the **M** families see the Appendix. Many minor variants have not been included in the apparatus, which is why the fractions for a family do not always add up to 100%. Where a fraction is 1/4 or less I show the family without fraction for the other variant.

I have included six published editions in the apparatus—CP,RP,HF,OC,NU,TR. CP = Complutensian Polyglot; RP = Robinson-Pierpont (2005); HF = Hodges-Farstad; OC = the Greek Text of the Greek Orthodox Church (1912, also used by other Orthodox Churches; I have not collated OC, so it may have some private readings not noted in the apparatus); TR = *Textus Receptus*; NU = N-A²⁶/UBS³ (N-A²⁷/UBS⁴ offer changes in the critical apparatus, not in the text; the text is still that of N-A²⁶/UBS³). [A rough count of the variant sets included in my apparatus has CP differing from my text 43 times, RP 240 times, HF 340 times, OC 347 times, NU 491 times and TR 566 times! Although TR has the highest number of differences, a great many are more or less trivial. NU has the highest density of more serious differences.]

I have identified the wording of the Text on the basis of what I call Original Text Theory, which is spelled out in the Appendix. I use *rell* to indicate that the reading is supported by all other witnesses, and printed editions (of the six included in the apparatus), compared to the other reading. As an arbitrary decision I have included only MSS from the 5th century and earlier in the apparatus; the same holds for the sporadic citation of the early versions.

The citation of **f**³⁵ is based on the 32 MSS that Hoskier assigned to **M**^c (his “Complutensian”) [but he did not cite 243, and 231 is a mere fragment containing only the first two verses, but has the diagnostic reading at the end of verse 2]. To these the following ten MSS should be added: 1064, 1903 [his 243], 2201, 2323, 2431, 2434, 2554, 2656, 2669 and 2723. After determining that they belonged to the family, by checking a list of diagnostic readings, I then checked them individually at the ± 110 places where three or more family members share a variant. At the 40 or so places where the dissent involved seven or

APPENDIX

MSS of Revelation

This list is based on Hoskier's groupings of MSS

Odd Uncials –P ¹⁸ P ²⁴ X, A, C, 025, 051, 0163, 0169	9

M^c (“Compl.”)–10, 17, 37, 49, 77, 91, 96, 110, 150 ^[1:1-21:9] , 154, 157, 160, 161, 187 ^[3:12→] , 190, 192, 202, 212, 221, 223, 224, 227, 228, 229, 230, 231 ^{frag} , 232, 233, 242, 243 ^[5:12→] , 244, 250	32
{14, 92, 201}	3

M^d (“Egypt.”)–21, 28, 65 [73] ¹ 79, 80, 99, 100 ^[11:-22:] , 103, 112, 130, 135, 138, 139, 170, 191, 220	(16) 17
M^e (“Erasm.”)–1, 12, 43, 46, 59, 62 [63]67, 72, 81 [88, 101]114, 120, 121, 136, 137, 141, 145, 147, 152, 159, 162, 163, 179, 184, 187 ^[1:1-3:12] , 189, 193, 204, 208, 241	(28) 31
{15, 98, 100 ^[1:-10:] , 119, 123, 144, 148, 158}	7
M^h [“Egypt”]–052, 38, 95, 111, 127, 143, 146, 155, 178, 200, 203, 215, 240	13

M^b (“Coptic”)–34, 35, 68, 87, 124, 132, 156, 165, 181, 188	10
M^f (“Areth.”)–4, 6, 20, 31, 48, 64, 74, 106 (164–166 ^[1:-11:]) 171, 174, 182	11
M^g (“Gr-Lat”)–7, 16, 39, 45, 69, 102, 104, 151, 180	9
M^a (“Fam. Q”)–046, 2, 19, 22, 33, 40, 50, 93, 125, 142, 169, 177, 186, 194, 210, 216, 245, 251	18
(M ^a –M ^b) –44, 51, 52, 61, 82, 90, 97, 122, 126 (164–166 ^[12:-22:]) 172, 214 [217] 218, 219, 246	(16) 17
(M ^a –M ^c) –13, 23, 55, 150 ^{s[21:10-22:21]} , 226	4
(M ^a –M ^d) –25, 26, 41, 42, 53, 58, 70, 78, 84, 94, 107, 128, 153, 207, 211, 222	16
(M ^a –M ^e) –29, 30, 129, 149	4
(M ^a –M ^g) –8, 9, 24, 27, 75, 140	6
Mⁱ (“Indep.”)–18, 32, 36, 47, 56, 108, 109, 113, 167 [176] 206	(10) 11

[miscellan.]–57, 89, 236, 238, 243 ^[1:1-5:11]	<u>4</u> 222

Obs.: Not all of the above will be extant at any given point. I follow H-F in using **M^{a-e}**. **M^{fi}** are my invention. **M^f** was included by Hodges in his **M^a**; besides factoring it out (for obvious reasons) I have further subdivided **M^a**. (I understand Hoskier to say that M^a-M^b is a mixture of **a** and **b**, that M^a-M^c is a

more MSS I re-checked most of the MSS done by Hoskier [I had to make a number of corrections, but nothing serious]. I have taken account of every extant MS that belongs to Family 35, so far as I know.

¹ I have enclosed in [] MSS indicated by Hoskier as copies of other extant MSS. Thus, in **M^d** cursive 73 is a copy of 79; in **M^e** cursive 63 is a copy of 62, and both 88 and 101 are copies of 46; in M^a-M^b cursive 217 is a copy of 172; in **M^f** cursive 176 is a copy of 206. If we ignore these known duplicates, **M^d** comes out with 16 MSS, **M^e** with 28, M^a-M^b with 16, and **M^f** with 10. The sub-groups within { } are related to the main group, but not totally aligned.

mixture of **a** and **c**, etc. If these subgroups are mixtures, then they are secondary developments, which tarnishes their credibility.) Hodges ignored **M^g**.

Missing:

3,5,11,54,60,66,71,76,83,85,86,105,115,116,117,118,131,133,134,168,173,175,183,185,195,196,
197,198,199,205,209,213,225,234,235,237,239,247,248,249,252 = 41 MSS

MSS of Revelation--Gregory

This list is based on Hoskier's groupings of MSS, but giving the Gregory numbers
(with additions and changes as noted).

Odd Uncials — P ¹⁸ P ²⁴ P ⁴³ P ⁴⁷ P ⁸⁵ P ⁹⁸ P ¹¹⁵ ⚡, A, C, 025, 051, 0163, 0169, 0207, 0308 ¹	16
----- M^c —35, 432, 757 ^[1:1-21:9] , 824, 986, 1064 ² , 1072, 1075, 1248, 1328, 1384 ³ , 1503, 1551, 1617, 1637, 1652 ^{frag} , 1732, 1733, 1740, 1745, 1746, 1771, 1774, 1864, 1865, 1894 ^[3:12-22:21] , 1903 ^[5:12-22:21] , 1957, 2023, 2035, 2041, 2061, 2196, 2201, 2323, 2352, 2431, 2434, 2554, 2656, 2669, 2723 ⁴ , 2821 {61, 69, 2351}	{3} + 43
----- M^d —88, 1854, 1876, 2014, 2015, 2030[2034] ⁵ , 2036, 2037, 2042 ^[1:1-22:21] , 2043, 2046, 2047, 2074, 2082	(14) 15
M^e —181[205, 205 ^{abs}]209, 598, 1894 ^[1:1-3:12] , 2022, 2026, 2028[2029]2031, 2033, 2038, 2044, 2045, 2049, 2052, 2054, 2056, 2057, 2059, 2060, 2065, 2068, 2069, 2081, 2083, 2091, 2186, 2286, 2302, 2814 {522, 743, 2042 ^[1:1-10:11] , 2051, 2055, 2064, 2067, 2087}	{7} + (28) 31
M^h —052, 911, 1006, 1611, 1678, 1778, 1841, 2020, 2050, 2053, 2062, 2080, 2329	13
----- M^b —172, 250, 424, 616, 1828, 1862, 1888, 2018, 2032, 2084	10
M^f —91, 175, 242, 314, 617, 664, 1094, 1934, 2016(2070-2305 ^[1:1-11:19])2075, 2077	11
M^g —104, 336, 459, 582, 620, 628, 680, 922, 1918	9
M^a —046, 82, 93, 141, 218, 254, 632, 919, 1719, 1893, 1955, 2004, 2024, 2073, 2079, 2200, 2254, 2824	18
M^a-M^b —18, 177, 180, 337, 498, 920, 1704, 1859, 2027, 2039, 2058(2070-2305 ^[12:1-22:21])2076, 2138, 2256[2258]	(16) 17
M^a-M^c —42, 367, 468, 757 ^{s[21:10-22:21]} , 1626	4
M^a-M^d —149, 201, 203, 368, 386, 452, 467, 506, 935, 1597, 1728, 1734, 1849, 1948, 2021, 2025	16
M^a-M^e —385, 429, 808, 2325(?)	4
M^a-M^g —110, 325, 456, 517, 627, 2048	6

¹ Hoskier does not have P^{43,47,85,98,115}, 0207, 0308, of course.

² 1064, 1903, 2201, 2323, 2431, 2434, 2554, 2656, 2669 and 2723 are not in Hoskier's collation.

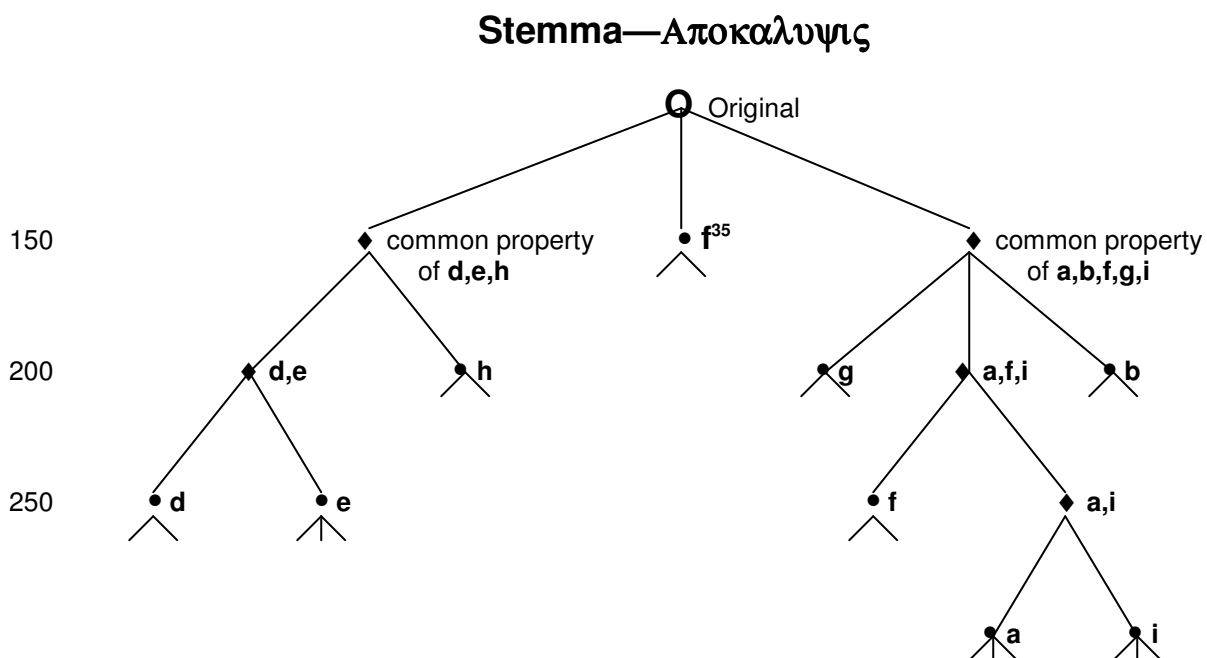
³ Josef Schmid assigned 1384 to **M^c** and I agree; Hoskier assigned it to **M^d**. Hoskier also assigned 1732 to **M^d**, but I have changed it to **M^c** (it has a curious mixture of the two profiles).

⁴ I have done a thorough collation of 2723—it is a very high quality representative of the family in the 11th century.

⁵ I have enclosed in [] MSS indicated by Hoskier as copies of other extant MSS. Thus, in **M^d** cursive 2034 is a copy of 2036; in **M^e** cursive 2029 is a copy of 2028, and both 205 and 205^{abs} are copies of 209; in **M^a-M^b** cursive 2258 is a copy of 2076; in **M^f** cursive 2078 is a copy of 2436. If we ignore these known duplicates, **M^d** comes out with 16 MSS, **M^e** with 28, **M^a-M^b** with 16, and **M^f** with 10. The sub-groups within { } are related to the main group, but not totally aligned.

Mⁱ—94,241,256,469,792,1852,2017,2019,2071[2078]2436

(10) 11

misc.—296,699,1775,1777,1903^[1:1-5:11] $\frac{4}{238}$

Comment: As illustrated by this stemma, I posit three main lines of transmission. It follows that if **h** agrees with **f³⁵** against **d,e** (and **a,b,f,g,i**) then in 150 we could have two lines against one. Similarly, if **g** or **b** agrees with **f³⁵** against the rest, then in 150 we could have two lines against one. In such an event there would have to be comparison going on—in the first case either **h** assimilated to **f³⁵** (if the rest have the true reading) or **d,e** assimilated to **a,b,f,g,i** (or **f³⁵** did the assimilating).

ORIGINAL TEXT THEORY

I am sure that if Burgon were alive today he would agree that the discoveries and research of the last hundred years make possible, even necessary, some refinements on his theory. I proceed to outline what I consider to be the correct approach to N.T. textual criticism. I venture to call it Original Text Theory.¹

- 1) First, OTT is concerned to identify the precise original wording of the N.T. writings.
- 2) Second, the criteria must be biblical, objective and reasonable.
- 3) Third, a 90% attestation will be considered unassailable,² and 80% very nearly so.
- 4) Fourth, Burgon's "notes of truth" will come into play, especially where the attestation falls below 80%.

¹I have thought of resurrecting the term "traditional", but since Burgon and Miller are not here to protest, I hesitate; besides, that term is no longer descriptive. Terms like "antiochian" or "byzantine" carry an extraneous burden of antipathy, or have been preempted. So here's to **Original Text Theory**. Since I really do believe that God has preserved the original wording to our day, and that we can know what it is on the basis of a defensible procedure, I do not fear the charge of arrogance, or presumption, or whatever because I use the term "original". All textual criticism worthy the name is in search of original wording.

²For a reading to enjoy such a level of attestation it would have to dominate almost all lines of transmission, control the 'genealogical tree'.

- 5) Fifth, where collations exist, making possible an empiric grouping of the MSS on the basis of shared mosaics of readings, this must be done. Such groups must be evaluated on the basis of their performance and be assigned a credibility quotient. A putative history of the transmission of the Text needs to be developed on the basis of the interrelationships of such groups. **Demonstrated groupings and relationships supersede the counting of MSS.**^{1,2}
- 6) Sixth, it presupposes that the Creator exists and that He has spoken to our race. It accepts the implied divine purpose to preserve His revelation for the use of subsequent generations, including ours. It understands that both God and Satan have an ongoing active interest in the fate of the N.T. Text—to approach N.T. textual criticism without taking due account of that interest is to act irresponsibly.
- 7) Seventh, it insists that presuppositions and motives must always be addressed and evaluated.

Dr. Wilbur Pickering
Brasília, 08-08-2008

¹Please note that I am not referring to any attempt at reconstructing a genealogy of MSS—I agree with those scholars who have declared such an enterprise to be virtually impossible (there are altogether too many missing links). I am indeed referring to the reconstruction of a genealogy of **readings**, and thus of the history of the transmission of the Text. The work of Hoskier and Wisse shows us that it is possible to group the MSS empirically, on the basis of a shared mosaic or profile of readings. (The collations published in the *Text und Textwert* series edited by K. Aland represent an important contribution with reference to the variant sets treated.) Once this is done we are dealing with independent groups, not individual MSS. Thus, Wisse's study in Luke reduces 1,386 MSS to 37 groups (plus 89 'mavericks'). Please note that I am here concerned with the **principle** involved. Of course different scholars may argue for different alignments, assign individual MSS to different groups, etc., but none of this alters the principle that the MSS can be grouped, empirically. These groups must be evaluated for independence and credibility. The independent, credible witnesses must then be heard and their testimony analyzed.

²It will be observed that in Revelation I deal only with established groups in the apparatus; I do not count manuscripts, and the only ones I mention are the early uncials. Based on an analysis of the evidence presented in the *Text und Textwert* series (it covers the whole NT except John 11-21 and Revelation) and the emerging *Editio Critica Maior* series (so far James through Jude are available) I become increasingly convinced that the text-type I call **f**³⁵ (Soden's **K**^{*}, and in Revelation Hoskier's 'Complutensian') is both ancient and independent of all other lines of transmission. In such an event the only logical explanation is that it harks back to the Autographs.